UCHWAŁA NR XIV.79.2016
RADY GMINY JELENIEWO
z dnia 15 marca 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Jeleniewo do 2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 i 1890) Rada Gminy Jeleniewo uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Gminy Jeleniewo do 2030” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr XX/136/2000 Rady Gminy Jeleniewo z dnia 28 kwietnia 2000 r. w sprawie przyjęcia strategii gminy na lata 2000 – 2015.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jeleniewo.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY JELENIEWO
Jan Bielecki

Załącznik
do uchwały nr XIV.79.2016
Rady Gminy Jeleniewo
z dnia 15 marca 2016 r.

GMINA JELENIEWO

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JELENIEWO DO 2030 ROKU

Jeleniewo, marzec 2016

SPIS TREŚCI

Spis treści 3

Wprowadzenie 4

Diagnoza sytuacji Gminy Jeleniewo 6

Analiza uwarunkowań rozwojowych Gminy Jeleniewo 41

Analiza PEST 41

Analiza SWOT 55

Logika interwencji 60

Opis działań i operacji służących osiągnięciu celów Strategii 65

Rozwiązania wdrożeniowe 75

System instytucjonalny 75

Wdrażanie Strategii 79

Mechanizmy partnerstwa międzysektorowego 82

Promocja Strategii 83

System monitorowania, kontroli i oceny realizacji Strategii. 84

Monitoring Strategii 84

Ewaluacja Strategii 90

Powiązanie Strategii z politykami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi. 93

Wprowadzenie

Główną przesłanką sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Jeleniewo do 2030 roku jest konieczność określenia na nowo kierunków rozwoju Gminy oraz metod i środków ich osiągania, jak również zasad zarządzania procesami ich realizacji. Jest to również niezbędne dla dostosowania procesu planowania w Gminie do zmian w systemie programowania rozwoju w Polsce, a także sprostania wyzwaniom jakie stawia przed Gminą współczesność.

Gmina, jako jednostka samorządowa jest organizmem, w którego naturalnym środowisku i przestrzeni krzyżują się złożone procesy społeczno – gospodarcze. Dążenie do zaspokajania potrzeb mieszkańców, rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego Gminy jest uwarunkowane wieloma czynnikami egzogenicznymi i endogenicznymi.

Strategia, dzięki wskazaniu długoletnich celów oraz realizujących je skoordynowanych ze sobą programów i działań, stanowi bardzo ważne narzędzie zarządzania, pozwalające na stymulowanie rozwoju gminy, godzenie interesów różnych grup społecznych oraz osiągnięcie najlepszej efektywności wydatkowania środków budżetowych, a także efektywnego łączenia ich z funduszami Unii Europejskiej na lata 2014- 2020 i następne. Dokument ten stanowi również materiał informacyjny dla potencjalnych inwestorów, rezydentów, turystów, jak również zainteresowanych mieszkańców Gminy. I w tym kontekście staje się bardzo ważnym narzędziem promocji gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Jeleniewo do 2030 roku składa się z następujących części:

- Diagnostycznej – prezentującej syntetyczny obraz Gminy w wymiarach przyrodniczym, gospodarczym, społecznym i infrastrukturalnym
- Analitycznej – zawierającej analizę uwarunkowań rozwojowych Gminy w postać Analizy PEST i Analizy SWOT
- Planistycznej – definiującej Wizję, Misję oraz Cele strategiczne rozwoju Gminy, którym następnie przyporządkowano podprogramy i kluczowe zadania, których

realizacja przyniesie osiągnięcie celów strategicznych i urzeczywistnienie wizji rozwoju Gminy

- Wdrożeniowej – określającej instytucjonalny i proceduralny system wdrażania Strategii, metodykę jej monitoringu i oceny, jak również komplementarność z politykami i dokumentami planistycznymi wyższego szczebla.

Strategia ma być rodzajem „masterplanu” lub tez „ponadprogramu” obejmującego strategiczne aspekty wszystkich polityk publicznych realizowanych przez Gminę Jeleniewo. Ingerując wszystkie polityki w jednym uspołecznionym procesie diagnozy, identyfikacji priorytetów oraz projektów kluczowych we wszystkich potencjalnych obszarach partnerskiej współpracy, będzie pryzmatem skupiającym energię i zaangażowanie partnerów lokalnych na realizacji wspólnych celów rozwojowych.

Diagnoza sytuacji Gminy Jeleniewo

Położenie

Gmina Jeleniewo położona jest w północno-wschodniej części Polski, w Województwie Podlaskim. Teren gminy stanowi środkową część powiatu suwalskiego zlokalizowanego w północnej części województwa podlaskiego, w odległości około 12 km od Suwałk, około 130 km od Białegostoku, około 25 km od granicy polsko-litewskiej i około 50 km od granicy z Rosją. W najbliższym otoczeniu Gmina sąsiaduje:

- od strony zachodniej z gminą Przerośl,
- od strony południowej z gminą Suwałki,
- od strony wschodniej z gminą Szypliszki,
- od strony północnej z gminami Wiżajny i Rutka Tartak

Siedzibą gminy jest wieś Jeleniewo - położona w jej centralnej części, która stanowi ośrodek administracyjno-usługowy i jednocześnie jest jednym z 33 sołectw na terenie gminy Jeleniewo. Gmina obejmuje powierzchnię 131,136 km^2. W stosunku do powierzchni całego województwa podlaskiego, a także powierzchni powiatu suwalskiego, powierzchnia gminy to odpowiednio 0,64 % oraz 10,03 %.

Położenie gminy w pobliżu miasta Suwałki, sprzyja jej rozwojowi. Południowa część gminy jest atrakcyjnym obszarem do rozwoju podmiejskiej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Sprzyja temu dobra łączność komunikacyjna, dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, istniejące kolektory kanalizacji sanitarnej, prowadzące ścieki do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej.

Zasoby naturalne i walory środowiskowe

Ukształtowanie terenu

Tereny Gminy Jeleniewo znajdują się w środkowej części mezoregionu Pojezierze Wschodniosuwalskie, będącego częścią Pojezierza Litewskiego, będącym częścią Pojezierza Wschodniobałtyckiego. Obszar ten jest jednostką fizycznogeograficzną zaliczającą się pod względem klimatycznym, geobotanicznym i geologicznym do Europy Wschodniej.

Ukształtowanie powierzchni terenu Gminy Jeleniewo jest bardzo urozmaicone. Charakterystyczne są rynny polodowcowe tworzące głębokie kaniony, którymi płyną rzeki (np. Czarna Hańcza) oraz zagłębienia, w których powstały jeziora. Rezultatem ostatniego zlodowacenia są również unikalne moreny czołowe – Góra Cisowa, Góra Zamkowa, Góra Krzemieniucha, typowe wzgórza kemowe – Sidory i Szurpiły, wzgórza drumlinowe – w okolicach Wodziłek, „wiszące doliny" – Dolina Gaciska. Na terenie miejscowości Wodziłki i Udziejek występują równiny zastoiskowe. Powstały one w obniżeniu, utworzonym na przedpolu lodowca z osadzających się najdrobniejszych zawiesin naniesionych przez jego wody roztopowe. Największa różnorodność form glacjalnych występuje w północno – zachodniej części gminy, w obrębie Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Deniwelacje w tym rejonie sięgają do 40 m.

Na terenie Gminy Jeleniewo znajdują się najwyższe wzniesienia Suwalszczyzny: Krzemieniucha (289 m n.p.m.), Cisowa Góra (256 m n.p.m.) oraz Góra Zamkowa (228 m n.p.m.), oraz - w części - Góra Jesionowa (252 m n.p.m.)

Obecnie na terenie Gminy Jeleniewo nie notuje się zanieczyszczeń środowiska na dużą skalę. Notowane zanieczyszczenia wód są to głównie zanieczyszczenia pochodzenia organicznego (w tym z procesów eutroficznych), zanieczyszczenia powietrza (nieznaczne) to głównie skutki niskiej emisji spalin, a zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi nie odnotowuje się. Dokuczliwym tematem jest zanieczyszczanie powierzchni ziemi odpadami stałymi, lecz dzięki systematycznej pracy (w tym edukacyjnej) stan ten ulega systematycznej poprawie.

Gleby

Na obszarze Gminy Jeleniewo występują gleby wykształcone głównie na osadach pozostawionych przez lądolód i jego wody roztopowe, tj. na glinach, piaskach i żwirach. Wyróżnia się tu następujące rodzaje gleb:

- gleby brunatne kwaśne i wyługowane o zakwaszonej górnej części profilu glebowego w wyniku silnego ługowania węglanu wapnia – stanowią one ok. 30% wszystkich gleb, przeważają we wschodniej i centralnej części gminy;
- bielicowe i pseudobielicowe – stanowią ok. 20% ogółu, występują na znacznych obszarach wzdłuż zachodnich brzegów jeziora Szelment Wielki, a szczególnie

w miejscowościach Leszczewo i Wołownia, ten typ gleb występuje także miejscowo w północno – zachodniej części gminy;

- gleby brunatne właściwe o odczynie obojętnym – stanowią ok. 40% ogółu, przeważają w zachodniej części gminy;
- mułowo – torfowe i murszowo – mineralne (gleby bagienne wytworzone na torfowiskach) – stanowią ok. 10% ogółu, zajmują one dna zagłębień bezodpływowych.

Analizując klasy bonitacyjne należy stwierdzić, że gleby w Gminie Jeleniewo mieszczą się między IIIb a VI klasą. Na omawianym terenie można wyróżnić następujące kompleksy glebowo – rolnicze:

- zbożowo – pastewny mocny;
- zbożowo – pastewny słaby;
- żytnio – ziemniaczany bardzo dobry;
- żytnio – ziemniaczany dobry;
- żytnio – ziemniaczany słaby;
- żytnio – łubinowy.

Ochrona przyrody

Na obszarze Gminy Jeleniewo znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Suwalski Park Krajobrazowy;
- 3 rezerwaty przyrody;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny";
- 2 użytki ekologiczne;
- 18 pomników przyrody;
- 2 obszary NATURA 2000.

<u>Rezerwaty przyrody:</u>

- Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą – teren terasy nadrzecznej i koryto rzeki zasłane są wielką ilością głazów (ok. 10 000 szt.) o różnych rozmiarach. Pochodzą one z rozmycia gliny zwałowej przez wody lodowcowe oraz rzecznolodowcowe i rozmieszczone są w dolinie rzeki Czarnej Hańczy. Na

głazach stwierdzono liczne gatunki porostów, m.in. typowe dla terenów górskich. Rezerwat stanowi własność prywatną i jest użytkowany jako pastwisko, co zabezpiecza głazowisko przed zarośnięciem przez drzewa i krzewy. Tereny łąkowe porastają liczne gatunki roślin motylkowych, w miejscach bardziej uwilgotnionych spotykane są różne gatunki storczyków. Powierzchnia rezerwatu wynosi 0,98 ha, został on ustanowiony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu z dnia 27.10.1972 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP nr 53, poz. 283);

- Głazowisko Łopuchowskie – rezerwat o powierzchni 16,06 ha ustanowiony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 01.07.1988 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP nr 21, poz. 193), celem ochrony jest zachowanie nagromadzonych głazów narzutowych stanowiących unikalny zespół form polodowcowych. Obszar rezerwatu w 2/3 powierzchni porasta młody las mieszany, pozostała część użytkowana jest głównie jako pastwisko. Stwierdzono tu ponad 200 gatunków roślin naczyniowych, a na głazach spotykane są rzadkie gatunki porostów;
- Rutka – rezerwat o powierzchni 49,06 ha funkcjonujący zgodnie z rozporządzeniem Nr 7/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 30.03.2001 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 8, poz. 147). Celem jego utworzenia jest zachowanie w stanie naturalnym unikalnego bruku polodowcowego, jeziora Linówek wraz z przyległym torfowiskiem przejściowym, stanowiących istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych. Teren rezerwatu to przede wszystkim łąki i pastwiska, w obrębie których stwierdzono 267 gatunków roślin. Większość gatunków rzadkich i chronionych związana jest z torfowiskiem przejściowym znajdującym się przy brzegu jeziora Linówek.

Suwalski Park Krajobrazowy został utworzony na mocy uchwały Nr III/14/76 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach z dnia 12.01.1976 r. Aktualnie zasady funkcjonowania Parku reguluje uchwała Nr XII/92/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22.06.2015 r. w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r., poz. 2120). Powierzchnia Parku wynosi 6 337,66 ha, z czego 3 901,16 ha znajduje się na terenie Gminy Jeleniewo. Na obszarach bezpośrednio graniczących z Parkiem, w celu zabezpieczenia przed szkodliwym

oddziaływaniem czynników zewnętrznych, wyznaczona jest otulina o łącznej powierzchni 9 306,24 ha, położona na terenie gmin: Jeleniewo, Przerośl, Rutka Tartak i Wiżajny. Na terenie gminy Jeleniewo otulina Parku ma powierzchnię 2 655,01 ha, co stanowi 28,53% ogólnej jej powierzchni. Do szczególnych celów ochrony Parku należy:

1. ze względu na wartości przyrodnicze:
    a. zachowanie unikatowego, młodoglacjalnego krajobrazu Północnej Suwalszczyzny w postaci licznie występujących moren czołowych i dennych, rynien i dolin rzeczno – jeziornych, głazów narzutowych,
    b. zachowanie ekosystemów wodnych, w tym Jeziora Hańcza – najgłębszego jeziora w Polsce,
    c. zachowanie chronionych i rzadkich gatunków zwierząt i roślin związanych
    z siedliskami charakterystycznymi dla Parku;
2. ze względu na wartości historyczne i kulturowe:
    a. ochrona tożsamości kulturowej obszaru,
    b. ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego,
    c. odtwarzanie i ożywianie lokalnych tradycji;
3. ze względu na walory krajobrazowe:
    a. zachowanie i ochrona zespołów krajobrazu otwartego, stanowiącego walor wizualny współistnienia gospodarki człowieka z naturalnymi elementami środowiska,
    b. ochrona struktur geomorfologicznych,
    c. przywracanie obszarom o krajobrazie niekorzystnie przekształconym ich potencjalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych,
    d. utrzymanie charakterystycznych typów zabudowy.

Na terenie parku występują m.in. następujące rośliny podlegające całkowitej ochronie gatunkowej: bluszcz pospolity (Hedera helix), dziewięćsił bezłodygowy (Carlina acaulis), gnieźnik leśny (Neottia nidus – avis), grążel drobny (Nuphar pumila), grążel żółty (Nuphar lutea), grzybienie białe (Nymphaea alba), grzybienie północne (Nymphaea candida), kruszczyk rdzawoczerwony (Epipactis atrorubens), kruszczyk błotny (Epipactis palustris), kukawka bałtycka (Dactylorhiza baltica), kukawka krwista (Dactylorhiza incarnata), kukawka plamista (Dactylorhiza maculata), lilia złotogłów

(Lilium martagon), lipiennik Loesela (Liparis loeselii), listera jajowata (Listera ovata), naparstnica zwyczajna (Digitalis grandiflora), orlik pospolity (Aquilegia vulgaris), podkolan biały (Platanthera bifolia), rosiczka długolistna (Drosera anglica), rosiczka okrągłolistna (Drosera rotundifolia), skrzyp olbrzymi (Equisetum telmateia), wątlik błotny (Hammarbya paludosa), wielosił błękitny (Polemonium coeruleum), wyblin jednolistny (Malaxis monophyllos). Świat owadów reprezentowany jest m.in. przez następujące gatunki objęte całkowitą ochroną gatunkową: biegacz skórzasty (Carabus coriaceus), biegacz wręgaty (Carabus cancelatus), paź żeglarz (Iphiclides podalirius), trzmiel ziemny (Bombus terrestris), trzmiel rudy (Bombus pascuorum), trzmiel kamiennik (Bombus lapidarius). Na terenie parku występują też następujące gatunki ryb: głowacz pręgopłetwy (Cottus poecilopus), koza (Cobitis taenia), różanka (Rhodeus sericeus) oraz płazów: traszka zwyczajna (Triturus vulgaris), traszka grzebieniasta (Triturus cristatus), kumak nizinny (Bombina bombina), ropucha szara (Bufo bufo), ropucha zielona (Bufo viridis), żaba jeziorowa (Rana lessonae). Gady reprezentowane są przez następujące gatunki: jaszczurka zwinka (Lacerta agilis), jaszczurka żyworodna (Lacerta vivipara), padalec zwyczajny (Anguis fragilis), zaskroniec zwyczajny (Natrix natrix) oraz żmija zygzakowata (Vipera berus). Ptaki reprezentowane są m.in. przez następujące gatunki objęte całkowitą ochroną: bąk (Botaurus stellaris), białorzytka (Oenanthe oenanthe), bielik (Haliaeetus albicilla), błotniak stawowy (Circus aeruginosus), bocian biały (Ciconia ciconia), bocian czarny (Ciconia nigra), czarnogłówka (Parus montanus), derkacz (Crex crex), dzierlatka (Galerida cristata), dzięcioł czarny (Dryocopus martius), dzięcioł duży (Dendrocopos major), jemiołuszka (Bombycilla garrulus), jerzyk (Apus apus), kania ruda (Milvus milvus), krogulec (Accipiter nisus), łabędź niemy (Cygnus olor), orlik krzykliwy (Aguila pomarina), podgorzałka (Aythya nyroca), podróżniczek (Luscinia svecica), strumieniówka (Locustella fluviatilis), zaganiacz (Hippolais icterina), zimorodek (Acedo atthis). Z kolei z ssaków objętych całkowitą ochroną gatunkową na terenie parku można spotkać m.in. następujące okazy: borowiec wielki (Nyctalus noctula), gacek brunatny (Pleocotus auritus), gronostaj (Mustela erminea), jeż wschodni (Erinaceus concolor), mopek (Barbastella barbastellus), mroczek pozłocisty (Eptesiculus nilssoni), nocek łydkowłosy (Myotis dasycneme). Ssaki objęte częściową ochroną to m.in.: bóbr europejski (Castor fiber) oraz wydra (Lutra lutra).

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” – celem ochrony ekosystemów Obszaru jest zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą polodowcową Pojezierza Północnej Suwalszczyzny, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzgórzami morenowymi o łącznej powierzchni 42 844,94 ha, z czego 7 552,11 ha znajduje się na terenie Gminy Jeleniewo. Obszar funkcjonuje obecnie zgodnie z uchwałą Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22.06.2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r., poz. 2116).

Użytki ekologiczne:

- nr 241 „Jeglówek” – to obszar o powierzchni 20,58 ha powołany w celu ochrony biocenoz jeziora objętego programem reintrodukcji troci jeziorowej i innych rzadkich gatunków ryb;
- nr 242 „Szurpiły" - to obszar o powierzchni 89 ha powołany w celu ochrony biocenoz jeziora objętego programem reintrodukcji troci jeziorowej i innych rzadkich gatunków ryb.

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Jeleniewo znajduje się 18 pomników przyrody, z czego 12 to głazy narzutowe.

Obszary NATURA 2000:

- Jeleniewo PLH200001 (projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk NATURA 2000 zatwierdzony przez Komisję Europejską) – jest to obszar utworzony w celu ochrony największej w Polsce kolonii lęgowej nietoperza nocka łydkowłosego (Myotis dasycneme), który został uznany za jeden z najrzadszych i najbardziej zagrożonych wymarciem gatunków nietoperzy w Europie;
- Ostoja Suwalska PLH200003 (projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk NATURA 2000 zatwierdzony przez Komisję Europejską) - obszar charakteryzuje się bogatą, urozmaiconą rzeźbą polodowcową. Związana z nią jest mozaika siedlisk, wśród których zidentyfikowano 13 rodzajów z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, choć występują one na niewielkich

powierzchniach. Najcenniejsze z nich są jeziora oligotroficzne. Bogata flora roślin naczyniowych liczy około 650 gatunków, w tym liczne relikty polodowcowe. Występują tu 2 gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG – rzepik szczeciniasty (Agrimonia pilosa) oraz lipiennik Loesela (Liparis loeselii) – a także jedyne w Polsce stanowisko glonu Chara strigosa. Na obszarze tym stwierdzono również 11 gatunków zwierząt z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG - mopek (Barbastella barbastellus), kumak nizinny (Bombina bombina), bóbr europejski (Castor fiber), koza (Cobitis taenia), głowacz białopłetwy (Cottus gobio), wydra (Lutra lutra), czerwończyk nieparek (Lycaena dispar), czerwończyk fioletek (Lycaena helle), nocek łydkowłosy (Myotis dasycneme), traszka grzebieniasta (Triturus cristatus), skójka gruboskorupowa (Unio crassus).

Przez teren gminy przebiega także korytarz ekologiczny GKPn-4A Puszcza Augustowska – Puszcza Romincka. Odcinek ten zapewnia łączność między obszarami objętymi ochroną: SOOS Ostoja Wigierska PLH200004 (ryś D, wilk C), Wigierski Park Narodowy, Ostoja Augustowska PLH200005 (ryś B, wilk B) a SOOS Puszcza Romincka PLH280005 (ryś C, wilk C).

Klimat

Gmina Jeleniewo leży w obrębie jednej z najzimniejszych dzielnic klimatycznych kraju. Specyfikę surowych warunków klimatycznych stanowią dni mroźne i dni gorące. Dni mroźnych (poniżej -10°C) średnio w roku jest 66. Dni o najwyższych temperaturach (powyżej 25°C) jest około 25. Przymrozki występują około 137 dni w roku, a okres wegetacyjny trwa około 200 dni. Wiatry wieją głównie z kierunku zachodniego oraz południowo – zachodniego i są silne.
Wpływy kontynentalne przejawiają się częstszym, niż w pozostałych regionach kraju, napływem mas powietrza polarnego i kontynentalnego. Charakterystyczna jest długa i mroźna zima, przy stosunkowo ciepłym lecie. Amplituda średnich miesięcznych temperatur dla okresu 1971-2013 wyniosła 65,6ºC (na Stacji w Suwałkach).

Średnia temperatura miesięcy zimowych jest najniższa w województwie oraz w Polsce z wyłączeniem terenów górskich. Średnia roczna temperatura powietrza w 2013 r. wynosiła 7,1^{0}C.

Średnie roczne zachmurzenie w 2013 r. na stacji meteorologicznej w Suwałkach wyniosło 5,5 oktanta (w 8-stopniowej skali). Największe średnie zachmurzenie występuje od listopada do lutego, a najmniejsze od maja do września. Czas, w ciągu którego bezpośrednie promieniowanie słoneczne docierało do powierzchni ziemi w 2013 r. wynosił średnio 1694 h/rok. Region pod względem wartości średniego usłonecznienia w ciągu roku jest porównywalny do regionów nadmorskich i pogórzy. Średnie usłonecznienie w ciągu doby trwa najkrócej w okresie od listopada do stycznia (średnio poniżej 1,2 h), a najdłużej w okresie od maja do sierpnia (ponad 7 godzin).

Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego w regionie są opady deszczu. Opady śniegu stanowią średnio 21-23% sumy rocznej opadów. W 2013 r. roczna suma opadów wyniosła 702 mm. Najwięcej dni z opadem występuje w chłodnej porze roku od listopada do lutego. W skali roku suma opadów letnich przeważa nad opadami zimowymi.

Średnia roczna prędkość wiatru w 2013 r. osiągała wartość do 3,5 m/s w Suwałkach, minimalna średnia miesięczna prędkość przypadała na sierpień, a maksymalna na styczeń. Ze szczegółowej analizy struktury wiatru na stacji w Suwałkach w wieloleciu wynika, że dominujący w ciągu roku jest kierunek południowo-zachodni. Na terenie gminy występuje szereg lokalnych topoklimatów w zależności od rzeźby terenu i jego pokrycia, wód gruntowych i powierzchniowych.

Warunki klimatyczne regionu należą do bardzo korzystnych latem i korzystnych zimą dla potrzeb turystyki. Jednocześnie sprzyjają wykorzystaniu wiatru. Bonitacja klimatyczna dla potrzeb rolnictwa jest niższa niż przeciętna krajowa.

Zasoby geologiczne

Zgodnie z danymi wynikającymi z „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2014 r.” na terenie Gminy Jeleniewo występują złoża piasku i żwiru (złoża Jeleniewo, Wołownia, Żywa Woda, Białorogi o łącznych zasobach bilansowych 379 tys. ton). Teren gminy nie jest zatem zbyt zasobny w surowce mineralne, jednak

konieczne jest podejmowanie działań mających na celu ochronę już dostępnych zasobów.
W ramach prac geologicznych udokumentowano na powierzchni ok. 250 km2 dwa złoża polimetalicznych rud żelaza – złoże *Krzemianka* i *Udryn w* gminie Jeleniewo. Złoża te występują w obrębie Suwalskiego Masywu Anortozytowego tj. na głębokości co najmniej 900 m. Są to złoża ilmenitowo-magnetytowe zawierające związki żelaza, wanadu, tytanu oraz domieszki minerałów kobaltu, niklu, miedzi i pierwiastków z grupy „ziem rzadkich". Znaczna głębokość występowania rud tj. do ok. 1500 m, długi proces budowy zakładów wydobywczych oraz nadmiar rud żelaza, tytanu i wanadu na rynkach światowych, spowodowały, że złoża te w latach 90-tych XX w. uznano za pozabilansowe (eksploatacja nieopłacalna). Jednakże obecny postęp techniczny (zapotrzebowanie na stopy specjalne), postęp techniczny górnictwa, wzrost zapotrzebowania na stal wysokogatunkową oraz kurczenie się ogólnoświatowych zasobów rud żelaza, może być przyczyną do podjęcia eksploatacji tych złóż w przyszłości.

Jakość wód i stosunki wodne

Jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na ogólny stan środowiska przyrodniczego na danym terenie ma jakość i wielkość zasobów wodnych. Możliwość racjonalnego wykorzystania dostępnych zasobów wody stanowi jeden z najważniejszych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Wielkość dostępnych aktualnie zasobów wody wynika z naturalnych procesów związanych z jej obiegiem w przyrodzie (poziom opadów atmosferycznych, zdolności retencyjne zlewni, warunki infiltracji wód – budowa geologiczna podłoża). Znaczący wpływ na zasoby wodne mają czynniki antropogeniczne (działalność przemysłowa, skażenie wód ściekami, melioracja terenów, regulacja cieków wodnych, zmiany struktury wykorzystywania gruntów, urbanizacja, zwiększenie ilości pobieranej wody). W związku z tym zachodzi konieczność przeciwdziałania niekorzystnym tendencjom prowadzącym do pogarszania jakości wody, a co za tym idzie zmniejszania jej zasobów dyspozycyjnych.

Na terenie Gminy Jeleniewo występuje dobrze rozwinięta sieć wód powierzchniowych. Obszar gminy w przeważającej części obejmuje fragmenty dwóch zlewni: Czarnej Hańczy i Szeszupy. Wschodnia część gminy to niewielki fragment

zlewni Szelmentki (dopływ Szeszupy), zaś południowa część jest obszarem bezodpływowym.

Głównym ciekiem wodnym gminy jest Czarna Hańcza, która przepływa przez północno – zachodnią część gminy tworząc rozległe meandry. Druga co do wielkości jest rzeka Szeszupa, która przepływa przez północną część gminy oraz przez jeziora: Gulbin, Okrągłe i Krejwelek.

Największym jeziorem jest Szelment Wielki położony przy wschodniej granicy gminy. Jest to jezioro polodowcowe, jego głębokość maksymalna wynosi 45 m, natomiast średnia - 15 m. Kształt akwenu jest wydłużony, długość maksymalna to 6250 m, szerokość maksymalna 1125 m, a średnia szerokość zbiornika wynosi 570 m. Linia brzegowa jest silnie rozwinięta, tworząc szereg półwyspów i zatok. Objętość zbiornika to około 53,5 tys. m^3. Dno jest bardzo zróżnicowane, występuje wiele głęboczków i wypłyceń. Jezioro posiada kilka niewielkich dopływów. Odpływ następuje przez rzekę Szelmentkę, która umożliwia swobodną migrację ryb pomiędzy jeziorami. Na jeziorze Szelment Wielki znajduje się elektryczny wyciąg nart wodnych. Otoczenie jeziora stanowią pastwiska, łąki, pola uprawne i nieużytki. Udział lasów jest niewielki.

Do większych jezior należy zaliczyć: J. Szurpiły położone w centralnej części gminy oraz J. Sumowo, J. Jeglówek i J. Kopane. W południowej i środkowej części gminy występują jeziora bezodpływowe: Linówek, Błędne i Leszczewo. Wody powierzchniowe reprezentowane są również przez Staw Turtul utworzony jako spiętrzenie na rzecz młyna w biegu Czarnej Hańczy.

Na terenie Gminy Jeleniewo oraz powiatu suwalskiego nie występują główne zbiorniki wód podziemnych. Najbliżej położony jest GZWP Pradolina rzeki Biebrzy (217). Wody zalegają tam w utworach czwartorzędowych, szacunkowe zasoby dyspozycyjne określone są na poziomie 200 tys. m^3/d, głębokość zalegania 45 m.

Struktura podmiotów gospodarczych

Gmina Jeleniewo to gmina o niskim poziomie przedsiębiorczości wynoszącym 48,4 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i odpowiednio 78,2 podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Według danych GUS na koniec grudnia 2014 r. na terenie Gminy w systemie REGON zarejestrowane były ogółem 153 podmioty gospodarcze, z których 9 należało do sektora publicznego, a zdecydowana większość bo aż 144 do sektora prywatnego (94,1%).

W sektorze prywatnym przewagę stanowi działalność gospodarcza prowadzona przez osoby fizyczne (aż 77,1%), co w obecnych czasach stanowi ogólnokrajowy trend. Ich liczba z roku na rok systematycznie wzrasta od 87 w 2001 roku do 118 w 2014 roku. Ponadto na terenie gminy funkcjonują 4 spółki handlowe (w tym 8 z udziałem kapitału zagranicznego), oraz 9 organizacji pozarządowych (1 fundacja oraz 8 stowarzyszeń i organizacji społecznych).

Według struktury wielkości przedsiębiorstw na terenie Gminy zauważyć należy, że dominującą formą wielkości podmiotów gospodarczych są mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (143 podmioty) stanowiące 93,5% ogółu wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Na terenie Gminy działa również 9 małych przedsiębiorstw, zatrudniających do 49 pracowników oraz jedno średnie. Brak dużych firm zatrudniających jest konsekwencją rolniczego charakteru gminy oraz niskiego poziomu industrializacji obszarów wiejskich.

Analizując strukturę branżową podmiotów gospodarczych w latach 2010-2014 stwierdzić należy, że obszar Gminy Jeleniewo skoncentrował się głównie na 2 sektorach gospodarki: "przemysł i budownictwo" (25%) oraz znacznie przodującą w porównaniu do pozostałych grup (70%) - "pozostałej grupy rodzajów działalności" (m.in. handlu). Grupa "rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo", pomimo iż obszar gminy to teren o typowo rolniczym charakterze, osiągnęła najniższy w przeliczeniu na ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg grup rodzajów działalności PKD wskaźnik, oszacowany w wysokości zaledwie 5%.

Ze względu na podział podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w roku 2014 największa liczba podmiotów gospodarczych działała w sektorze G - handel hurtowy i detaliczny (22%), a także F (budownictwie - 14 %), S i T (pozostałej działalności usługowej gospodarstw domowych zatrudniających pracowników; gospodarstw domowych produkujących wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby - 11%). W branży przetwórstwa przemysłowego (C) działało 10% ogółu podmiotów gospodarczych, a transportu i gospodarki magazynowej (H) 9%.

Rolnictwo

Gmina Jeleniewo jest obszarem głównie rolniczym. Grunty rolne zajmują 77,16% jej powierzchni, w tym grunty rolne zabudowane stanowią 1,49%. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują zalewie 10,91% powierzchni gminy. Grunty pod wodami zajmują 4,01% powierzchni gminy tym 3,74% to jeziora. Największy udział ma powierzchnia jeziora Szelment Wielki (2,73%). Pozostałe jeziora są niewielkie.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie analizowanego obszaru funkcjonowało 712 gospodarstw rolnych, z czego niemal wszystkie to gospodarstwa indywidualne (711ob.), prowadzące działalność rolną (698 gospodarstw - 98%).

W większość, bo 37,78% stanowią gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha i jest ich 293. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego na terenie Gminy Jeleniewo wynosi jednak wynosi 15,2 ha. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (55,85%) i pastwiska trwałe (15,5%). W uprawach przeważają zboża (w tym zwłaszcza zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi takie jak: żyto, pszenica, owies) oraz ziemniaki.

Ze względu na fakt, że grunty użytkowane rolniczo stanowią powyżej połowy ogólnej powierzchni gminy, a większość mieszkańców znajduje zatrudnienie w rolnictwie, ten dział wraz z innymi elementami gospodarki żywnościowej odgrywa największą rolę pod względem ekonomicznym. Na takie wykorzystanie użytków rolnych wpływa przede wszystkim klimat oraz wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Chociaż Gmina Jeleniewo to obszar typowo rolniczy, to w ostatnim okresie spadła liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sektorach gospodarki ściśle powiązanych z rolnictwem. Dotyczy to zarejestrowanych w Sekcji „A” wg PKD 2001 (REGON) podmiotów gospodarczych których liczba spadła z 13 w 2013 do 7 w 2014. W szczególności dotyczy podmiotów z działu 01 - uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo. Sytuacja taka prawdopodobnie jest wynikiem braku opłacalności prowadzenia tego typu działalności lub też wysokiej konkurencji w tym sektorze.

Turystyka i przemysły czasu wolnego

Obszar Gminy Jeleniewo charakteryzuje się wysokim stopniem waloryzacji krajobrazu. Ze względu na niski poziom uprzemysłowienia, mały wskaźnik zanieczyszczenia środowiska funkcja turystyczna urasta na drugą po rolniczej cechę wyróżniającą Gminę na zewnątrz.

Obecnie jednak tylko 5,3% ogółu podmiotów gospodarczych prowadzi działalność w sektorze turystycznym, który w ramach klasyfikacji PKD 2007 mieści się w sekcji I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. W roku 2014 nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów w stosunku do roku 2013 (z 5 obiektów do 8), z których połowa oferuje usługi noclegowe.

Na terenie Gminy Jeleniewo funkcjonują 3 całoroczne obiekty noclegowe z 71 miejscami. W stosunku do 2013 roku liczba miejsc noclegowych wzrosła z ponad dwukrotnie (nowy obiekt). Podobnie liczba korzystających z noclegów w 2013 roku wynosząca143 osoby wzrosła do 407 w 2014. Liczba udzielonych noclegów w 2014 wyniosła 1504 (wzrost o 228% w stosunku do 2012 roku).

Obiekty agroturystyczne Gminy, silnie zróżnicowane pod względem jakości świadczonych usług oferują różne formy zakwaterowania takie jak: pokoje gościnne, pokoje letniskowe, gospodarstwa agroturystyczne a także przyzagrodowe pola namiotowe i biwakowe. Dodatkowo położenie większości gospodarstwa w malowniczej i atrakcyjnej pod kątem przyrodniczym okolicy, zasobnej w naturalne zbiorowiska leśne czy też zbiorniki wodne, pozwala wzbogacić kierowaną do turystów ofertę w możliwość wypożyczenie łodzi, kajaków, rowerów wodnych, jak również zaproponować organizację wycieczek konnych, rowerowych czy też

pieszych. Na terenie Gminy Jeleniewo działają 54 gospodarstwa agroturystyczne oferujące 658 miejsc noclegowych. Stanowią one znaczący potencjał rozwojowy i wyróżniają Gminę spośród sąsiednich.

Teren Gminy Jeleniewo to również gęsta sieć szlaków turystycznych, otwierających przed zwiedzającymi możliwość dogłębnego poznania i satysfakcji odkrycia najbardziej wyjątkowych i atrakcyjnych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym miejsc. Na szczególną uwagę zasługuje międzyregionalna (wytyczona przez 5 województw Polski Wschodnie), trasa rowerowa Green Velo, która na terenie Gminy Jeleniewo przebiega od jeziora Hańcza wzdłuż dróg powiatowych i gminnych oraz drogi wojewódzkiej 655 w kierunku Suwałk.

Sytuacja demograficzna

Gmina Jeleniewo w odróżnieniu od większości polskich gmin wiejskich odnotowuje stabilny przyrost liczby mieszkańców. Od 2000 roku liczba mieszkańców Gminy wzrosła o 5% i na koniec 2014 roku wynosiła 3160 osób, w tym 1514 kobiet. Jest to sytuacja wynikająca z migracji na teren Gminy i znacznej liczby zameldowań z miast (przede wszystkim Miasta Suwałki), która niezależnie od ujemnego salda migracji w ostatnich latach przyczynia się do wzrostu liczby mieszkańców. Zwłaszcza w zestawieniu z dodatnim przyrostem naturalnym, który na przestrzenie ostatnich 15 lat (poza 2009 rokiem) zawsze był dodatni.

Struktura wiekowa mieszkańców potwierdza obecne tendencje demograficzne, zgodnie z którymi odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym się zmniejsza, a odsetek osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym wzrasta. Jest ona zdominowana przez osoby w wieku produkcyjnym (tj. 15-59 lat kobiety, 15-64 lat mężczyźni) stanowiące aż 61,9% ogółu społeczeństwa. W roku 2014 w wieku przedprodukcyjnym było 20,9% mieszkańców, a poprodukcyjnym 17,2%. Do obecnej chwili wartości te utrzymują się na wyrównanym poziomie,, jednakże dynamika przyrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym jest najwyższa.

Obszar Gminy charakteryzuje się w ostatnich latach ujemnym saldem migracji, które przeplata się w poszczególnych latach z przyrostem dodatnim (zerowy w 2014 roku). Oznacza to jednak odpływ mieszkańców do innych miejsc zamieszkania. Powody są takie same jak w przypadku większości obszarów wiejskich z terenu całego kraju, a mianowicie - poszukiwanie pracy oraz lepszych warunków bytowych, związane często z koniecznością wyjazdu i zmianą miejsca zamieszkania. Z powyższego zestawienia wywnioskować można, że najbardziej atrakcyjnym oraz najczęściej obieranym kierunkiem migracji stają się obszary innych państw.

Zatrudnienie

Zgodnie z danymi GUS wg PKD 2007, na koniec 2014 roku na terenie Gminy Jeleniewo liczba pracujących wynosiła 180 osób, w tym ponad połowę (52%) stanowiły kobiety. Należy zauważyć, ze na przestrzeni ostatnich lat liczba osób zatrudnionych poza rolnictwem w Gminie Jeleniewo wyraźnie wzrasta (o ponad 33% w stosunku do roku 2009). Szczególnie dotyczy to mężczyzn, w których przypadku zatrudnienie od 2009 roku wzrosło o 83%. Tendencje tę obrazuje również rosnący nieustannie na przestrzeni ostatniej dekady wskaźnik liczy pracujących na 1000 mieszkańców, który z poziomu 36 w 2006 roku wzrósł do 57 w 2014 roku.

Bezrobocie

Problem bezrobocia stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych nie tylko w skali krajowej ale również lokalnej oraz na poziom osobistym i rodzinnym.

Główną jednostką kontrolującą i stymulującą sytuację bezrobotnych na rynku Gminy Jeleniewo, to Powiatowy Urząd Pracy w Suwałkach. Na koniec roku 2015 w PUP zarejestrowanych było 80 osób bezrobotnych z Gminy Jeleniewo (wzrost w stosunku do roku 2014 o 15 osób), w tym 48 kobiet (wzrost w stosunku do roku 2014 o 10 osób). W grupie tej tylko 10 osób (w tym 7 kobiet) posiadało prawo do zasiłku. Większość bezrobotnych stanowiły osoby poprzednio pracujące. Struktura bezrobotnych przedstawia się następująco:

- Bez kwalifikacji zawodowych – 28 osób, w tym 13 kobiet
- Bez doświadczenia zawodowego – 18 osób, w tym 11 kobiet
- Do 30 roku życia – 34 osoby, w tym 21 kobiet
- Długotrwale bezrobotne – 36 osób, w tym 23 kobiety,
- Powyżej 50 roku życia – 16 osób, w tym 6 kobiet
- Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia – 11 osób w tym, 11 kobiet
- Niepełnosprawni – 5osób, w tym 2 kobiety.

W strukturze bezrobotnych dominują kobiety i tendencja ta ma charakter wzrostowy.

Pomoc i opieka społeczna

Na terenie Gminy Jeleniewo wsparcie i pomoc społeczną można uzyskać w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej oraz w zakresie lecznictwa odwykowego w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. GOPS w głównej mierze zajmuje się pracą socjalną na rzecz podopiecznych.

Codziennemu życiu mieszkańców Gminy towarzyszą liczne problemy egzystencjonalne wymagające udzielenia pomocy społecznej, których podłożem jest najczęściej: ubóstwo (w roku 2015 dotknęło 109 rodzin), bezrobocie (w 2015r. dotknęło 35 rodzin), niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy też prowadzenia gospodarstwa domowego (w 2015 roku wsparto 133 rodziny z tego powodu). Swoim zasięgiem obejmują one coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia, zmuszając przy tym społeczeństwo do szukania różnych form pomocy. Najpopularniejszym wsparciem na obszarze poddanym analizie są różnego rodzaju formy zasiłku oferowane i wypłacane przez GOPS w Jeleniewie.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat zauważamy spadek liczby osób i rodzin objętych pomocą społeczną, jak również rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych. Natomiast budżetowe w Dziale 852 - Pomoc społeczna ulegają wzrostowi ze względu na zwiększenie kwot przyznawanych na poszczególne formy pomocy społecznej.

W ramach realizacji zadań własnych Gminy w 2015 roku udzielono świadczeń 364 osobom w łącznej wysokości 319698 złotych. Łącznie wsparciem objęto 186 rodzin z ich 702 członkami. Ponad 40% kwoty udzielonych świadczeń pochłonęły posiłki dla łącznie 258 osób, w tym 256 dzieci. Natomiast zasiłki okresowe stanowiły 27% kwoty udzielonych świadczeń (251 świadczeń dla łącznie 45 osób). Natomiast zasiłki stałe, które zostały wypłacone 12 osobom (123 świadczenia) stanowiły 17,7% ogólnej kwoty świadczeń). Oprócz pomocy pieniężnej świadczone są inne formy pomocy najbardziej potrzebującym oraz osobom, którym się te świadczenia z mocy prawa przysługują. Nie tylko w wymiarze materialnym, ponieważ pracą socjalną objęto 170 rodzin.

Edukacja

Infrastrukturę edukacyjną na terenie Gminy Jeleniewo tworzą:

- Zespół Szkół w Jeleniewie – jednostka organizacyjna Gminy Jeleniewo
- Szkoła Podstawowa w Prudziszkach - prowadzona przez Społeczno - Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym EDUKATOR w Łomży

W ramach Zespołu Szkół w Jeleniewie działają:

- Gimnazjum z 95 uczniami w 4 oddziałach,
- Szkoła Podstawowa z 209 uczniami w 11,6 oddziałach,
- Przedszkole z 58 podopiecznymi,
- Punkt Przedszkolny z 18 podopiecznymi.

Kadrę pedagogiczną Zespołu Szkół stanowi 32 nauczycieli, w tym 14 dyplomowanych, 10 mianowanych i 6 kontraktowych.

W ramach Szkoły podstawowej w Prudziszkach działają:

- Szkoła Podstawowa z 15 uczniami w klasach I i II,
- Przedszkole z 6 podopiecznymi,
- Punkt przedszkolny z 16 podopiecznymi.

Kadrę pedagogiczną Szkoły stanowi 5 nauczycieli, w tym 2 dyplomowanych, 2 mianowanych i 1 kontraktowy. Natomiast w punkcie przedszkolnym zatrudnionych jest 3 nauczycieli, w tym 2 mianowanych i 1 kontraktowy.

W ostatnich latach liczba uczniów zmniejsza się, co jest powszechną tendencją w Polsce, jednakże siatka szkół i rozwiązania organizacyjne w sektorze oświaty odpowiadają na ten problem. Nowym wyzwaniem jest zapewnienie opieki przedszkolnej coraz znaczącej liczbie dzieci w wieku od 3 do 6 lat, spośród których 71% jest aktualnie objętych wychowaniem przedszkolnym.

Infrastruktura ochrony zdrowia

W Jeleniewie funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej CORDIS, który świadczy usługi zdrowotne w zakresie opieki lekarza rodzinnego oraz specjalistów w dziedzinie ginekologii, pediatrii, kardiologii i neurologii. W Jeleniewie funkcjonuje także gabinet stomatologiczny oraz apteka. W 2014 roku mieszkańcom Gminy Jeleniewo udzielono 7454 porad lekarskich i liczba ta wykazuje tendencję zniżkową.

Infrastruktura sportowa i rekreacyjna

Dostępność infrastruktury sportowej na terenie gminy jest słaba, gdyż w granicach administracyjnych obszaru znajduje się zaledwie kilka obiektów sportowych i miejsc umożliwiających mieszkańcom aktywne spędzenie wolnego czasu:

1) Boisko wielofunkcyjne sportowe przy Zespole Szkół **w Jeleniewie:**

Zagospodarowanie terenu: boisko do siatkówki, koszykówki, piłki ręcznej, o nawierzchni poliuretanowej; powierzchnia boiska – 485 m2; powierzchnia chodnika wokół boiska – 207 m2; ogrodzenie; monitoring.

2) Boisko sportowe w Jeleniewie przy ul. Sportowej

Zagospodarowanie terenu: Boisko do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej o pow. 2376 m2; ogrodzenie od strony drogi publicznej. Stan boiska zły.

3) Miejsce wypoczynku nad jeziorem Hańcza w Błaskowiźnie

Zagospodarowanie terenu: wiata rekreacyjna, wiata przebieralni z prysznicami, palenisko, wiata sanitarna, boisko piaszczyste do siatkówki plażowej, ławki, plaża piaszczysta, pomost pływający, oświetlenie ternu, parking o nawierzchni żwirowej , stojak na rowery, wewnętrzne ciągi komunikacyjne, tablice informacyjne.

4) Plac komunikacyjno – wypoczynkowy w Szurpiłach

Zagospodarowanie terenu: plac wielofunkcyjny o nawierzchni z kostki betonowej o powierzchni 1061m2, wiata rekreacyjna, ławki, kosze na śmieci, tablica informacyjna. Na placu znajduje się Miejsce Obsługi Rowerzystów (MOR - na szlaku rowerowym Green Velo), na którym wiata dla około 6 osób, stół z ławami, stojak na rowery – 3 sztuki, tablica informacyjna z opisem szlaku rowerowego, kosz na śmieci

5) Miejsce Obsługi Rowerzystów (MOR) w miejscowości Prudziszki

MOR na szlaku rowerowym Green Velo. Na utwardzonym placu znajduje się wiata dla około 6 osób, stół z ławami, stojak na rowery – 3 sztuki, tablica informacyjna z opisem szlaku rowerowego, kosz na śmieci

6) Nieczynna szkoła w Bachanowie:

Po likwidacji szkoły obiekt jest niezagospodarowany. Powierzchnia terenu – 0,40 ha

7) Place zabaw jako element zagospodarowania terenu obok punktu przedszkolnego w Jeleniewie i Gulbieniszkach

Place zabaw o nawierzchni piaskowej. Wyposażenie placów zabaw składa się z urządzeń: huśtawka podwójna, huśtawka wagowa, karuzela tarczowa, ścianka wspinaczkowa mała, oraz zestaw zabawowy (tylko Jeleniewo).

Infrastruktura kulturalna

Infrastrukturę kultury w Gminie Jeleniewo tworzą 2 obiekty:

1) Gminna Biblioteka Publiczna w Jeleniewie:

W budynku Gminnej Biblioteki Publicznej znajdują się następujące placówki:

- Gminna Biblioteka Publiczna pełniąca funkcje biblioteki i domu kultury, w tym sala widowiskowa o powierzchni 154m2, pomieszczenia zbioru książek i wypożyczalnia,
- pomieszczenia wykorzystywane przez zespól śpiewaczy „Jaćwież" i „Kapela fest";
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jeleniewie wraz z pomieszczeniem garażowym;
- oddziały przedszkolne;

Zagospodarowanie terenu wokół biblioteki tworzą zieleń, wiata rekreacyjna, obelisk kamienny upamiętniający powstanie Jeleniewa w latach 1765-1772 i nazwisko założyciela Antoniego Tyzenhauza. Zagospodarowanie terenu obok biblioteki uzupełniono o MOR Jeleniewo.

2) Izba Pamięci Jaćwieskiej w Szurpiłach

Izba znajduje się w Szurpiłach, w parterowym budynku z dostępem dla osób niepełnosprawnych w otoczeniu którego znajduje się parking, ławki, tablica informacyjna. Izba powstała w ramach Projektu „Dziedzictwo jaćwieskie atrakcją Pojezierza Suwalskiego - Izba Pamięci Jaćwieskiej z infrastrukturą techniczną w Szurpiłach" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rybackiego z Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013".
Ekspozycję Izby współtworzą:

- makieta w szklanej podłodze przedstawiająca fragment Góry Zamkowej z otaczającymi ją jeziorami (ze sceną ataku Rusinów na Jaćwingów),
- repliki zabytków znalezionych w Szurpiłach i okolicach Góry Zamkowej,
- tablice szklane podświetlane z historią badań archeologicznych w Szurpiłach oraz historią Jaćwieży
- mapa szklana podświetlana z podziałem plemiennym Prus w XIII w.,
- animacja przedstawiająca wygląd Góry Zamkowej w czasach jaćwieskich,
- film artystyczny o legendzie Góry Zamkowej.

Uzupełnieniem oferty Izby Regionalnej jest trasa turystyczna „Tropem Szjurpy" na Górę Zamkową na którą składają się drewniane tablice informacyjne.

Dziedzictwo kulturowe i jego ochrona

Krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze (za: Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - j.t. Dz.U. z 2014 r. poz. 1446 z późn.zm).

Na obszarze Gminy Jeleniewo osadnictwo wiejskie charakteryzuje się rozproszoną zabudową związaną z użytkowanymi gruntami rolnymi. Nie występują miasta. Zwarty układ urbanistyczny występuje w miejscowości gminnej Jeleniewo. Jego głównym elementem jest zabytkowy, drewniany kościół z zabudowaniami towarzyszącymi, plac publiczny i cmentarze. Wzdłuż dróg ukształtowała się współczesna zabudowa wiejska.
Wieś Jeleniewo, będąca ośrodkiem gminnym, skupiającym nie tylko ludność związaną z rolnictwem, w sposób naturalny rozwijała się i wzbogacała o obiekty usługowe, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Dzisiejszy układ urbanistyczny obejmuje znacznie większą powierzchnię niż pierwotne założenie historyczne. Istniejący układ urbanistyczny obejmuje szereg nowych obiektów, których formy architektoniczne znacząco odbiegają od dawnych tradycji budowlanych. Można powiedzieć, że dawne wiejskie drewniane chałupy, parterowe, pokryte prostym dwuspadowym dachem, o kącie nachylenia połaci dachowych 35^0 - 45^0, są sukcesywnie wypierane przez inne formy.

Trzeba również podkreślić, że dawny krajobraz kulturowy Jeleniewa nie jest możliwy do przywrócenia. Dzisiejszy obraz Jeleniewa jest obrazem dzisiejszej kultury budowlanej społeczności lokalnej i składa się na współczesny krajobraz kulturowy, wielofunkcyjny, czasem harmonijny a czasem pełen kontrastów i dysonansów przestrzennych.

Historyczne skupiska wiejskiej zabudowy przy obsługujących drogach występują w miejscowościach: Szurpiły, Wodziłki, Udziejek, Podwysokie Jeleniewskie i Okrągłe. W wymienionych wsiach zachowało się najwięcej obiektów zabytkowych - głównie budynków gospodarczych i budynków mieszkalnych o tradycyjnych, prostych formach architektonicznych. Walory architektoniczne historycznej zabudowy zagrodowej są na ogół skromne i świadczą o ubóstwie dawnej społeczności wiejskiej. Wśród biednych, chylących się ku upadkowi drewnianych zabudowań wiejskich, wyróżnia się drewniana, zbytkowa molenna p.w. Św, Trójcy w Wodziłkach.

Skupiska zabudowy wiejskiej przy obsługujących drogach występują również w miejscowościach: Prudziszki, Żywa Woda, Leszczewo, Wołownia i Błaskowizna.

Wszystkie wsie na obszarze gminy Jeleniewo mają zabudowę rozproszoną. Dotyczy to również miejscowości, w których występują skupiska zabudowy wiejskiej. Obserwuje się silne tendencje do uzupełniania zabudowy w miejscowościach: Jeleniewo, Prudziszki, Wołownia, Leszczewo, Błaskowizna i Bachanowo. Równolegle powstaje również zabudowa wiejska w rozproszeniu.

Na obszarze gminy Jeleniewo nie występują historyczne założenia dworsko - parkowe. Poza nieczynnym młynem wodnym w Udziejku i w Turtulu, brak innych historycznych budowli przemysłowych.

O różnorodności kulturowej rdzennej ludności zamieszkałej w gminie Jeleniewo świadczą różnorodne cmentarze:

- Cmentarz rzymsko - katolicki w Jeleniewie;
- Cmentarz żydowski w Jeleniewie;
- Cmentarz staroobrzędowców w Wodziłkach;
- Cztery cmentarze ewangelickie w Rutce, Łopuchowie, Sidorówce i Szeszupce
- Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Rutce.

Zabytek nieruchomy to nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Na terenie gminy Jeleniewo znajdują się 3 zabytkowe cmentarze i 2 obiekty sakralne, wpisane do rejestru zabytków:

Jeleniewo

1. Zespół kościelny, ul. Suwalska, nr ewid. 250, nr rej. zabyt. 426, z dn. 30.08.1985r., w tym:
    a. Drewniany kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa z 1878r., nr ewid. 251, nr rej. zabyt. 426,
    b. Wolnostojąca, drewniana dzwonnica z I poł. XIX w. nr ewid. 252, nr rej.

zabyt. 426,

c. Kapliczka nr 2, znajdująca się w południowo- wschodniej części zespołu kościoła parafialnego nr ewid. 253, nr rej. zabyt. 426;
d. Kamienny mur ogrodzeniowy z XIX w.

2. Cmentarz rzym-katol., nr ewid. cment. zabyt. 60, nr rej. zabyt. 638, z dn. 11.01.1989r.
3. Cmentarz żydowski, nr ewid. cment. zabyt. 60, nr rej. zabyt. A-971, z dn. 12.10.1992r.
4. Cmentarz wojenny z okresu I woj. św. nr ewid. zabytków .cment. 135, nr rej. zabyt. 331, z dn. 10.03.1983r.

Wodziłki

Molenna staroobrzędowców p.w. Św. Twójcy, nr ewid. 12769, nr rej. zabyt. 414, z dn. 02.09.1983r.

Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem. Na terenie gminy Jeleniewo, w okolicach jeziora Szurpiły i jeziora Jeglówek odkryto cenne zabytki archeologiczne świadczące o kulturze Jaćwingów. Część z nich wpisano do rejestru zabytków: Ustalono, iż na liście zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków, na terenie gminy Jeleniewo znajdują się 3 obiekty:

- Szurpiły - Osada wczesnośredniowieczna zwana „Targowisko",
- Czajewszczyzna - Grodzisko pradziejowe i wczesnośredniowieczne zwane „Góra Kościelna",
- Czajewszczyzna - Grodzisko pradziejowe i wczesnośredniowieczne zwane „Czajewszczyzna" lub „Góra Zamkowa"

Gmina Jeleniewo posiada Gminną Ewidencję Zabytków, w której ujęto:

- 2 obiekty sakralne - wpisane do rejestru;
- 3 cmentarze wpisane do rejestru zabytków;
- 3 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków;

- 8 zabytków nieruchomych - budynki - znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 4 cmentarze znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Szurpiły

- Budynek gospodarczy - stodoła, nr siedliska 18, nr ewid. 850
- Budynek gospodarczy - obora, nr siedliska 18, nr ewid. 852
- Łaźnia, nr siedliska 18, nr ewid. 853
- Budynek mieszkalny - chałupa, nr siedliska 24, nr ewid. 854
- Budynek mieszkalny - chałupa, nr siedliska 33, nr ewid. 857
- Budynek mieszkalny - chałupa, nr siedliska 38, nr ewid. 862

Udziejek

- Młyn Wodny, Udziejek Dolny - Kolonia, nr ewid. 1501
- Budynek gospodarczy - obora, nr siedliska 12, nr ewid. 1248

Udokumentowane stanowiska archeologiczne rozproszone są na terenie całej Gminy. Ustanowiono tutaj łącznie 125 stanowisk archeologicznych, w tym 3 wpisane do rejestru zabytków. Na szczególną uwagę zasługuje zespół stanowisk archeologicznych w odkrytych w otoczeniu jeziora Szurpiły i Jeglówek. Wśród nich są trzy w/w obiekty wpisane do rejestru zabytków: „Targowisko", „Góra Zamkowa", „Góra Kościelna". wymienione w puncie 2. niniejszego rozdziału. W rejonie tym aktualnie trwają prace archeologiczne i dokumentacyjne. Obszar archeologiczny Góra Zamkowa jest największym w północno-wschodniej Polsce.

Na terenie gminy Jeleniewo nie występują pomniki historii. Nie utworzono parku kulturowego. Nie ustanowiono ochrony nazw geograficznych, nazw historycznych, nazw obiektów budowlanych, placów, ulic lub jednostek osadniczych.

Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie gminy w wodę oparte jest o ujęcia wód podziemnych czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Woda z ujęć czwartorzędowych jest

czerpana z głębokości średnio 100m ppt. Ujęcia wód podziemnych znajdują się na gruntach miejscowości: Jeleniewo, Białorogi, Szurpiły, Gulbieniszki. Wydajność istniejących ujęć wody jest wystarczająca dla zaopatrzenia ludności. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych oraz możliwość jej ujmowania nie stanowią bariery rozwojowej gminy.
Sieć wodociągowa jest bardzo dobrze rozwinięta i obejmuje całą gminę Jeleniewo. Możliwe jest zaopatrzenie w wodę wszystkich mieszkańców oraz obiektów usługowych. Sieć na ogół biegnie wzdłuż obsługujących dróg. Występuje również bardzo dużo odgałęzień sieci, które docierają nawet do peryferyjnie położonej zabudowy zagrodowej.

Część sieci wodociągowej jest zużyta pod względem technicznym i wymaga wymiany.

Stopień zwodociągowania Gminy Jeleniewo w 2014 r. – według danych GUS - wynosił 94%. Łączna długość rozdzielczej sieci wodociągowej wynosiła 150,6 km, zaś liczba przyłączy wodociągowych to 810 szt.

Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków komunalnych
Na obszarze gminy Jeleniewo nie ma zbiorowej oczyszczalni ścieków. Gmina położona jest w bliskim sąsiedztwie miasta Suwałk, które ma bardzo dobrze rozwiniętą sieć kanalizacji sanitarnej, działającą w oparciu o miejską, nowoczesną oczyszczalnię ścieków. Uznano zatem, że budowa gminnej oczyszczalni ścieków sanitarnych jest ekonomicznie nieuzasadniona. Gmina posiada dwa kolektory kanalizacji sanitarnej podłączone do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej w Suwałkach:

- Okrągłe – Czerwone Bagno – Krzemianka – Jeleniewo – Prudziszki;
- Szelment (gmina Szypliszki) – Leszczewo - Suchodoły – Prudziszki.

Sieć jest dobrze rozwinięta w Jeleniewie, obejmując również część Kazimierówki. Natomiast na trasie kolektora sieć jest jaszcze słabo rozwinięta i tym samym słabo wykorzystana. Trasa kolektora omija skupiska zabudowy w Prudziszkach (wzdłuż drogi wojewódzkiej), w Żywej Wodzie oraz w Wołowni i Leszczewie.

Stopień skanalizowania Gminy Jeleniewo w 2014 r. – według danych GUS - wynosił 21,3%. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 31,1 km, zaś liczba przyłączy kanalizacyjnych to 164 szt.
Większość gospodarstw domowych i obiektów usługowych posiada własne urządzenia do gromadzenia ścieków (zbiorniki ścieków sanitarnych) lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Gospodarka odpadami
Na obszarze gminy Jeleniewo nie występują obiekty związane z gromadzeniem i utylizacją odpadów komunalnych. Byłe wysypisko jest zamknięte i poddane rekultywacji.

Gospodarka odpadami jest realizowana zgodnie z REGULAMINEM UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU NA TERENIE GMINY JELENIEWO**,** ustanowionym zgodnie z art. 4 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity z 2012 r. Dz. U. poz. 391), po zasięgnięciu opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Regulamin został przyjęty Uchwałą nr XXI.123.2012 Rady Gminy Jeleniewo z dnia 21 grudnia 2012r. z późniejszymi zmianami zawartymi w uchwale XXIII.138.2013 z dnia 25 marca 2013r.

Podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Jeleniewo jest Firma Transportowo – Usługowa EKO s.c. ul. Słoneczna 12, 16 - 404 Jeleniewo

Podmiotem zagospodarowującym odbierane odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Jeleniewo zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o., ul. Sejneńska 82, 16-400 Suwałki

Segregowane odpady komunalne zagospodarowywane są przez firmę EKO w instalacji do przetwarzania odpadów zebranych selektywnie w Rutce Tartak

Ciepłownictwo

Na terenie Gminy Jeleniewo brak jest lokalnej sieci ciepłowniczej, co jest związane z rozproszonym charakterem zabudowy. Trzeba bowiem wskazać, że wykorzystanie sieci ciepłowniczej jest efektywne jedynie na obszarach o ścisłej zabudowie, gdzie może korzystać z niej wielu odbiorców.

Budynki użyteczności publicznej z terenu Gminy Jeleniewo wyposażone są w źródła ciepła zlokalizowane bezpośrednio w budynkach lub ich najbliższym sąsiedztwie. Budynki użyteczności publicznej ogrzewane są przede wszystkim olejem opałowym. W części budynków przeprowadzono prace termomodernizacyjne (m.in. ocieplenia, ścian i dachów), które wpłynęły na ograniczenie zapotrzebowania na energię w ostatnich latach. W dwóch budynkach (Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Zespołu Szkół w Jeleniewie) zainstalowano kolektory słoneczne, które służą do podgrzania wody. W pozostałych obiektach woda do celów użytkowych podgrzewana jest za pomocą ogrzewaczy elektrycznych.

Sektor mieszkaniowy jest największym odbiorcą energii na terenie Gminy Jeleniewo. Charakteryzuje się przy tym dużą dynamiką zmian źródeł zasilania w ciepło. W ostatnich latach zaobserwowano częściową wymianę źródeł ciepła na bardziej efektywne. Przeprowadzono także liczne prace termomodernizacyjne w budynkach. Na budynkach mieszkalnych zamontowano w ostatnim okresie 100 szt. kolektorów słonecznych, co dodatkowo przyczyniło się do zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń z terenu gminy. Kolektory te wykorzystywane są przede wszystkim do podgrzania wody.

Na terenie Gminy nie funkcjonują ciepłownie zawodowe. 94,23% budynków zasilanych jest ze źródła ciepła ogrzewającego cały obiekt, natomiast 5,77% posiada piece zlokalizowane w poszczególnych pomieszczeniach.

Biorąc pod uwagę strukturę paliw wykorzystywanych na terenie Gminy Jeleniewo do ogrzewania budynków mieszkalnych należy wskazać, że dominuje tu węgiel (51,25%). W mniejszym zakresie mieszkańcy wykorzystują energię elektryczną oraz drewno oraz olej opałowy.

Gazownictwo

W chwili obecnej na obszarze Gminy Jeleniewo gaz przewodowy nie jest dostępny, jednak w związku z planowanym przebiegiem przez teren gminy gazociągu Polska – Litwa, sytuacja ta może ulec zmianie w kolejnych latach. Po wybudowaniu głównej linii gazociągu możliwe jest podejmowanie dalszych działań związanych z rozbudową sieci gazowej w tej części województwa podlaskiego, jednak w chwili tworzenia wskazanego dokumentu żadne takie plany nie zostały określone ani tym bardziej skonkretyzowane. W związku z czym w Projekcie założeń wskazano jedynie na możliwość realizacji takich projektów.

Na terenie Gminy Jeleniewo gazociąg ma przebiegać przez miejscowości: Białorogi, Prudziszki i Suchodoły.

Łączność i telekomunikacja

Głównym operatorem przewodowej sieci telekomunikacyjnej jest Orange Polska S.A. Sieć jest dobrze rozwinięta i obsługuje całą gminę Jeleniewo.

Funkcjonuje również sieć bezprzewodowa oparta o system stacji telefonii komórkowej. W granicach gminy znajduje się stacja bazowa telefonii komórkowej PLUS GSM BT-1-1627 (ozn. POLKOMTEL – JELENIEWO) na działce nr 443 w obrębie Wołownia.

Na gruntach wsi Czerwone Bagno znajduje się stacja radiowo – telewizyjna „RTCN Suwałki/Krzemianucha”, należąca do głównych obiektów emisyjnych EmiTel, z którego prowadzone są emisje radia i telewizji. Obiekt stanowi węzeł linii radiowych EmiTel dalekiego zasięgu, obsługuje swoim zasięgiem północną część Suwalszczyzny, współpracując ze stacjami nadawczymi SLR Krzemień (azymut 163,950) i TON Gołdap/Piękna Góra.

Dla prawidłowego funkcjonowania radiolinii konieczne jest zapewnienie wolnej od przeszkód strefy przepływu energii między anteną nadawczą i anteną odbiorczą radiolinii – pierwszej strefy Fresnela.

Cały teren Gminy Jeleniewo objęty jest Internetem szerokopasmowym. Firma M2M usługi teleinformatyczne Maciej Rafał Mackiewicz ul. Minkiewicza 3, 16-400 Suwałki,

dostarcza Internet przy użyciu łączy o wysokiej przepustowości w oparciu o sieć szkieletową zbudowaną na podstawie radiolinii wysokich częstotliwości. Na części gminy Jeleniewo – miejscowości Prudziszki, Jeleniewo, Wołownia, Udryn wzdłuż dróg wojewódzkiej i powiatowej przebiega światłowód.

Elektroenergetyka

Energia elektryczna do Gminy Jeleniewo jest doprowadzana liniami napowietrznymi średniego napięcia do rozdzielni w Suwałkach. Stąd linie średnich napięć doprowadzone są do stacji transformatorowych, z których liniami napowietrznymi niskiego napięcia zasilani są odbiorcy. W istniejącym rozwiązaniu sieci warunki atmosferyczne mają istotny wpływ na pewność zasilania. Warunki bezpieczeństwa w dostawie energii elektrycznej w porównaniu z siecią kablową są gorsze. Na terenie Gminy Jeleniewo istnieją sprzyjające warunki do odnawialnych źródeł energii elektrycznej – elektrownie wiatrowe. Obecnie na terenie gminy zlokalizowano 7 przemysłowych elektrowni wiatrowych (w miejscowościach: Żywa Woda – 5 szt., Okrągłe – 1 szt. oraz Rychtyn – 1 szt.).

Przez teren Gminy Jeleniewo także przebiega zbudowana linia dwutorowa 400 kV, która rozpoczyna się w stacji w Nowej Wsi Ełckiej, przechodzi przez 10 gmin po stronie polskiej, a kończy bieg w litewskiej miejscowości Alytus. Ta właśnie linia łączy nie tylko systemy przesyłowe Polski i Litwy, ale umożliwia powiązanie systemów przesyłowych państw bałtyckich z systemami państw Europy Zachodniej. Długość linii na terenie gminy wynosi 4 km.

Komunikacja

Głównym ciągiem komunikacyjnym na obszarze gminy Jeleniewo jest droga wojewódzka nr 655 relacji: Kąp – Wydminy – Olecko - Raczki – Suwałki – Rutka Tartak, przebiegająca przez miejscowość w gminie Jeleniewo: Prudziszki, Jeleniewo, Sidorówka, Gulbieniszki, Sidory.

Przez gminę przebiega trzynaście dróg powiatowych:

- nr 1127B Wiżajny - Smolniki – Sidory – długość na terenie gminy: 1,00 km;
- nr 1132B Błaskowizna - Udziejek – Gulbieniszki – długość: 10,35 km;
- nr 1133B Kruszki - Szurpiły – Jeleniewo – długość: 8,82 km;

- nr 1134B Suwałki - Potasznia - Okrągłe – Jeleniewo – długość: 6,61 km;
- nr 1135B Sidorówka - Sumowo - do dr. 1136B – długość 6,46 km;
- nr 1138B Jeleniewo - Wołownia - Przejma – Becejły – długość: 7,50 km;
- nr 1139B Wołownia - Czerwonka – Kaletnik – długość: 3,60 km;
- nr 1140B Wołownia – Suchodoły – długość: 3,65 km;
- nr 1141B Prudziszki - Suchodoły – Węgielnia – długość: 3,60 km;
- nr 1142B od dr. 1134B - Biała Woda - Żywa Woda - do dr. 1134B – długość: 3,40 km;
- nr 1144B Szeszupka - Podwysokie – Okrągłe – długość: 5,08 km;

Układ komunikacyjny uzupełniają 63 drogi gminne o randze dróg publicznych, o łącznej długości 104,68 km. Z uwagi na liczne spękania, ubytki, wyłomy i zniszczoną nawierzchnię, stan techniczny większości dróg gminnych na terenie Gminy Jeleniewo ocenia się jako niezadowalający i wymagający modernizacji. Drogi gminne publiczne to:

1) nr 101761B Gulbieniszki- Ścibowo-Sidory Zapolne-Sumowo; od drogi woj. 655 do drogi pow. 1135B Sidorówka-Przejma o nawierzchni gruntowej, długości około 3,76 km;
2) nr 101762B Udryn-Jeleniewo; od drogi pow. 1138B Jeleniewo-Becejły do drogi woj. 655 o nawierzchni gruntowej, długości około 3,8 km;
3) nr 101763B Udziejek (Górny)-Wodziłki; od drogi gminnej 101764B do drogi gminnej 101765B o nawierzchni gruntowej, o długości około 3,11 km;
4) nr 101764B Udziejek (Dolny)-Udziejek (Górny); od drogi pow. 1132B Błaskowizna-Gulbieniszki do drogi gmin. 101763B o nawierzchni gruntowej długości około 0,816 km;
5) nr 101765B Szeszupka-Wodziłki-Łopuchowo; od drogi gminnej 101766B do drogi pow. 1132B Błaskowizna-Gulbieniszki o nawierzchni gruntowej, długości 5,3 km;
6) nr 101766B Szeszupka-Malesowizna-Bachanowo; od drogi pow. 1133B Kruszki-Jeleniewo do drogi pow. 1132B Błaskowizna-Gulbieniszki o nawierzchni częściowo bitumicznej, częściowo gruntowej o łącznej długości około 3,7 km, w tym bitumiczna -1,39 km;

7) nr 101767B Szurpiły-Wodziłki; od drogi pow. 1133B Kruszki-Jeleniewo do drogi gminnej 101765B o nawierzchni żwirowej, długości około 4,3 km;
8) nr 101768B Szurpiły-Czajewszczyzna; od drogi gmin. 101767B do drogi woj. 655 o nawierzchni gruntowej, o długości około 3,9 km;
9) nr 101769B Szeszupka-Rutka-Podwysokie Jeleniewskie; od drogi pow. 1133B Kruszki-Jeleniewo do drogi pow. 1144B Szeszupka-Okrągłe o nawierzchni gruntowej, długości około 2,39 km;
10) nr 101770B Podwysokie Jeleniewskie-Malesowizna; od drogi pow. 1144B Szeszupka-Okrągłe do drogi wew. nr geod. 122 we wsi Malesowizna o nawierzchni bitumicznej, o długości 2,34 km;
11) nr 101771B Krzemianka-Szurpiły; od drogi pow. 1134B Suwałki-Potasznia-Jeleniewo do drogi pow. 1133B Kruszki-Jeleniewo o nawierzchni częściowo bitumicznej, częściowo żwirowej o długości około 3,16 km (w tym bitumiczna - 1,75 km);
12) nr 101772B Ścibowo-Udryn; od drogi gmin. 101761B do drogi pow. 1135B Sidorówka-Przejma o nawierzchni gruntowej, o długości około 2,19 km;
13) nr 101773B Suchodoły-Leszczewo; od drogi pow. 1141B Prudziszki-Suchodoły-Węgielnia do drogi pow. 1139B Wołownia-Czerwonka o nawierzchni bitumicznej, o długości 3,74 km;
14) nr101774B Suchodoły-Rychtyn; od drogi gmin. 101773B do granic gminy Rychtyn-Żubryn (gm. Szypliszki) o nawierzchni gruntowej o długości około 1,38 km;
15) nr 101775B Czerwone Bagno-Szurpiły; od drogi pow. 1134B Suwałki-Potasznia-Jeleniewo do drogi pow. 1133B Kruszki-Jeleniewo o nawierzchni żwirowej o długości około 2,72 km;
16) nr 101776B Prudziszki-Prudziszki (Góry); od drogi woj. 655 do drogi wew. nr geod. 44 we wsi Prudziszki o nawierzchni bitumicznej o długości około 2,28 km;
17) nr 101777B Ulica we wsi Sidorówka; od drogi woj. 655 do skrzyżowania z drogą gminną 101778B o nawierzchni bitumicznej, długości 0,5 km;
18) nr 101778B Sidorówka-Gulbieniszki; od drogi pow. 1135B Sidorówka-Przejma do drogi gminnej 101763Bo nawierzchni częściowo bitumicznej, częściowo żwirowo-gruntowej długości 3,07 km (w tym bitumiczna – 0,46 km);

19) nr 101779B Ulica we wsi Sidorówka; od drogi woj. 655 do skrzyżowania z drogą gminną 101778B na granicy z obrębem wsi Gulbieniszki o nawierzchni bitumicznej o długości około 1,4 km;
20) nr101780B droga we wsi Malesowizna; od drogi pow. 1133B Kruszki-Jeleniewo do granic gminy z obrębem wsi Morgi (gm. Przerośl), o nawierzchni częściowo bitumicznej, częściowo żwirowej o łącznej długości około 2,86 km (w tym bitumiczna – 0,313 km);
21) nr 101781B droga we wsi Malesowizna; od drogi wewn. we wsi Malesowizna do granicy gminy z obrębem wsi Pawłówka (gm. Przerośl) o nawierzchni bitumicznej o długości około 0,54 km;
22) nr 101782B Prudziszki-Prudziszki (Las); od drogi pow. 1141B Prudziszki-Suchodoły-Węgielnia do obrebu Lasów Państwowych Nadleś. Suwałki (w kier. Szwajcarii) o nawierzchni gruntowej, długości około 1,3 km;
23) nr 101783B Ddoga we wsi Sidorówka; od skrzyżowania z drogą gminną 101778B i drogą gm. 101779B do drogi pow. 1135B Sidorówka-Przejma o nawierzchni gruntowej, o długości około 1,4 km;
24) nr 101784B Wołownia (linia Sibera); od drogi pow. 1138B Jeleniewo-Becejły do granic obrębu z wsią Udryn o nawierzchni żwirowej, o długości około 1,5 km;
25) nr 101785B Jeleniewo ul. Słoneczna; od drogi woj. 655 do końca drogi asfaltowej w kier. wsi Krzemianka, o nawierzchni bitumicznej, o długości około 0,6 km;
26) nr 101786B Okrągłe-Żywa Woda; od drogi pow. 1144B Szeszupka-Okrągłe do granic gminy na rzece Czarna Hańcza w kier. wsi Czarnakowizna (gm. Suwałki) o nawierzchni gruntowej, o długości około 1,0 km;
27) nr 101787B droga we wsi Sidory; od drogi woj. 655 do granic gminy z obrębem wsi Jałowo (gm. Rutka Tartak), o nawierzchni żwirowej, o długości około 1,2 km;
28) nr 101788B droga we wsi Łopuchowo; od drogi pow. 1132B Błaskowizna-Gulbieniszki do granic gminy z obrębem wsi Jaczno (gm. Wiżajny) o nawierzchni gruntowej, o długości 0,5 km;
29) nr 101789B droga we wsi Bachanowo; od skrzyżowania drogi gminnej nr 101766B Szeszupka-Malesowizna-Bachanowo i drogi powiatowej nr 1095B Hańcza-Bachanowo-Kruszki do rzeki Czarna Hańcza o nawierzchni gruntowej o długości około 1,17 km;

30) nr 101790B Bachanowo-Błaskowizna-Wodziłki; od drogi gminnej nr 101766B Szeszupka-Malesowizna-Bachanowo do drogi gminnej nr 101765B Szeszupka-Wodziłki-Łopuchowo o nawierzchni gruntowej, o długości 1,94 km;
31) nr 101791B Malesowizna (Turtul); od drogi powiatowej nr 1133B Kruszki-Szurpiły-Jeleniewo do rzeki Czarna Hańcza, o nawierzchni gruntowej, o długości około 0,5 km;
32) nr 101792B droga we wsi Szurpiły; od drogi powiatowej nr 1133 B Kruszki – Szurpiły – Jeleniewo do obrębu wsi Wodziłki o długości gruntowej, o długości 1,4 km;
33) nr 101793B Udziejek (Górny)- Czajewszczyzna; od drogi gminnej nr101764 B Udziejek (Dolny)-Udziejek(Górny) do obrębu wsi Czajewszczyzna o nawierzchni gruntowej o długości około 0,75 km;
34) nr 101794B droga we wsi Gulbieniszki; od drogi wojewódzkiej nr 655 Kąp-Suwałki – Rutka Tartak do drogi gminnej nr 101778B Sidorówka –Gulbieniszki o nawierzchni gruntowej, o długości około 0,57 km;
35) nr 101795 B droga Jeleniewo – Sidorówka; od drogi wojewódzkiej nr 655 Kąp-Suwałki –Rutka Tartak do granic obrębu wsi Sidorówka o nawierzchni gruntowej, długości około 1,98 km;
36) nr 101796B droga Jeleniewo –Kazimierówka; od drogi gminnej nr101785B ul. Słoneczna do drogi powiatowej nr 1133B Kruszki-Szurpiły- Jeleniewo o nawierzchni gruntowej, o długości około 0, 24 km;
37) nr 101797B Jeleniewo, ul. Polna; od drogi gminnej nr101785B ul. Słoneczna do drogi powiatowej nr1134 B Suwałki-Potasznia- Okrągłe-Jeleniewo o nawierzchni gruntowej, o długości około 0,63 km;
38) nr 101798 B droga we wsi Udryn; od drogi gminnej 101762B Udryn Jeleniewo do drogi powiatowej nr drogi powiatowej nr1135B Sidorówka- Sumowo-do drogi 1136Bo nawierzchni gruntowej, długości około 1,58 km;
39) nr 101799B droga Udryn- Hultajewo; od drogi powiatowej nr1138B Jeleniewo –Wołownia –Przejma-Becejły do drogi wewnętrznej we wsi Hultajewo o nawierzchni żwirowej, długości około 1,25 km;
40) nr 101800B droga we wsi Hultajewo; od drogi powiatowej nr1138 B Jeleniewo-Wołownia –Przejma-Becejły do drogi powiatowej nr.1135 B Sidorówka – Sumowo do drogi 1136 B o nawierzchni gruntowej, długości około 0,91 km;

41) nr 146000B droga Hultajewo –Ścibowo; od drogi powiatowej nr1135 B Sidorówka –Sumowo – do drogi 1136B do drogi gminnej nr101772B Ścibowo-Udryn o nawierzchni gruntowej, długości około 1,14 km;
42) nr 146001B droga we wsi Sumowo; od drogi gminnej nr 101761 B Gulbieniszki –Ścibowo – Sidory Zapolne – Sumowo do granic obrębu wsi Jałowo(gm. Rutka Tartak) o nawierzchni gruntowej, długości około 0,67 km;
43) nr 146002B droga we wsi Leszczewo; od drogi powiatowej nr 1139 B Wołownia –Czerwonka-Kaletnik do granic obrębu Szelment (gm.Szypliszki) o nawierzchni bitumicznej, długości około 0,26 km;
44) nr 146003B Prudziszki-Wołownia(linia Kapkaz); od drogi wojewódzkiej nr 655 Kąp- Suwałki-Rutka Tartak do drogi powiatowej nr 1140 B Wołownia – Suchodoły o nawierzchni gruntowej, długości około 1,85 km;
45) nr 146004B Prudziszki-Krzemianka- Jeleniewo; od drogi wojewódzkiej nr 655 Kąp Suwałki –Rutka Tartak do drogi powiatowej nr1134 B Suwałki- Potasznia-Okrągłe- Jeleniewo o nawierzchni gruntowej, długości około 2,76 km;
46) nr 146005B Prudziszki –Biała Woda; od drogi gminnej nr 101776B – Prudziszki –Prudziszki (Góry) o nawierzchni gruntowej, długości około 0,94 km;
47) nr 146006B droga we wsi Czerwone Bagno; od drogi powiatowej nr1134 B Suwałki –Potasznia –Okrągłe – Jeleniewo do końca działki nr geod 16/16 we wsi Czerwone Bagno o nawierzchni gruntowej, długości około 0,48 km;
48) nr 146007B Krzemianka-Żywa Woda; od drogi powiatowej nr 1134b Suwałki-Potasznia -Okrągłe o nawierzchni żwirowej, długości około 2,25 km;
49) nr 146008B droga Żywa Woda-Czarnakowizna; od drogi powiatowej nr 1134B Suwałki-Potasznia-Okragłe-Jeleniewo do rzeki Czarna Hańcza (obręb wsi Czarnakowizna) o nawierzchni gruntowej, długości około 1,25 km;
50) nr 146009B droga we wsi Okrągłe; od drogi powiatowej nr 1144B Szeszupka – Podwysokie-Okrągłe do działki nr geod. 64 we wsi Okrągłe (przed rzeką Czarna Hańcza) o nawierzchni gruntowej, o długości około 1,4 km;
51) nr 146010B droga Okrągłe-Zarzecze Jeleniewskie; od drogi powiatowej nr 1144B Szeszupka – Podwysokie-Okrągłe do działki nr geod. 43 we wsi Zarzecze Jeleniewskie o nawierzchni żwirowej, o długości około 1,3 km;
52) nr 146011B droga we wsi Zarzecze Jeleniewskie; od drogi wewnętrznej nr geod. 50 we wsi Zarzecze Jeleniewskie do drogi wewnętrznej nr geod. 45 we wsi Zarzecze Jeleniewskie o nawierzchni żwirowej, o długości około 0,31 km;

53) nr 146012B droga we wsi Białorogi obejmująca dz. nr geod. 53 w obr Białorogi: od drogi powiatowej nr 1141B Prudziszki-Suchodoły-Węgielnia do obrębu wsi Jasionowo (gm. Szypliszki) o nawierzchni gruntowej, o długości około 0,76 km;
54) nr 146013B droga Kazimierówka-Jeleniewo: od drogi powiatowej nr 1133B Kruszki-Szurpiły- Jeleniewo we wsi Kazimierówka do drogi wojewódzkiej nr 655 Kąp-Suwałki-Rutka Tartak we wsi Jeleniewo o nawierzchni gruntowej o długości około 1,5 km;
55) nr 146014B droga we wsi Krzemianka obejmująca dz. o nr geod. 194 w obr Krzemianka: od drogi gminnej Nr 110771B Krzemianka-Szurpiły do obrębu wsi Jeleniewo o nawierzchni gruntowej o długości 0,56 km;
56) nr 146015B Droga Czerwone Bagno – Podwysokie Jeleniewskie: od drogi gminnej Nr 101775B Czerwone Bagno – Szurpiły do drogi powiatowej Nr 1144B Szeszupka-Podwysokie-Okragłe o nawierzchni gruntowej, o długości około 2,0 km;
57) nr 146016B droga we wsi Sidory obejmująca część dz. geod. Nr 117 w obr Sidory: od drogi wojewódzkiej nr 655 Kąp-Suwałki-Rutka Tartak do dz. geod. Nr 135 w obrębie Sidory, o nawierzchni gruntowej, o długości około 0,8 km;
58) nr 146017B droga we wsi Sidory Zapolne: od drogi gminnej Nr 101761B Gulbieniszki-Ścibowo-Sidory Zapolne-Sumowo do granic obrębu wsi Jałowo (gm. Rutka Tartak) o nawierzchni gruntowej, o długości około 0,82 km;
59) nr 146018B droga Ignatówka – Hultajewo: od drogi powiatowej Nr 1135B Sidorówka-Sumowo – do drogi Nr 1136B do drogi gminnej Nr 101800B we wsi Hultajewo o nawierzchni gruntowej, o długości 2,1 km;
60) nr 146019B droga we wsi Sidorówka obejmująca dz. nr geod. 72/2 w obr Sidorówka: od drogi gminnej Nr 101778B Sidorówka-Gulbieniszki do drogi powiatowej Nr 1135B Sidorówka-Sumowo o nawierzchni gruntowej, długości około 0,82 km;
61) nr 146020B droga we wsi Wołownia obejmująca dz. Nr geod. 155 w obr Wołownia: od drogi powiatowej Nr 1138B Jeleniewo-Wołownia-Becejły do jeziora Szelment Wielki o nawierzchni gruntowej, o długości około 0,23 km;
62) nr 146021B droga we wsi Prudziszki obejmująca dz. Nr geod. 44 w obr Prudziszki: od drogi gminnej Nr 101776B Prudziszki-Prudziszki (Góry) do drogi gminnej Nr 146004B Prudziszki-Krzemianka-Jeleniewo o nawierzchni gruntowej, o długości około 0,72 km;

63) nr 146022B droga we wsi Żywa Woda (linia Szury): od drogi powiatowej Nr 1142B Biała Woda – Żywa Woda do obrębu wsi Potasznia (gm. Suwałki) o nawierzchni bitumicznej, długości 1,38 km.

Dojazd do kolonijnie usytuowanej zabudowy oraz do obsługi terenów użytkowanych rolniczo zapewniają nieurządzone gminne drogi wewnętrzne.

Analiza uwarunkowań rozwojowych Gminy Jeleniewo

Analiza PEST

Metoda analizy PEST nazywana jest *generalną segmentacją otoczenia*. Dzieli ona otoczenie organizacji na: polityczno-prawne, ekonomiczne, społeczne, technologiczne i stąd pochodzi jej nazwa, czyli akronim analizowanych segmentów makro-otoczenia organizacji. Istotą tego narzędzia jest określenie podstawowych sfer otoczenia, a więc tych obszarów, które mogą mieć kluczowy wpływ na funkcjonowanie organizacji i jej przyszłą strategię działania. Wyróżnia się następujące segmenty otoczenia:

- P (Political) - Polityczno-Prawne
- E (Economic) - Ekonomiczne/Gospodarcze
- S (Social) – Społeczno-kulturowe
- T (Technological) – Technologiczne

Cechą segmentów PEST jest to, ze te najczęściej zachodzą na siebie, a zjawiska w nich zachodzące mają różnorodny i wielowymiarowy wpływ na działanie organizacji. Nowe zdarzenia, zmiany trendów oraz dynamika wzajemnych relacji miedzy segmentami powodują redefinicję granic branż, rynków oraz trybów konkurowania na nich. Te same trendy i zdarzenia mają odmienne znaczenie dla różnych sektorów gospodarki.

Analiza PEST jest pierwszym krokiem przy przeprowadzaniu analizy strategicznej, w tym przede wszystkim analizy SWOT. Istotą metody PEST jest identyfikacja zdarzeń i trendów w poszczególnych segmentach makrootoczenia, a następnie ich klasyfikacja jako szans i zagrożeń. Niektórzy autorzy poszerzają analizę PEST o segmenty środowiskowy, demograficzny, oraz międzynarodowy. Tutaj uwarunkowania te znalazły swoje odzwierciedlenie w Analizie SWOT.

POLITYKA I LEGISLACJA

POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ

Od wejścia Polski do Unii Europejskiej minęło 11 lat. W tym czasie wielu eurosceptyków zrozumiało, że Unia może przynieść rzeczywiście wiele korzyści. Stwierdzenie to dotyczy w szczególności eurosceptyków, którzy mają największy wpływ na funkcjonowanie Państwa. Podstawowe znaczenie ma tu postrzeganie Polski jako członka Unii, a tym samym jako kraju o wysokim stopniu bezpieczeństwa inwestycyjnego. Inny ważny aspekt naszego członkostwa to dostęp potencjalnych inwestorów z Azji do ponad 400 milionowego rynku unijnego. Jednocześnie poszerzające się uczestnictwo Polski w politykach wspólnotowych i Wspólnym Rynku otwiera przed naszą gospodarką nowe, szerokie perspektywy. To niepowtarzalna szansa na wszechstronny rozwój dla naszego kraju, jakiej nie możemy zmarnować. Ponadto udział w strukturach europejskich sprawił, że dystans rozwojowy między Polską a innymi krajami Unii Europejskiej stopniowo się zmniejsza, rośnie wykorzystanie funduszy.

SYTUACJA POLITYCZNA

Pomimo gorących debat i sporów wydaje się, że Polska jest krajem stabilnym politycznie. Kolejne rządy deklarują wolę członkostwa w Unii Europejskiej, rozwijania i liberalizowania gospodarki oraz likwidowania deficytu budżetowego.

FINANSE PUBLICZNE

Szczególnie nadmierny deficyt finansów publicznych jest jednym z najważniejszych problemów makroekonomicznych Polski. Mimo wzrostu gospodarczego, brak istotnych zmian systemowych, wysoki poziom wydatków sektora publicznego oraz wadliwa struktura wydatków budżetu utrudniają redukcję długu oraz deficytu sektora.

W tym zakresie powinien skończyć się etap deklaracji, a rozpocząć okres wprowadzania reform. Okres świetnej koniunktury nie będzie trwał wiecznie (okres dobrej koniunktury trwa już 3 lata), a należy go wykorzystać, bo w tym czasie deficyt sektora powinien obniżać się przynajmniej o 1 % PKB rocznie.

Podstawową cechą stanu sektora finansów w Polsce są znaczne rozmiary budowanego w jego konstrukcję deficytu. Obecna struktura wydatków budżetowych powoduje ograniczoną swobodę rządu w kształtowaniu wielkości deficytu budżetowego. Zdecydowaną większość wydatków stanowią wydatki zdeterminowane, związane z obsługą długu publicznego, subwencjami dla jednostek samorządu terytorialnego czy wspieraniem funduszy celowych oraz ich dysponentów, szczególnie ZUS i KRUS. Wiąże się to z dominującą rolą, jaką w polskim systemie finansów publicznych odgrywają transfery społeczne. Konieczność sfinansowania tych wydatków określają ustawy lub podjęte wcześniej zobowiązania ujęte w ramy prawne. Dlatego tylko ograniczoną część wydatków budżetowych rząd może przeznaczyć na inwestycje infrastrukturalne, badania i rozwój, aktywizację rynku pracy oraz poprawę jakości służb publicznych.
Obecnie występują co najmniej dwa czynniki stwarzające dogodne warunki do przeprowadzenia reform. Są to: zrównoważona gospodarka i dotacje z funduszy Unii Europejskiej.

SYSTEM DOTACJI

W najbliższych latach system dotacji w Polsce będzie funkcjonował w oparciu o fundusze pochodzące z Unii Europejskiej. Nowoczesna polityka rozwoju wykorzystująca system dotacji jest konieczna dla racjonalnego wykorzystania szans płynących z członkostwa Polski w Unii. Skala dostępnych środków finansowych UE na lata 2014-2020 jest nieporównywalnie większa od tych w okresie 2007-2013, a wsparcie, którego Unia Europejska udzieli Polsce, to największe wsparcie, jakie do tej pory jakikolwiek kraj członkowski otrzymał z budżetu unijnego.

ADMINISTRACJA PUBLICZNA

Pomimo podejmowanych działań i przeprowadzonych znacznych zmianach, jakich dokonywano w ciągu ostatnich kilkunastu lat, w administracji publicznej nie udało się w pełni wprowadzić pożądanych nowoczesnych technik zarządzania i systemów

informatycznych. Polska jest na jednym z ostatnich miejsc pod względem wykorzystania Internetu przez urzędy do obsługi obywateli (e-governance). Zaawansowanie usług publicznych wynosi 53 proc., gdy w przodującej Austrii aż 95 proc. Pełna obsługa w systemie on - line dochodzi tam do 83 proc., w Polsce sięga tylko 20 proc. Nie udało się także zasadniczo usprawnić zarządzania finansami publicznymi. Bez znaczącej poprawy sytuacji w tym zakresie stan administracji publicznej pozostanie ograniczeniem utrudniającym rozwój Polski. Ponadto na funkcjonowanie administracji publicznej negatywnie wpływa niskie zaufanie do władz i instytucji publicznych.

WSPÓŁDZIAŁANIE PAŃSTWA Z KAPITAŁEM PRYWATNYM

Niestety w zakresie współdziałania państwa z kapitałem prywatnym, zarówno administracja rządowa, jak i społeczeństwo wykazują dużą rezerwę. Mimo deklaracji, a także programów unijnych wydaje się, że jeszcze w najbliższym czasie mentalne bariery ograniczające rozwój w tej obiecującej sferze pozostaną trudne do pokonania.

SYSTEM UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Składki na ubezpieczenia społeczne stanowią duży udział w kosztach pracy. Mimo, że pojawiają się informacje o zmniejszeniu kosztów pracy, to nie należy się spodziewać, że ich wysokość radykalnie spadnie. Nawet jeżeli zostaną przeprowadzone niezbędne reformy systemu emerytalnego, to niekorzystna obecnie sytuacja demograficzna nie pozwoli radykalnie obniżyć składek. Główny Urząd Statystyczny opracował na zlecenie ZUS dane, z których wynika, że w 2030 roku na jednego emeryta będzie przypadało dwóch pracujących.

PROWADZENIE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZEJ

Polski system prawny nie sprzyja rozwojowi działalności gospodarczej. Powszechnie znane są problemy związane z ilością czynności i nakładem czasu przy uruchomieniu działalności gospodarczej:

- liczba różnych pozwoleń ograniczających prowadzenie działalności gospodarczej, jakie należy uzyskać w trybie administracyjnym;

- brak możliwości czasowego zawieszenia działalności;
- stała wysokość składki minimalnej pracodawców na system ubezpieczeń społecznych.

Jednak z drugiej strony trzeba zaznaczyć, że jednolity rynek unijny korzystnie wpływa na rozwój przedsiębiorczości w Polsce. Świadczy o tym rosnący eksport oraz coraz większe zainteresowanie firm zagranicznych inwestowaniem w Polsce.

REGULACJE DOTYCZĄCE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Po ostatnich aktualizacjach ustawy Prawo zamówień publicznych, należy zauważyć, że regulacje dotyczące zamówień publicznych wychodzą naprzeciw oczekiwaniom przedsiębiorców.

OCHRONA PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

System prawa w Polsce gwarantuje ochronę własności intelektualnej. Realizowana jest ona w dwóch podstawowych wymiarach:

- prawo autorskie (copyright), które dotyczy wszelkich form kreatywnej twórczości. Ochrona ta dotyczy zarówno praw osobistych, jak i majątkowych. Jej zakres jest zgodny z Konwencją Berneńską i stanowi, że ochrona praw majątkowych trwa przez 70 lat od daty śmierci autora, a prawo autorskie osobiste nie wygasa nigdy;
- prawa patentowe są chronione przez Urząd Patentowy RP i dotyczą nie tylko patentów i wzorów użytkowych, ale również znaków towarowych, wzornictwa przemysłowego, oznaczeń geograficznych, nazw pochodzenia i topografii układów scalonych.

OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Polska wchodząc do Unii Europejskiej przyjęła dorobek prawny UE w dziedzinie ochrony środowiska. Konieczność spełniania norm w tej dziedzinie to obowiązek każdej firmy prowadzącej działalność w Polsce. Szczególnie istotne znaczenie ma on dla firm działających w branżach, w których produkcja związana jest z dużym zanieczyszczeniem środowiska – m.in. energetyki, przemysłu chemicznego, niektórych działów przemysłu przetwórczego.

Z perspektywy tych firm bardzo istotne są dwie sprawy:

- zasada „zanieczyszczający płaci”, w myśl której firmy, które odprowadzają do środowiska zanieczyszczenia muszą ponosić z tego tytułu opłaty na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska;
- obowiązująca w UE doktryna dotycząca tzw. zintegrowanego podejścia, która powoduje, że przy dopuszczeniu do wykorzystywania przez firmy wszelkiego rodzaju instalacji mogących szkodzić środowisku kwestią decydującą jest to, czy stosowane są w ich wypadku tzw. najlepsze dostępne praktyki.

EKONOMIA

ROZWÓJ GOSPODARCZY

Polska gospodarka jest wyraźnie w okresie niezłej koniunktury. Obecne nieznaczne ożywienie ma szeroki zasięg oddziaływania i obejmuje całą gospodarkę. Źródeł sukcesu upatruje się w akcesji Polski do Unii Europejskiej, a głównie w eksporcie, który był stymulatorem wzrostu produkcji i zatrudnienia. W początkowej fazie wzrost produkcji, z uwagi na występujące w gospodarce rezerwy mocy produkcyjnych, następował na drodze bezinwestycyjnej. Trwająca od pewnego czasu dobra koniunktura powodowała jednak dalszy wzrost popytu, którego zaspokojenie przy wyczerpujących się mocach wytwórczych nie było możliwe. W rezultacie doszło do zwiększenia inwestycji i wzrostu popytu inwestycyjnego. Ostatnie lata wskazują, że polska gospodarka bardzo dobrze zaadaptowała się do warunków Unii Europejskiej. Obserwuje się szybkie tempo wzrostu eksportu do innych krajów Unii. Rozwojowi gospodarki sprzyja dobra sytuacja makroekonomiczna – spadek inflacji i następujący za nim spadek stóp procentowych. W wyniku tego postępuje ożywienie inwestycyjne, w tym na rynku mieszkaniowym, wspierane rosnącą dostępnością kredytów na zakup mieszkania. Jakościowym zmianom uległ sektor prywatny. Na rynku obok dużych firm powstałych ze sprywatyzowania przedsiębiorstw państwowych, pojawiły się przedsiębiorstwa, które powstały od podstaw po okresie transformacji.

POZIOM IMPORTU I EKSPORTU

Handel zagraniczny jest w ostatnich latach istotnym czynnikiem wzrostu gospodarczego. Od 2001 roku dynamika eksportu towarów wyprzedza dynamikę importu. Następuje stała redukcja ujemnego salda zagranicznej wymiany towarowej.

Głównym partnerem handlowym Polski pozostawały Niemcy z 27,3-procentowym udziałem w polskim eksporcie i 23,8-procentowym w imporcie.

ZATRUDNIENIE I BEZROBOCIE

Pomimo, że w ostatnim czasie zatrudnienie wzrasta, a bezrobocie maleje, nie należy zapominać o podstawowym problemie polskiej gospodarki jakim jest niski poziom zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym oraz nadal wysokie bezrobocie. Polskę charakteryzuje niska aktywność zawodowa i niski odsetek pracujących, a w przypadku ludności z najniższym wykształceniem - bardzo niski. Szczególnie niski poziom zatrudnienia występuje wśród osób młodych (15 - 24 lat) i w wieku przedemerytalnym (50 - 64 lat). Silniej jest też widoczny w przypadku kobiet niż mężczyzn, chociaż to właśnie kobiety są lepiej wykształcone niż mężczyźni. Trudna jest zwłaszcza sytuacja młodzieży wkraczającej na rynek pracy, co powoduje ostatnio jej liczną migrację zarobkową. W ostatnim czasie bezrobocie maleje, jednak trudno jest ocenić na ile wpływa na taką sytuację ożywienie gospodarcze i wzrost zatrudnienia, a w jakim zakresie emigracja zarobkowa.

Mimo wysokiego bezrobocia w niektórych branżach brakuje pracowników, głównie wykwalifikowanych. Problemem jest również brak aktywności wśród osób długotrwale bezrobotnych, którzy nie potrafią dostosować się do wymogów rynku pracy oraz niska mobilność bezrobotnych i wysokie koszty pracy, wielu ludzi nie stać na dojazd bądź wynajęcie mieszkania w innym miejscu.

SYSTEM PODATKOWY I WYSOKOŚĆ PODATKÓW

Polski system podatkowy jest niejasny i skomplikowany i należy zakładać, że pozostanie w niezmiennej jakości w najbliższych latach.

SYSTEM BANKOWY

Polski system bankowy jest silny i stabilny. Od czasu transformacji ustrojowej, która miała miejsce w 1989 roku, udało się uniknąć większych wstrząsów, które

występowały w innych krajach regionu, przechodzących podobne jak Polska przemiany. W Polsce istnieje sieć dużych, w większości prywatnych, komercyjnych banków z dużym udziałem własnościowym inwestorów zagranicznych. Równocześnie funkcjonuje kilkaset małych, działających na rynku lokalnym banków spółdzielczych. Charakterystyczny w ostatnich latach był bardzo duży rozwój akcji kredytowej, głównie w zakresie kredytów mieszkaniowych oraz intensywny rozwój usług online.

DOSTĘPNOŚĆ KREDYTÓW I STOPY PROCENTOWE

Obecnie stopy procentowe są niskie (ale i tak o wiele wyższe niż w rozwiniętych krajach UE) i prawdopodobnie także przyczyniły się do powstania dobrej koniunktury gospodarczej.

POPYT KRAJOWY I WZROST WYDATKÓW KONSUMENTÓW

W ostatnich latach wyraźnie wzrósł popyt krajowy. Jako pierwszy wzrósł popyt konsumpcyjny, a następnie popyt inwestycyjny. Prawdopodobnie popyt będzie rósł dalej ze względu na wyraźny wzrost płac, ale także na dużą pulę dotacji ze środków unijnych.

CENY PALIW

Ceny paliw są wysokie i kształtują się na poziomie cen rozwiniętych krajów Unii Europejskiej.

SIEĆ DROGOWA

Sieć drogowa Polski ma ponad 300 tys. km długości. Z tego 1 procent dróg jest w stanie technicznym zgodnym z normami unijnymi. Polskie drogi są pełne kolein, dziur i poprzecznych pęknięć. Pobocza dróg są nierówne lub ich nie ma. Wszystko to zdecydowanie obniża bezpieczeństwo ruchu na wielu trasach.

PROCESY SPOŁECZNE

LUDNOŚĆ

Polska dysponuje znacznym potencjałem ludnościowym, zajmując pod względem liczby ludności szóste miejsce w Unii Europejskiej. Wysoki jest odsetek ludzi młodych

– wiek do 35 lat osiąga blisko 50% mieszkańców naszego kraju. W rezultacie Polska ma największą w Europie liczbę młodzieży wkraczającej na rynek pracy (prawie połowa przyrostu siły roboczej w Europie w ostatnich latach). Stanowi to dziś duży problem, ale jest w przyszłości naszym potencjalnie największym atutem. Jednocześnie wydłuża się średni okres życia oraz rośnie liczba emerytów i rencistów. Powoduje to gwałtowny wzrost kosztów ochrony zdrowia, wydatków systemu emerytalnego i jest głównym źródłem trudności z równowagą finansów publicznych w Polsce. Ludność Polski cechuje coraz wyższy poziom wykształcenia. Od kilkunastu lat obserwuje się wzrost zainteresowania kształceniem się (kilkakrotny wzrost liczby studentów), wśród młodzieży upowszechnia się już nie tylko wykształcenie średnie, lecz również wyższe.

MOBILNOŚĆ SPOŁECZNA

Mobilność społeczeństwa to nie tylko przemieszczanie się przestrzenne. To także każda zmiana pozycji społecznej. Polaków należy ocenić jako społeczeństwo mało mobilne. Podobna tendencja występuje w całej Europie.

Przemieszczanie się nie należy do podstawowych elementów kultury Europejczyków. Nie lubimy też zmieniać pracy. Zaledwie 10 procent mieszkańców UE w 2013 r. zmieniło pracodawcę. 40 procent przepracowało w jednej firmie ponad 10 lat. Podobnie jest z osiedlaniem się. Jedynie 1,5 proc. obywateli Unii nie mieszka w kraju urodzenia. Mobilność społeczną należy rozpatrywać w szerszym kontekście. Jej wskaźnikiem jest każda zmiana pozycji społecznej. A tę można zmienić nie ruszając się z miejsca. W Stanach Zjednoczonych mobilność przestrzenna jest większa, ale przede wszystkim dlatego, że to ogromny kraj. W krajach Europy Zachodniej mobilność geograficzna mieszkańców jest znacznie mniejsza, bo nie ma potrzeby aż takiej mobilności. W Polsce ludzie nie są przyzwyczajeni do podejmowania ryzyka związanego z mobilnością. Jest pewną rutyną, że ludzie zagrożeni utratą pracy, a nawet bezrobotni, nie chcą opuszczać swojej miejscowości, choćby w innej mieli szansę na zatrudnienie. Biernością różnimy się nie tylko od Amerykanów, ale także od mieszkańców zachodniej Europy. Mentalność polegająca na poprzestawaniu na „małym”, wykształciła się w poprzednim systemie, gdy każdy miał pracę i nie do pomyślenia było ją stracić.

ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA

Świadomość ekologiczna Polaków nie stoi na wysokim poziomie. Większość z nas:

- nie zna pojęcia „zrównoważony rozwój";
- nie zna organizacji, którą należy powiadomić w przypadku zagrożenia środowiska;
- uważa, że ręczne mycie naczyń bardziej oszczędza wodę niż mycie w zmywarce;
- przy codziennej toalecie zamiast z prysznica korzysta z wanny;
- nie korzysta z wyspecjalizowanych myjni samochodów;
- tylko 13% respondentów deklaruje, iż segreguje wszystkie 4 podstawowe rodzaje odpadów tj. plastik, szkło, papier i aluminium i wrzuca je do odpowiednich pojemników.

ASPIRACJE I DĄŻENIA

W przeprowadzonych badaniach Centrum Badania Opinii Społecznych ustaliło, że znaczna część polskiego społeczeństwa egzystuje bez żadnych większych aspiracji. Trochę więcej niż co czwarty Polak (28%) przyznaje, że nie ma dążeń ani celów, na osiągnięciu których szczególnie mu zależy. Poziom aspiracji zmienia się wraz z wiekiem. Najwyższe aspiracje mają osoby w wieku 18-25 lat, najniższe osoby po 65 roku życia.

Deklarowanie aspiracji wyraźnie koresponduje również z poziomem edukacji ankietowanych. O braku perspektywicznych celów, a więc egzystencji „z dnia na dzień" mówi niemal co drugi respondent z wykształceniem podstawowym (45%) i niespełna co piąty - z wyższym (18%).

Hierarchia celów wśród osób, które mają jakieś dążenia:

- Praca – 30%;
- Odpowiednie warunki materialne – 26%;
- Wykształcenie – 17%;
- Budowa lub kupno domu/mieszkania – 16%;
- Posiadanie i wychowanie dzieci – 14%;
- Czas wolny – 11%.

Na zróżnicowanie hierarchii celów najwyraźniej wpływa status społeczno-zawodowy. Regułą jest, że w miarę zaspokojenia podstawowych potrzeb znaczenia nabierają dążenia wyższego rzędu.

Wśród przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji na pierwszym miejscu w gradacji celów znajduje się czas wolny. Zupełnie inaczej przedstawia się sytuacja osób bezrobotnych. W ich przypadku dążenie do wypoczynku i rekreacji schodzi na odległą pozycję, pozostając niemal bez znaczenia wśród pozostałych celów. Natomiast dla zdecydowanej większości spośród tej grupy badanych priorytetem pozostaje znalezienie zatrudnienia. W następnej kolejności cel dążeń osób bezrobotnych stanowi osiągnięcie odpowiednich warunków materialno-bytowych oraz właściwego poziomu wykształcenia lub kwalifikacji. Dla znacznego odsetka tej grupy osób również założenie rodziny pozostaje jedynie w kategorii dążeń.

Dla uczniów i studentów bezkonkurencyjne wśród celów życiowych pozostają: zdobycie odpowiedniego poziomu wykształcenia, a zaraz po nim - znalezienie konkretnego zatrudnienia. Stosunkowo istotne dla nich okazuje się ponadto założenie rodziny oraz posiadanie odpowiednich warunków materialnych.

Wśród celów życiowych emerytów priorytet stanowią warunki materialno-bytowe. Odpowiednie warunki bytowe oraz cele materialne wyższego rzędu, takie jak budowa lub kupno domu czy mieszkania albo modernizacja posiadanego obiektu mieszkalnego to - obok pracy oraz dążenia do posiadania lub wychowania dzieci - podstawowe cele życiowe robotników. Zbliżone aspiracje mają pracownicy umysłowi, choć w ich wypadku to praca zajmuje pierwsze miejsce, kwestie materialne zaś plasują się nieco dalej. W przeciwieństwie do robotników w tej grupie badanych znacznie bardziej istotne okazują się: wykształcenie oraz czas wolny.

Rolnicy hierarchią swoich dążeń przypominają poziom aspiracji emerytów, z tym że - poza odpowiednim statusem materialnym, kwestią dbania o zdrowie własne oraz osób najbliższych, a także pragnieniem pomocy dzieciom oraz modernizacji własnego domu lub mieszkania - wyróżniają się dbałością o własne gospodarstwo rolne.

PODATNOŚĆ NA PROMOCJĘ

Z badań przeprowadzonych na polskim rynku wynika, że kobiety częściej (36%) niż mężczyźni (29%) kupują markę produktu, która akurat jest w promocji. Natomiast prawie co czwarty mężczyzna kupuje zawsze ten sam produkt niezależnie od promocji. Oczywiście podatność na promocje nie zależy tylko i wyłącznie od płci, ale również od czynników takich jak wykształcenie, miejsce zamieszkania itd. Wśród kobiet bardziej czułe na promocje są kobiety z wykształceniem średnim i niższym niż średnie. Z kolei wśród kobiet z wykształceniem pomaturalnym i wyższym takich kobiet jest 26%. A prawie 50% twierdzi, że oferta musi być dla nich wyjątkowo atrakcyjna aby przekonała je do zakupu.

Natomiast wśród mężczyzn najbardziej czuli na promocje są uczniowie i studenci - 42% z nich twierdzi, iż często wybiera promowaną markę. Najmniej czuli są właściciele firm, kadra kierownicza oraz pracownicy o wyższych kwalifikacjach – 20% deklaruje, iż często wybiera promowaną markę.

ETYKA ZAWODOWA

W zakresie etyki zawodowej jesteśmy lepsi w teorii niż w praktyce. Największe różnice pomiędzy teorią a praktyką w kontekście zachowań pracowniczych dotyczą takich sytuacji, jak: spóźnianie się do pracy, rezygnacja z przerw przysługujących w czasie pracy, dobrowolne i bezpłatne wykonywanie zadań nie należących do obowiązków danego pracownika, korzystanie ze służbowych urządzeń i materiałów w celach prywatnych oraz załatwianie prywatnych spraw w godzinach pracy – w tych przypadkach społeczne przyzwolenie jest znacznie niższe niż faktyczne zachowania wśród osób, które kiedykolwiek pracowały zawodowo.

Odwrotnie jest natomiast w sytuacjach „dorabiania” do pensji w godzinach pracy, brania dodatkowych pieniędzy za zrobienie czegoś, co należy do obowiązków pracownika, czy też – szczególnie – odmowy wykonania zadań nie należących do obowiązków danego pracownika, chociaż pozostających w granicach jego możliwości. Deklarowany poziom realizacji tego typu zachowań jest niższy niż stopień społecznej tolerancji wobec nich.

CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE

INFRASTRUKTURA

Infrastruktura techniczna w Polsce (drogi, linie kolejowe, mosty, kanalizacja, wodociągi) jest słabiej rozwinięta niż w krajach zachodnich, mimo istotnego postępu w tym zakresie w ostatnich latach. Bez jej szybkiej poprawy rozwój gospodarczy będzie utrudniony, a inwestycje zagraniczne trudniejsze do przyciągnięcia. Niezadowalający jest również stan infrastruktury niezbędnej do tworzenia społeczeństwa informacyjnego. Pod względem szerokopasmowego dostępu do Internetu Polska zajmuje jedno z ostatnich miejsc w Unii Europejskiej.

Braki w zakresie infrastruktury społecznej utrudniają dostęp do edukacji, ochrony zdrowia, administracji i wymiaru sprawiedliwości, a także wykorzystanie wolnego czasu. Wielkim wyzwaniem jest wprowadzenie rozwiązań, które zapewniłyby poprawę sytuacji mieszkaniowej Polaków, w tym zwłaszcza osób o stosunkowo niskich dochodach oraz młodych małżeństw.

POZIOM INFORMATYZACJI

W Polsce jeszcze powszechnie myli się komputeryzację z informatyzacją. Na kanwie tego błędu często zakup sprzętu komputerowego określa się mianem informatyzacji.

Gdyby oceniać tylko kwestie posiadania komputerów, to sytuacja w Polsce nie jest zła. Natomiast analizując zagadnienie dostępu do Internetu wnioski nie są już tak optymistyczne, choć sytuacja w tym zakresie ulega poprawie.

Gorzej przedstawia się kwestia systemów informatycznych. Składa się na to kilka czynników:

- dostępność cenowa systemów informatycznych, w szczególności jeśli chodzi o firmy z sektora MSP;
- świadomość kadry zarządzającej;
- poziom ustawodawstwa niejednokrotnie uniemożliwiający zastosowanie systemów informatycznych;
- niski poziom rozwoju e-usług w administracji;

- niepowodzenia przy wdrożeniach spowodowane niewłaściwym przygotowaniem wdrożenia.

INNOWACYJNOŚĆ

Polska gospodarka wykazuje niski poziom innowacyjności. Poniżej przedstawiono kilka przyczyn tego stanu:

- małe nakłady na badania i rozwój (B+R), rozproszone przy tym na zbyt dużą liczbę kierunków badawczych;
- niewielki udział w finansowaniu badań środków pochodzących z sektora prywatnego;
- niedopasowanie prowadzonych prac badawczych i rozwojowych do potrzeb przedsiębiorców;
- mała skłonność do współpracy między przedsiębiorcami a jednostkami naukowymi, spowodowana m.in. obawami przedsiębiorców przed wysokim ryzykiem inwestowania ich ograniczonych środków w prace badawcze.

Wyznacznikiem słabości sfery innowacyjnej dla potrzeb gospodarki jest:

- niższa niż w innych krajach UE liczba wynalazków, opatentowanych przez polskich twórców w kraju;
- niski udział przemysłów wysokiej techniki w handlu zagranicznym.

TELEPRACA

Szesnaście procent przedsiębiorstw w Polsce zatrudnia telepracowników. Stanowią oni jednak tylko jeden procent wszystkich zatrudnionych. Zamiar wprowadzenia telepracy w najbliższej przyszłości rozważa jednak następne dziewiętnaście procent krajowych firm.

Telepraca jest stosowana najczęściej w branżach:

- działalność wydawnicza;
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji;
- produkcja maszyn biurowych i komputerów;
- produkcja sprzętu i aparatury radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej;
- pośrednictwo finansowe

- prowadzenie prac badawczo-rozwojowych.

Zajęcia wykonywane w formie telepracy to:

- telemarketing;
- informacja telefoniczna;
- przedstawicielstwo handlowe czy akwizycja;
- informatycy;
- księgowi;
- konsultanci;
- tłumacze;
- oraz przedstawiciele wolnych zawodów (artyści, pisarze, dziennikarze, architekci, prawnicy).

Analiza SWOT

Rozpatrywanie możliwości i wizji tego, co powinno wystąpić w przyszłości, wymaga konkretnej wiedzy o tym, co dzieje się dziś, zrozumienia organizacji w jej obecnym kształcie. Funkcjonowanie każdej organizacji odbywa się w kontekście silnych relacji z otoczeniem, które w znacznym stopniu determinuje jej warunki działania. Czynniki warunkujące rozwój występują tak wewnątrz, jak i na zewnątrz systemu. Dopiero rzetelna ich analiza, połączona z wnioskowaniem przynosi pełny obraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju i może stanowić podstawę do identyfikowania celów strategicznych i bezpośrednich.

Powszechnie stosowanym narzędziem służącym do oceny czynników wzrostu i regresu jest analiza SWOT (skrót od angielskich słów Strenghts – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia). Przy zastosowaniu tej metody oceniono wewnętrzne uwarunkowania rozwoju (słabe i mocne strony) oraz zewnętrze uwarunkowania rozwoju (szanse i zagrożenia).

Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie (usystematyzowanie) informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach. Jednocześnie, zwraca uwagę na pojawiające się zewnętrzne możliwości i zagrożenia. W opracowaniu skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów

gminy, atutów i problemów, a także relacji miedzy tymi elementami. Gmina nie jest samoistnym tworem, lecz funkcjonuje w określonym otoczeniu, które tworzą inne jednostki samorządowe, administracja rządowa i służby administracji specjalnych oraz ich wzajemne powiazania o charakterze społecznym, ekonomicznym, organizacyjnym czy środowiskowym.

Uwarunkowania zewnętrzne, które pozostają niezalene od decyzji władz lokalnych, w istotny sposób determinują rozwój danej społeczności, a wpływ ten może być pozytywny lub negatywny. Władze gminy mogą jedynie monitorować zmiany zachodzące w jej otoczeniu, co pozwoli na identyfikacje istniejących oraz przyszłych możliwości i zagrożeń rozwoju i zminimalizuje wpływ ewentualnych, negatywnych skutków. Znajomość uwarunkowań gminy umożliwia podjęcie działań sprzyjających rozwojowi potencjału lokalnego i wykorzystaniu nadarzających się okazji.

Mocne strony

- Atrakcyjne położenie pod kątem przyrodniczym i krajobrazowym,
- Wysoka jakość środowiska naturalnego Gminy potwierdzona włączeniem jej części do obszarów Natura 2000 i objęciem innymi formami ochrony przyrody,
- Zasoby naturalne kopalin stanowiące potencjał rozwoju sektora wydobywczego
- Dobra dostępność komunikacyjna Gminy w układzie krajowym i międzynarodowym,
- Dostosowany do potrzeb osadnictwa układ przestrzenno-funkcjonalny sieci drogowej,
- Dobre warunki do rozwoju wielu form turystyki aktywnej, kulturalnej, kwalifikowanej oraz transgranicznej,
- Wydłużony sezon turystyczny,
- Relatywnie dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna, w tym wyciąg nart wodnych na jeziorze Szelment Wielki oraz kompleks narciarski Szelment na Górze Jesionowej,
- Rozwinięta sieć szklaków turystycznych, w tym międzyregionalna trasa rowerowa Green Velo (wzdłuż dróg powiatowych i gminnych oraz drogi wojewódzkiej 655 w kierunku Suwałk),
- Wzrastająca liczba turystów odwiedzających teren Gminy,
- Znaczący i ciągle rosnący potencjał sektora agroturystycznego,

- Zaangażowanie władz i mieszkańców w różne formy współpracy międzyinstytucjonalnej i ponadlokalnej wspierającej rozwój gminy,
- Dobrze zachowane elementy materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturalnego, w tym unikalne dziedzictwo jaćwieskie związane z największym w północno-wschodniej Polsce kompleksem archeologicznym w Szurpiłach (zespół osadniczy Góra Zamkowa),
- Duża dostępność przestrzeni i terenu, jako potencjalna oferta inwestycyjna skierowana do przedsiębiorców i osób fizycznych spoza Gminy,
- Życzliwość i gościnność mieszkańców jako czynnik sprzyjający rozwoju turystyki,
- Korzystna struktura rozwijających się gospodarstw rolnych,
- Czyste środowisko sprzyjające rozwojowi gospodarstw ekologicznych i produkcji wysokiej jakości produktów żywnościowych (tzn. produktów markowych),
- Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa,
- Objęcie terenu Gminy systemem selektywnej zbiórki odpadów,
- Potencjał rozwojowy usług i technologii informacyjno – komunikacyjnych w oparciu o szerokopasmową sieć szkieletową w ciągu drogi wojewódzkiej i powiatowej oraz Internetu radiowego na bazie masztu radiowo-telewizyjnego na Górze Krzemianucha,
- Podmiejski charakter południowej części Gminy graniczącej z Miastem Suwałki.

Słabe strony

- Niski poziom dochodów budżetowych, a zwłaszcza dochodów własnych,
- Niekorzystne tendencje demograficzne (migracje młodych, starzenie się społeczeństwa),
- Słaba baza ekonomiczna Gminy oparta na funkcji rolniczej przy braku większych przedsiębiorstw i pracodawców,
- Niski wskaźnik waloryzacji przestrzeni rolniczej,
- Niski poziom dochodów gospodarstw rolnych,
- Peryferyjne położenie Gminy i duża odległość od rynków zbytu,
- Niekorzystna struktura agrarna,
- Niezadawalający poziom kooperacji, specjalizacji i kompetencji w sektorze rolniczym,
- Niedoinwestowanie placówek oświatowych,
- Niedostateczne wyposażenie szkół w obiekty i urządzenia sportowe,
- Brak rozwiniętej i ogólnodostępnej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej,
- Niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych,
- Zbyt mały potencjał usługowy, produkcyjny, ludnościowy,

- Stan dróg wymagający modernizacji,
- Niski poziom warunków życia na wsi,
- Rozproszenie zabudowy jako czynnik ograniczający rozwój infrastruktury sieciowej oraz potencjalnych konfliktów społecznych związanych z lokalizacja inwestycji znacząco oddziaływujących na środowisko,
- Stosunkowo niskie dochody mieszkańców gminy,
- Struktura wykształcenia mieszkańców niedostosowana do potrzeb rynku
- Niska aktywność i zaangażowanie mieszkańców w działalność organizacji pozarządowych,
- Pogłębiający się problem bezrobocia, w tym tzw. bezrobocia ukrytego na wsi,
- Słaby rozwój instytucji gospodarki rynkowej,
- Brak niektórych usług w gminie, w tym rozwiniętej bazy gastronomicznej,
- Brak sieci gazowej,
- Potencjalna presja promieniowania elektromagnetycznego ze strony przebiegających przez teren Gminy sieci elektroenergetycznych,
- Niska efektywność energetyczna lokalnych obiektów i rozwiązań zaopatrzenia w energię,
- Mała lokalna dostępność usług medycznych,
- Słabo rozwinięta infrastruktura kulturalna,
- Niewystarczająca promocja gminy i jej oferty turystycznej.

Szanse

- Przygraniczne położenie Gminy tworzące potencjał rozwoju turystyki,
- Działalność WOSiR „Szelment" jako atrakcji turystycznej o znaczeniu międzynarodowym,
- Bliskość Miasta Suwałki – regionalnego ośrodka rozwoju,
- Możliwości rozbudowy infrastruktury sieciowej w oparciu o infrastrukturę Miasta Suwałki,
- Możliwość budowy sieci gazowniczej w oparciu o planowany przez teren Gminy gazociąg,
- Zwiększenie możliwości wymiany gospodarczej i turystycznej poprzez integrację europejską, otwarcie na Litwę i w przyszłości na Rosję (Obwód Kaliningradzki),
- Rosnące zainteresowanie nowymi formami turystyki (w tym w szczególności turystyką kwalifikowaną i transgraniczną),

- Istnienie atrakcyjnego zaplecza kulturowego w postaci Wilna, Kowna i Kaliningradu,
- Dostępność do funduszy Unii Europejskiej,
- Rozwój technologii ICT oraz możliwość ich wykorzystania w wielu dziedzinach – w działalności gospodarczej, turystyce, kulturze, opiece zdrowotnej, edukacji,
- Wizerunek Suwalszczyzny jako regionu ekologicznego,
- *Sprzyjające warunki klimatyczne dla inwestycji w zakresie elektrowni wiatrowych i produkcji energii odnawialnej;*
- Wzrost świadomości ekologicznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Upowszechnianie się zjawiska kształcenia przez całe życie,
- Korzystny kierunek zmian legislacyjnych w zakresie energetyki i gospodarki odpadami,
- Atrakcyjna oferta kulturalna Suwalszczyzny i okolic.

Zagrożenia

- Peryferyjne położenie w stosunku do stolicy województwa i innych ośrodków wzrostu społeczno – gospodarczego,
- Konkurencja sąsiednich gmin i powiatów w zakresie oferowanych usług turystycznych,
- Ograniczenia działalności inwestycyjnej i gospodarczej na obszarach chronionych,
- Niestabilna polityka państwa w zakresie wspierania rozwoju regionalnego, także w zakresie wspomagania finansowego w realizowaniu projektów dotyczących rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej wzmacnianiu konkurencyjności regionu,
- Niedostateczne środki subwencji oświatowej dla samorządów (brak środków na zajęcia pozalekcyjne, na naukę jęz. obcych, na wyposażenie pracowni przedmiotowych, na prowadzenie świetlic, na pomoc psychologiczno-pedagogiczną, na doradców metodycznych, na stypendia socjalne i zasiłki dla uczniów, na dokształcanie nauczycieli),
- Brak stabilnej polityki prorodzinnej ze strony państwa,
- Zbyt małe środki na pomoc społeczną,

- Brak wsparcia finansowego ze strony państwa dla terenów objętych ochroną przyrodniczą i żyjących tam mieszkańców,
- Brak środków na modernizację dróg,
- Położenie w regionie słabo rozwiniętym gospodarczo oraz jego marginalizacja wynikająca z utrzymywania się słabej dostępności komunikacyjnej,
- Zawiłe i długotrwałe procedury przyznawania środków unijnych na projekty inwestycyjne,
- Degradacja środowiska przyrodniczego,
- Ograniczenia polityczne, administracyjne i ekonomiczne skutkujące zmniejszonymi możliwościami wykorzystania przygranicznego położenia Suwalszczyzny (Obwód Kaliningradzki),
- Pogorszenie stanu finansów publicznych skutkujące ograniczeniem nakładów inwestycyjnych,
- Regulacje prawne i rozwiązania systemowe, zwłaszcza w zakresie kontraktacji usług medycznych, skutkujące dalszym ograniczaniem ich dostępności.

Logika interwencji

WIZJA

Wizja jest podróżą, w którą wyrusza nasz umysł; zaczynającą się od spraw znanych, a kończącą się na nieznanym, tworząc przyszłość na podstawie składania bieżących faktów, nadziei, marzeń, niebezpieczeństw i możliwości. Taka definicja wizji rozwoju wskazuje, że podstawowym jej założeniem jest określenie pewnego oczekiwanego stanu, pozytywnie różniącego się od stanu wyjściowego, a będącego konsekwencją realizacji zaplanowanych celów i działań zmierzających do ich realizacji.

WIZJA GMINY JELENIEWO

GMINA PRZYJAZNA MIESZKAŃCOM, PRZEDSIĘBIORCOM I TURYSTOM, JAKO MIEJSCE ZAMIESZKANIA, ODPOCZYNKU, PRACY I WSZECHSTRONNEGO ROZWOJU.

MISJA

Czemu służy misja? Dlaczego istnieje? Jaka jest jej rola w rozwoju gminy, regionu, organizacji czy firmy? Są to zagadnienia niezmiernej wagi. Obecnie duża część jednostek samorządowych, organizacji czy firm posiada formalnie sformułowaną misję (tzw. Deklarację misji), należy jednak wyraźnie odróżnić fakt posiadania takiego dokumentu od samej misji czy jej poczucia. Utożsamienie się z misją jest istotne, jeśli członkowie społeczności lokalnej mają wierzyć w ukierunkowany rozwój swojej wspólnoty terytorialnej, nawet jeśli rozwój ten dotyczyć ma wyłącznie wybranych obszarów życia. Muszą mieć poczucie że ich gmina istnieje po to żeby coś osiągnąć. Koncepcja misji, jej poczucia i utożsamienia, dotyczy wszystkich aspektów i kierunków rozwoju gminy. Gdy członkowie społeczności lokalnej rozumieją i wierzą w jasno sprecyzowane cele strategii rozwoju, widzą jak inni wnoszą swój wkład w jego wzrost, przynosi to duży efekt motywacyjny.

Misja jest opisem docelowego, oczekiwanego stanu i zakresu funkcji spełnianych przez Gmina wobec jego mieszkańców i otoczenia. Stan opisywany w misji ma charakter idealny, a jego osiągnięcie powinno być zasadniczym celem wszelkiej aktywności podejmowanej przez Region, jego mieszkańców oraz władze samorządowe.

Zgodnie z powyższym postulatem wszystkie cele w ramach strategii odwołują się do zadeklarowanej misji – zaproponowane w ich ramach programy i zadania prowadzić będą do osiągnięcia postulowanego w misji stanu docelowego

Misja obszaru musi stanowić czynnik integracji społecznej wokół zasadniczych dla rozwoju spraw. Misja wyraża najwyższego poziomu cele, dostosowane do specyfiki obszaru, ujęte bardzo syntetycznie. Rolą misji jest określenie głównego pola działalności (funkcji) Gminy i jego specyfiki, unikatowości w zakresie oferowanych produktów i warunków, a także koncentracja uwagi uczestników/realizatorów działań strategicznych na istocie i mobilizacja ich do aktywności.

Mając na uwadze, że wypracowanie właściwej koncepcji misji wymaga oparcia się na spójnym, przenikającym całą „osobowość" strategii wzorcu, model Ashridge, kompleksowo ujmujący misję (poprzez analizę jej czterech elementów), wydaje się jak najbardziej właściwy. Wypracowanie misji według tego modelu, daje z jednej strony jasne i precyzyjne wskazania co do wyboru kluczowych obszarów strategicznych i kierunków rozwoju, z drugiej strony stanowi bardzo ważny czynnik wspólnotowy i motywacyjny dla osób pracujących nad zagadnieniem, w tym kierunkami rozwoju gminy. W sytuacji, kiedy w tworzeniu misji dla rozwoju gminy brali udział przedstawiciele wielu instytucji i organizacji , było to kwestią nie do przecenienia. W takim ujęciu misja według modelu Ashridge dla rozwoju danej jednostki terytorialnej zakłada odpowiedź na cztery następujące zagadnienia:

- cel - wskazanie zasadniczej aspiracji; celu nadrzędnego rozwoju jednostki terytorialnej;
- strategia - określenie podstawowych obszarów (domen) działalności perspektywicznych i rozwojowych dla konkretnej jednostki terytorialnej;
- wartości - wskazanie istotnych z punktu widzenia rozwoju lokalnego wartości, tego w co wierzymy;
- standardy zachowań - określenie procedur, polityk i schematów zachowań jakie powinny być przestrzegane w celu pełnej, efektywnej realizacji zamierzeń strategicznych organizacji.

MISJA GMINY JELENIEWO

OTWARTA, AKTYWNA I NOWOCZESNA GMINA EFEKTYWNIE WYKORZYSTUJĄCA LOKALNY POTENCJAŁ W CELU ZAPEWNIENIA

WILEOFUNKCYJNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GOSPODARCZEGO I SPOŁECZNEGO

CELE STRATEGICZNE

Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności Gminy Jeleniewo przy wykorzystaniu jej endogenicznego potencjału oraz szans rozwojowych

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie atrakcyjnych warunków sprzyjających powstawaniu i rozwojowi przedsiębiorstw oraz tworzeniu trwałych miejsc pracy
2. Rozwój turystyki, agroturystyki i oferty czasu wolnego.
3. Rozwój mieszkalnictwa i osadnictwa na terenie Gminy.
4. Rozwój bazy noclegowej i żywieniowo – gastronomicznej.
5. Identyfikacja i promocja lokalnych produktów turystycznych
6. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług instytucji otoczenia biznesu i rolnictwa
7. Aktywna polityka promocji i wspierania przedsiębiorczości gospodarczej
8. Poprawa infrastruktury transportowej

Cel strategiczny 2. Rozbudowa instrumentów polityki i infrastruktury społecznej Gminy dla poprawy jakości życia, integracji oraz wszechstronnego rozwoju osobistego i zawodowego mieszkańców.

Cele szczegółowe:

1. Rozwój form organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży
2. Poszerzenie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych.
3. Rozwój form kształcenia mieszkańców
4. Poprawa bazy instytucji edukacyjnych i kulturalnych
5. Aktywizacja i integracja osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
6. Modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
7. Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych

8. Rozwój bazy rekreacyjno-sportowej
9. Skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom
10. Aktywizacja mieszkańców w zakresie sportu, rekreacji i turystyki,
11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i włączanie ich w procesy rozwojowe
12. Wsparcie procesów samoorganizowania się mieszkańców.
13. Poprawa wydajności i skuteczności instrumentów i instytucji pomocy społecznej

Cel strategiczny 3. Sprawnie zarządzana Gmina, efektywnie i skutecznie realizująca polityki publiczne.

Cele szczegółowe:

1. Planowanie przestrzenne uwzględniające potrzeby gospodarki lokalnej i inwestorów zewnętrznych
2. Rozwój zasobów ludzkich gminnych jednostek organizacyjnych
3. Efektywne gospodarowanie mieniem komunalnym
4. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w ramach różnych ugrupowań współpracy terytorialnej
5. Rozwój współpracy transgranicznej i międzynarodowej
6. Wdrożenie nowych narzędzi tworzenia i zarządzania politykami publicznymi
7. Aktywna polityka informacyjna i promocyjna integrująca mieszkańców i organizacje pozarządowe
8. Rozwój i optymalizacja systemu gospodarki odpadami.
9. Poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych na terenie Gminy.
10. Opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków.
11. Poprawa systemu bezpieczeństwa publicznego

Opis działań i operacji służących osiągnięciu celów Strategii

Paradygmat operacjonalizacji celów strategicznych wymaga, aby zbudowana była ona z podprogramów, odpowiadających aktualnie opracowanym niezależnym programom oraz realizowanym politykom gminnym. Przedstawione poniżej podprogramy uporządkowano w sposób pozwalający realizować ustawowe zadania gminne, jednocześnie odnosząc się do celów polityki regionalnej zapisanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego i przyjętej wiązce celów strategicznych.

Poszczególne podprogramy zostały przyporządkowane celom strategicznym, w których realizację się wpisują. Natomiast w ramach każdego z podprogramów zidentyfikowano zadania/projekty kluczowe.

Projekty kluczowe to przedsięwzięcia o strategicznym charakterze dla realizacji Strategii, których wdrożenie jest istotne z punktu widzenia osiągnięcia jej celów, jak również w znaczący sposób przyczyni się do realizacji założeń polityk sektorowych na poziomie ponadgminnym, regionalnym i krajowym. Zawarta poniżej indykatywna lista projektów kluczowych oznacza, iż podane poniżej informacje dotyczące poszczególnych projektów mają charakter orientacyjny i są odzwierciedleniem najlepszej o nich wiedzy w momencie tworzenia listy. Mogą – a często wręcz powinny - być one weryfikowane, uzupełniane, zmieniane, jak również rozwijane o nowe działania i idee. Ich wdrożenie to proces wymagający stworzenia gminnej sieci współpracy partnerów sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego. Tak, aby wykreowane procesy współpracy międzysektorowej ułatwiły realizację zidentyfikowanych projektów kluczowych.

Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności Gminy Jeleniewo przy wykorzystaniu jej endogenicznego potencjału oraz szans rozwojowych

Podprogramy:

- Podprogram wzmocnienia lokalnego potencjału gospodarczego
- Podprogram rozwoju turystyki i przemysłów czasu wolnego
- Podprogram rozwoju infrastruktury dla dostępności komunikacyjnej

Podprogram wzmocnienia lokalnego potencjału gospodarczego

Podprogram odnosi się do uniwersalnego priorytetu wspierania rozwoju gospodarczego Gminy rozumianego jako wzrost ilościowy i jakościowy wskaźników charakteryzujących poprawę warunków oraz efektów prowadzenia działalności gospodarczej na jej terenie. Działalność organów Gminy oraz mieszkańców i lokalnych instytucji w tym zakresie powinna być skierowana na tworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, śledzenie i reagowanie na zmiany w środowisku i głównych sektorach gospodarki lokalnej. Kluczowe zadania dla lokalnych aktorów w tym zakresie to:

1. Rozwój telekomunikacji oraz upowszechnienie i poprawa dostępu do Internetu.
2. Promocja i upowszechnienie wykorzystania technologii ICT w praktyce gospodarczej, społecznej i administracyjnej.
3. Rozwój powiązań gospodarczych z Miastem Suwałki.
4. Poprawa infrastruktury technicznej oraz instytucjonalnej, w tym rezerw terenowych dla inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości.

5. Wspieranie inicjatyw służących wymianie informacji, wiedzy oraz doświadczeń.

Podprogram rozwoju turystyki i przemysłów czasu wolnego

Podprogram obejmuje rozwiązania w zakresie działań rynkowych, produktów, zarządzania, strategii, promocji i marketingu sektora turystycznego na terenie Gminy Jeleniewo. Turystyka stanowi jedną z głównych funkcji gospodarczych obszaru, generującą dodatkowe dochody mieszkańców, a także wyróżniającą Gminę na zewnątrz. Rozwój tego sektora uzależniony jest od współpracy wszystkich lokalnych środowisk, tak w zakresie rozwoju istniejących, jak i kreowania nowych produktów turystycznych. Kluczowe zadania dla lokalnych aktorów w tym zakresie to:

6. Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej
7. Wzmocnienie sektora agroturystycznego
8. Rozwój infrastruktury turystycznej
9. Kreowanie, rozwój i promocja produktów turystycznych
10. Integracja i współpraca dla rozwoju turystyki
11. Budowa i wzmacnianie powiązań zewnętrznych dla wzrostu ruchu turystycznego i jakości jego obsługi
12. Rozwój infrastruktury i turystki w oparciu o grodzisko jaćwieskie Góra Zamkowa, Izbę Pamięci Jaćwieskiej i potencjał archeologiczny
13. Przebudowa dróg dojazdowych do miejsc atrakcji turystyki rekreacyjnej i wypoczynkowej zwłaszcza na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego i na obszarze wokół jeziora Szelment Wielki (Wołownia, Leszczewo, Udryn, Hultajewo)
14. Poprawa stanu technicznego istniejących szlaków i tras turystycznych
15. Ochrona zabytków wraz z ich renowacją i zabezpieczeniem – obiekty dziedzictwa kulturowego, sakralnego
16. Poszerzenie istniejącej oferty dla mieszkańców gminy (organizacja wystaw, koncertów, imprez kulturalnych, promocja czytelnictwa) z uwzględnieniem włączenia w przedsięwzięcia kulturalne osób niepełnosprawnych oraz starszych.
17. Organizacja wycieczek krajoznawczych, rajdów pieszych, konnych, rowerowych i ich promocja.

18. Nawiązanie współpracy z podmiotami branży turystycznej, sąsiednimi, wojewódzkimi i centralnymi punktami informacji turystycznej w celu efektywnej dystrybucji oferty.

Podprogram rozwoju infrastruktury dla dostępności komunikacyjnej

Dostępność komunikacyjna i spójność systemu transportowego Gminy jest jednym z kluczowych czynników rozwojowych gospodarki lokalnej. Równie ważnym czynnikiem jak jakość dróg, jest powiązanie ich z zewnętrznym systemem komunikacyjnym oraz usługami transportu zbiorowego. W ramach niniejszego Podprogramu zidentyfikowano następujące zadania kluczowe:

19. Przebudowa nawierzchni żwirowej na bitumiczną drogi gminnej nr 101766B Szeszupka-Malesowizna-Bachanowo
20. Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 101775B Czerwone Bagno-Szurpiły
21. Przebudowa drogi gminnej nr 101761B Gulbieniszki- Ścibowo -Sidory Zapolne - Sumowo
22. Przebudowa drogi gminnej nr 101762B Udryn-Jeleniewo
23. Przebudowa drogi gminnej nr 101765B Szeszupka-Wodziłki-Łopuchowo
24. Przebudowa drogi gminnej nr 101764B Udziejek (Dolny)-Udziejek (Górny)
25. Przebudowa drogi gminnej nr 101767B Szurpiły-Wodziłki
26. Przebudowa drogi gminnej nr 101772B Ścibowo-Udryn
27. Przebudowa drogi gminnej nr 101783B we wsi Sidorówka
28. Przebudowa drogi gminnej nr 101780B we wsi Malesowizna
29. Przebudowa drogi gminnej nr 146003B Prudziszki-Wołownia (linia Kapkaz)
30. Przebudowa drogi gminnej nr 101782B Prudziszki-Prudziszki Las
31. Przebudowa drogi gminnej nr 146010B Okrągłe-Zarzecze Jeleniewskie
32. Przebudowa drogi gminnej nr 101774B Suchodoły-Rychtyn
33. Przebudowa drogi gminnej nr 101800B we wsi Hultajewo
34. Przebudowa drogi gminnej nr 101799B Udryn-Hultajewo
35. Przebudowa drogi gminnej nr 101784B Wołownia (linia Sibera)
36. Przebudowa drogi gminnej nr 101778B Sidorówka-Gulbieniszki
37. Przebudowa drogi gminnej nr 101787B droga we wsi Sidory
38. Przebudowa drogi gminnej nr 101798B droga we wsi Udryn
39. Przebudowa drogi gminnej nr 101768B Szurpiły-Czajewszczyzna
40. Przebudowa drogi gminnej nr 101792B droga we wsi Szurpiły

41. Przebudowa drogi powiatowej nr 1140B Wołownia – Suchodoły, o długości 3,645 km na terenie gminy Jeleniewo
42. Przebudowa drogi powiatowej nr 1141B Prudziszki - Suchodoły – Węgielnia, o długości 3,596 km na terenie gminy Jeleniewo
43. Przebudowa drogi powiatowej nr 1132B Błaskowizna - Udziejek – Gulbieniszki, o długości 10,350 km
44. Przebudowa drogi powiatowej nr 1127B Wiżajny - Smolniki – Sidory, o długości 1,00 km na terenie gminy Jeleniewo
45. Przebudowa drogi powiatowej nr 1138B Jeleniewo - Wołownia - Przejma – Becejły, o długości 7,500 km na terenie Gminy Jeleniewo
46. Przebudowa drogi powiatowej nr 1134B Suwałki - Potasznia - Okrągłe – Jeleniewo, o długości 6,610 km na terenie Gminy Jeleniewo
47. Przebudowa drogi powiatowej nr 1133B Kruszki - Szurpiły – Jeleniewo, o długości 8,820 km na terenie Gminy Jeleniewo
48. Przebudowa drogi powiatowej nr 1135B Sidorówka - Sumowo - do drogi 1136B, o długości 6,458 km na terenie Gminy Jeleniewo
49. Przebudowa drogi powiatowej nr 1144B Szeszupka –Podwysokie – Okrągłe, o długości 5,080 km na terenie Gminy Jeleniewo
50. Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 655 Kąp-Wydminy-Olecko-Suwałki-Rutka Tartak

Cel strategiczny 2. Rozbudowa instrumentów polityki i infrastruktury społecznej Gminy dla poprawy jakości życia, integracji oraz wszechstronnego rozwoju osobistego i zawodowego mieszkańców.

Podprogramy:

- Podprogram rozwoju kapitału ludzkiego
- Podprogram ograniczania zjawisk wykluczenia społecznego
- Podprogram rozwoju kapitału społecznego

Podprogram rozwoju kapitału ludzkiego

Mieszkańcy o odpowiednio wysokich kompetencjach i kwalifikacjach dostosowanych do wyzwań zmieniającej się rzeczywistości stanowią jeden z nieodzownych warunków szybkiego rozwoju gospodarczego i społecznego oraz, co za tym idzie, poprawy jakości życia obywateli. Stąd Podprogram niniejszy integruje polityki lokalne

skierowane na edukację, promocję zdrowia oraz wzrost społeczno – zawodowej „użyteczności” mieszkańców Gminy Jeleniewo. W ramach niniejszego Podprogramu zidentyfikowano następujące zadania kluczowe:

51. Dostępna i wysokiej jakości edukacja przedszkolna
52. Budowa placu zabaw dla dzieci
53. Modernizacja budynku Zespołu Szkół w Jeleniewie wraz z zagospodarowaniem terenu na cele rekreacyjne
54. Rozwój i różnicowanie form zajęć szkolnych i pozaszkolnych uzupełniających edukację szkolną, rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów oraz wspomagających rodziców w wychowaniu
55. Promocja postaw prozdrowotnych oraz proekologicznych wśród dzieci i młodzieży
56. Wsparcie osób dążących do poprawy swojej sytuacji na rynku pracy
57. Upowszechnienie uczenia się dorosłych, w tym również seniorów
58. Rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców
59. Poprawa warunków umożliwiających wzrost aktywności fizycznej i rozwój poprzez sport
60. Budowa obiektów małej infrastruktury rekreacyjno - sportowej
61. Stworzenie i upowszechnienie rozwiązań pozwalających na poprawę kondycji zdrowotnej i dłuższą aktywność zawodową mieszkańców
62. Rozwój alternatywnych wobec opieki instytucjonalnej form opieki środowiskowej dla osób przewlekle chorych, starszych, niesamodzielnych
63. Zagospodarowanie przestrzeni pod kątem potrzeb osób starszych, w tym miejsc relaksu i rekreacji
64. Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług medycznych, w tym nowoczesnej rehabilitacji
65. Poprawa jakości kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach oraz rozwój kreatywności i innowacyjności osób uczących się.
66. Zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa) budynku „Zębiec” w Jeleniewie dla potrzeb usług społecznych wraz z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej wokół budynku.

Podprogram ograniczania zjawisk wykluczenia społecznego

Podprogram związany jest z realizacją przez Gminę Jeleniewo kompetencji ustawowych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz eliminacji nierówności i zjawisk wykluczenia społecznego. Zadania Gminy z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swojej bieżącej działalności. Jednakże współczesne wyzwania i problemy społeczne, a także rozwiązania systemowe interwencji w tej sferze wymagają zaangażowania wszystkich lokalnych środowisk w ten proces. W ramach niniejszego Podprogramu zidentyfikowano następujące zadania kluczowe:

67. Wzmocnienie potencjału lokalnych instytucji publicznych włączenia społecznego.
68. Rozwój aktywności i współpracy instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarze pomocy społecznej i integracji.
69. Rozbudowa narzędzi zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług publicznych pozwalających na powrót na rynek pracy.
70. Wzmocnienie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności.
71. Wdrożenie instrumentów aktywnej integracji, działań o charakterze środowiskowym oraz szersze wykorzystanie ekonomii społecznej.
72. Wsparcie dla osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie.
73. Wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia.
74. Zwiększenie dostępności i jakości opieki nad osobami starszymi, w tym utworzenie jednostki opiekuńczej.

Podprogram rozwoju kapitału społecznego

Podprogram skierowany jest na wspieranie, rozwijanie i promowanie zdolności mieszkańców Gminy do wspólnej mobilizacji i łączenia zasobów lokalnych, która rozwijając kreatywność wzmacnia wolę współpracy i porozumienia w osiąganiu wspólnych celów. W ramach niniejszego Podprogramu zidentyfikowano następujące zadania kluczowe:

75. Wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej.
76. Tworzenie warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej.
77. Współpraca i działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego.

78. Upowszechnianie w systemie edukacji metod nauczania i dobrych praktyk w zakresie funkcjonowania szkół, rozwijających postawy kreatywne, kooperacji i komunikacji.
79. Kształcenie i doskonalenie nauczycieli w zakresie rozwijania kompetencji społecznych wśród uczniów.
80. Wzmocnienie edukacji obywatelskiej, medialnej i kulturalnej.
81. Rozwijanie kompetencji społecznych liderów i animatorów.
82. Wzmocnienie i upowszechnienie mechanizmów dialogu obywatelskiego i dialogu społecznego.
83. Działania na rzecz rozwoju organizacji, stowarzyszeń, w tym np. Koła Gospodyń Wiejskich, stowarzyszeń promujących dziedzictwo kulturowe, historyczne
84. Rozwój i promocja społecznego wymiaru sportu.
85. Tworzenie warunków wzmacniania tożsamości lokalnej i uczestnictwa w kulturze.
86. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.
87. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury.
88. Rozwijanie współpracy między instytucjami kultury, oświaty, nauki i organizacjami społecznymi oraz podmiotami prywatnymi.
89. Rozwój infrastruktury kultury i zwiększenie efektywności działania instytucji kultury.
90. Rewitalizacja Parku w Jeleniewie.
91. Budowa boiska gminnego.
92. Modernizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Jeleniewie.

Cel strategiczny 3. Sprawnie zarządzana Gmina, efektywnie i skutecznie realizująca polityki publiczne.

Podprogramy:

- Podprogram poprawy bezpieczeństwa publicznego i środowiskowego
- Podprogram zarządzania gminą

Podprogram poprawy bezpieczeństwa publicznego i środowiskowego

Podprogram niniejszy dotyczy realizacji polityk oraz dostarczania usług publicznych mieszkańcom, które wynikają z jej monopolu naturalnego Gminy na świadczenie

usług komunalnych, zarządzanie mieniem gminnym oraz z obowiązku utrzymania porządku i bezpieczeństwa na terenie Gminy. Są to działania o charakterze ciągłym, tak jak nieprzerwany jest charakter dostarczanych społeczności lokalnej usług. Jednakże działania te wymagają również prowadzenia działań o charakterze inwestycyjnym lub interwencyjnym. W ramach niniejszego Podprogramu zidentyfikowano następujące zadania kluczowe:

93. Budowa, rozbudowa, przebudowa stacji uzdatniania wody w Gulbieniszkach.
94. Rozbudowa, przebudowa stacji uzdatniania wody we wsi Szurpiły.
95. Unowocześnienie stacji uzdatniania wody w Jeleniewie w oparciu o nowoczesne technologie
96. Rozbudowa sieci wodociągowej we wsi Podwysokie Jeleniewskie.
97. Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Jeleniewo i Kazimierówka.
98. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w miejscowości Jeleniewo.
99. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Leszczewo, gmina Jeleniewo.
100. Wymiana sieci wodociągowej na ulicy Sportowej w Jeleniewie.
101. Wymiana wodociągów z rur stalowych, żeliwnych na rury PE, PCV na terenie gminy Jeleniewo, przede wszystkim w miejscowościach Jeleniewo, Kazimierówka, Wołownia, Udryn, Krzemianka
102. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Jeleniewo (wszystkie miejscowości gminy Jeleniewo: Bachanowo, Białorogi, Błaskowizna, Czajewszczyzna, Czerwone Bagno, Gulbieniszki, Hultajewo, Ignatówka, Jeleniewo, Kazimierówka, Krzemianka, Leszczewo, Łopuchowo, Malesowizna, Okrągłe, Podwysokie Jeleniewskie, Prudziszki, Rutka, Rychtyn, Sidorówka, Sidory, Sidory Zaplone, Suchodoły, Sumowo, Szeszupka, Szurpiły, Ścibowo, Udryn, Udziejek, Wodziłki, Wołownia, Zarzecze Jeleniewskie, Żywa Woda
103. Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w Gminie Jeleniewo - Zespół Szkół w Jeleniewie.
104. Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej należących do gminy Jeleniewo. Remonty budynków użyteczności publicznej – strażnice OSP, Urząd Gminy.
105. Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne.
106. Montaż kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych w gminie Jeleniewo.

107. Wykonanie prac termoizolacyjnych, modernizacja instalacji wewnętrznych i wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych w gminie Jeleniewo
108. Budowa instalacji prosumenckich (instalacji wykorzystujących OZE np. ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła, mikrogeneracje) na budynkach mieszkalnych/gospodarczych w gminie Jeleniewo
109. Kontynuacja działań na rzecz usuwania i utylizacji azbestu
110. Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez instytucje oświatowe, Suwalski Park Krajobrazowy, organizacje pozarządowe.
111. Poprawa funkcjonowania systemu transportu gminnego – zakup niskoemisyjnych autobusów do dowożenia dzieci szkolnych.
112. Rozwój systemu ścieżek rowerowych/tras rowerowych na terenie Gminy jako alternatywy dla ruchu samochodowego.
113. Budowa chodników wzdłuż ważniejszych ciągów drogowych, w tym budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej nr 1133B Jeleniewo-Kazimierówka, budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej nr 1138B Jeleniewo, ul. Sportowa
114. Doposażenie służb ratowniczych, w tym zakup samochodów ratowniczo – gaśniczych.

Podprogram zarządzania gminą

Świadomość istnienia skomplikowanych relacji pomiędzy podmiotami gospodarki lokalnej, częstych sprzeczności indywidualnych celów i partykularnych interesów oraz istniejących różnorodnych związków z otoczeniem znacząco oddziałującym na dynamikę lokalnego rozwoju powodują, że podsystem zarządzania gminą pełni w tych procesach szczególną rolę. Zarządzanie gminą jest skomplikowanym, wielowątkowym i ciągłym procesem integrującym wszystkie jej zasoby, procesy, zadania i czynności podejmowane w procesie zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej i dostarczają jej wysokiej jakości usług publicznych. Wiele z tych aspektów obejmują wcześniej opisane podprogramy, lecz tutaj wskazano na kluczowe zadania, których realizacja usprawni procesy zarządzania gospodarką lokalną Gminy Jeleniewo:

115. Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w zakresie procesów zarządzania gminą, jej majątkiem i świadczonymi usługami.
116. Cyfryzacja i udostępnianie zasobów i informacji publicznych on-line.

117. Rozwój lokalnego systemu e-usług świadczonych drogą elektroniczną.
118. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
119. Planistyczne i koncepcyjne przygotowanie kluczowych zadań inwestycyjnych.
120. Wspieranie rozwoju partnerstwa i innych form współpracy służących przekazywaniu realizacji zadań publicznych obywatelom.
121. Nawiązanie i sformalizowanie współpracy z partnerami zagranicznymi.
122. Przygotowanie banku projektów współpracy transgranicznej i międzynarodowej.

Rozwiązania wdrożeniowe

System instytucjonalny

W myśl Ustawy o samorządzie gminnym Gmina Jeleniewo jest wyposażoną w osobowość prawną wspólnotą samorządową wszystkich jej mieszkańców. **Swoje ustawowe zadania realizuje poprzez wybieralną Radę Gminy oraz stanowiący organ wykonawczy Gminy – Wójta**. Podstawowym celem Gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców jako zadanie oddane przez prawo do jej wyłącznej właściwości. Gmina wykonuje także nałożone na nią przez ustawy zadania z zakresu administracji rządowej. Gmina może wykonywać inne zadania z zakresu administracji rządowej na podstawie zawieranych porozumień administracyjnych.

Gmina wykonuje zadania publiczne o znaczeniu lokalnym, te z nich, których celem jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców są jej zadaniami własnymi, obok których realizowane są zadania zlecone odpowiednimi przepisami prawnymi. W tym miejscu należy jednak zwrócić uwagę na dwie funkcje władz lokalnych, które mają charakter kluczowy i zawierają w sobie większość zadań własnych gminy.

Pierwszą jest usługowy charakter gminy w stosunku do członków wspólnoty lokalnej, który determinuje zorganizowanie gminy wokół procesów świadczenia usług publicznych w taki sposób, aby:

- wszystkie działania władz lokalnych były podporządkowane dostarczaniu usług mieszkańcom,
- podstawą oceny władz gminy była jakość świadczonych usług,
- jakość świadczonych usług była oceniana przez ich wartość dla odbiorców,
- odbiorcy usług byli traktowani jak klienci domagający się obsługi na wysokim poziomie,
- dla pełnego poznania potrzeb i preferencji klienta utrzymywać z nim bliski kontakt.

Druga funkcja gminy ma charakter strategiczny dla całej wspólnoty lokalnej i - chociaż nie wynika bezpośrednio z przepisów prawnych to - jej waga nie budzi dzisiaj żadnych wątpliwości. Rozwój gospodarczy gminy powinien być głównym punktem odniesienia wszystkich decyzji i działań podejmowanych przez władze lokalne, ponieważ w znaczącym stopniu determinuje on stopień, w którym zaspokajane są potrzeby mieszkańców. Jakość życia ludności jest uwarunkowana jej siłą nabywczą. Dlatego najważniejszym zadaniem władz lokalnych staje się wspieranie rozwoju gospodarczego gminy i procesu tworzenia miejsc pracy.

Konieczność wspierania rozwoju gospodarczego tworzy sprzężenie zwrotne z procesem świadczenia wysokiej jakości usług komunalnych. Z jednej strony poziom rozwoju gospodarczego gminy wpływa na jakość zaspokajania potrzeb mieszkańców, a z drugiej strony to między innymi jakość i dostępność usług komunalnych tworzy warunki dla rozwoju istniejących przedsiębiorstw oraz lokowania się nowych przedsięwzięć gospodarczych.

Ustawa o samorządzie terytorialnym określa główne elementy struktury gminy, którą współtworzą władze gminy - rada gminy i wójt, urząd gminy, jednostki pomocnicze – sołectwa oraz jednostki organizacyjne, powoływane dla realizacji konkretnych zadań gminy.

Głównym organem stanowiącym i kontrolnym w Gminie Jeleniewo jest wybierana przez mieszkańców na cztery lata Rada Gminy. Do właściwości rady należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy. Większość decyzji zastrzeżonych do jej wyłącznej kompetencji ma znaczący wpływ na gospodarkę lokalną. Dotyczą one budżetu gminy, struktury organizacyjnej, kierunków działań Wójta, powoływania skarbnika i sekretarza, gospodarki przestrzennej, programowania rozwoju, gospodarowania majątkiem gminy, polityki inwestycyjnej, tworzenia, likwidacji i warunków funkcjonowania jednostek organizacyjnych, przejmowania do realizacji zadań na zasadzie porozumienia z innymi organami administracji publicznej, jak również współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Uprawnienia kontrolne rady w zakresie działalności wójta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych realizuje komisja rewizyjna.

Organem wykonawczym Gminy Jeleniewo jest wybierany w wyborach bezpośrednich Wójt. Kieruje on bieżącą działalnością gminy i reprezentuje ją na zewnątrz. Wykonuje uchwały rady gminy oraz wynikające z przepisów zadania gminy, a w szczególności odpowiada za przygotowywanie projektów uchwał rady gminy, jak również określanie sposobów ich wykonywania. Do kompetencji wójta należy również gospodarowanie mieniem komunalnym, wykonanie budżetu gminy oraz polityka kadrowa w stosunku do pracowników urzędu gminy i kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

Szeroki zakres realizowanych zadań i usług świadczonych przez gminę wymaga tworzenia wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych dla prowadzenia gospodarki komunalnej. W strukturach Gminy Jeleniewo funkcjonują następujące jednostki organizacyjne:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
- Gminna Biblioteka Publiczna w Jeleniewie
- Zespół Szkół w Jeleniewie

Elementem struktury Gminy, od którego w znaczącym zakresie zależy sprawność zarządzania Gminą, jak również przez pryzmat, którego postrzegana jest jakość zarządzania Gminą, jest Urząd Gminy. Sposób zorganizowania urzędu został pozostawiony do decyzji władz gminy, ponieważ to rada uchwala statut gminy, a

organizację i zasady funkcjonowania urzędu określa regulamin organizacyjny wprowadzany zarządzeniem wójta.

Struktura organizacyjna odzwierciedla i konstytuuje całokształt stosunków pomiędzy elementami organizacji, jak również stanowi ważne narzędzie kierowania organizacją, które musi uwzględniać przedmiot i cele działalności gminy, jej wielkość oraz skomplikowane relacje z otoczeniem.

Struktura organizacyjna Urzędu Gminy Jeleniewo uwzględnia następujące stanowiska:

- Wójt
- Zastępca Wójta
- Sekretarz
- Skarbnik - Referat finansowy
    - Stanowiska :
    - ds. księgowości budżetowej
    - ds. księgowości podatkowej i obsługi kasowej
    - ds. podatków i opłat
    - ds. płac i rozliczeń
- Samodzielne stanowiska :
    - Kierownik USC
    - ds. kadrowych i kancelaryjnych
    - ds. zasiłków rodzinnych i obrony cywilnej
    - ds. ochrony środowiska i gospodarki komunalnej
    - ds. inwestycji i zagospodarowania przestrzennego
    - ds. rolnictwa i gospodarki ziemią
- Stanowiska pomocnicze i obsługi :
    - trzy stanowiska kierowców samochodu IVECO i autobusu
    - cztery stanowiska kierowców OSP
    - sprzątaczka

Szczegółowe zadania i kompetencje poszczególnych referatów określa Regulamin Organizacyjny.

Struktura organizacyjna gminy, rozumiana jako układ wzajemnie powiązanych komórek organizacyjnych opisuje organizację w układzie statycznym. Natomiast dynamika organizacji gminy przejawia się poprzez procedury, tj. procesy realizowane w urzędzie niezbędne do realizacji zadań gminy. Proces w organizacji jest ciągiem czynności zaprojektowanych tak, aby w ich wyniku powstawał produkt lub usługa. W tym kontekście produktami działalności jednostek samorządu terytorialnego są:

- decyzje administracyjne wraz z następstwami jakie powodują,
- promocja gminy,
- informacja,
- wyniki usług publicznych.

Wdrażanie Strategii

Wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy to zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju, spójności społeczno - gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenie nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej i lokalnej. Jakie zadania stoją przed władzami w zakresie ustalenia sposobów realizacji Strategii?

1. Należy rozstrzygnąć, czy realizację Strategii przejmą dotychczasowe struktury organizacyjne, czy ze względu na stopień złożoności zadań, konieczność współdziałania między różnymi podmiotami oraz możliwość wykorzystania potencjału społecznego, należy zaproponować nowe struktury. Ważne, aby niezależnie od wyboru nowej czy starej struktury, wskazać zespół i koordynatora (osobę, referat, komisję) ds. realizacji strategii. Zespół ten musi posiadać wystarczająco silną pozycję kompetencyjną, aby móc wprowadzić w życie strategię, która – z natury – jest zbiorem działań nietypowych, wymykających się rutynie funkcjonowania gremiów zarządzających i wykonawczych. Dodatkowo, jeśli uwzględnić w realizacji strategii niezależne przecież od organów gminy osoby i instytucje , które przystąpią do realizacji zadań określonych w Strategii, konieczność koordynacji rośnie. Określone w Strategii zadania muszą znaleźć konkretnych i odpowiedzialnych adresatów. Należy też rozwijać zróżnicowane i odpowiednie do zadań formy współpracy nie tylko z partnerami lokalnymi, ale często z administracją województwa, innymi gminami i administracją rządową

2. Należy rozstrzygnąć, w jaki sposób będą podejmowane decyzje w Radzie Gminy: czy uchwalany co roku budżet stanowi finansowy obraz realizacji zadań wynikających z Strategii? Czy pokusić się o wdrożenie Wieloletnich Planów Inwestycyjnych, które precyzyjnie określą dochody i wydatki, w tym zamierzenia inwestycyjne w perspektywie kilku lat? Czy wdrożyć budżet zadaniowy (budżet strategii), umożliwiający w sposób systemowy wybór najkorzystniejszych działań i zamierzeń?

3. Należy ustalić stały monitoring realizacji Strategii jako narzędzie oceny stopnia jej realizacji. Monitoring obejmuje systematyczną obserwację i ocenianie skuteczności strategii oraz warunków zewnętrznych i wewnętrznych, w tym zwłaszcza specjalnie dobranych elementów i aspektów. Służyć powinien on do:

- rozpoznania, wg jakiego scenariusza postępuje rozwój (zmiany struktur społeczno-gospodarczych i przestrzennych), zwłaszcza ostrzeganiu przed zagrożeniami,
- wykrycia sytuacji, wymagającej podjęcia decyzji o korekcie lub o zmianie strategii,
- wykrycia zbliżania się momentu „rozwidleń" dróg rozwoju, ewentualnie innych sytuacji, wymagających podjęcia decyzji strategicznych.
- oceny stopnia realizacji poszczególnych celów strategicznych, co umożliwia wskaźnikowy system monitorowania strategii.

4. Proponuje się zastosowanie następującego trybu postępowania:

- Nie rzadziej niż raz na 2 lata roku Wójt Gminy zdawać będzie Radzie Gminy sprawozdanie z postępów w realizacji Strategii. W tym celu ustanowiony będzie wskaźnikowy system obserwacji (monitorowania) postępów oraz okoliczności zewnętrznych, które mogą mieć wpływ na skuteczność wdrażania i realizacji strategii. System ten zawarto w rozdziale poświęconym monitoringowi Strategii
- Podobnie, co najmniej raz w roku powinien być dokonywany - w ramach monitoringu strategii - przegląd celów i zadań strategicznych oraz postępów i trudności w realizacji Strategii. Źródłami informacji będą tutaj dane statystyczne i źródłowe dotyczące kształtowania się w/w wskaźników monitorowania poszczególnych celów strategicznych.

5. W procesie wdrażania Strategii, poza procesem planowania operacyjnego należy:

- prowadzić działalność informacyjno-promocyjna, tj. informowanie opinii publicznej, zwłaszcza aktywnej części gminnej wspólnoty,
- koordynować i organizować działania, ich przygotowanie i wzmacnianie stopnia zaangażowania uczestników procesu, m.in. poprzez delegowanie zadań do małych zespołów w celu przygotowania i wdrażania konkretnych projektów i strategii.

6. Na efektywność procesu realizacyjnego wpływają też szkolenia podnoszące poziom świadomości i umiejętności ludzi zaangażowanych w realizację Strategii.
7. Należy uwzględnić system aktualizacji Strategii, jako działanie wprzęgnięte w system zarządzania Gminą: ze względu na długookresowy charakter planowania, następujące szybkie zmiany prawne, organizacyjne, wreszcie elastyczność w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych

System zarządzania realizacją Strategii Rozwoju Gminy Jeleniewo tworzą dwa powiązane ze sobą podmioty zarządzające realizacją strategii:

Rada Gminy i Wójt Gminy Jeleniewo - pełnią bieżący nadzór nad realizacją strategii, czuwają aby przy tworzeniu budżetu gminy uwzględniany był roczny plan realizacji strategii, prowadzą akcję informacyjną i promocyjną, uchwalają zmiany w strategii.

Koordynator wdrażania Strategii - Pełnomocnik Wójta,

- zapewnia, aby każdy z koordynatorów strategii realizacyjnych (lub zadań) posiadał aktualną wersję Strategii oraz roczny plan realizacji Strategii,
- gromadzi dokumentację związaną z strategią, zbiera informacje określające postępy w realizacji strategii,
- prowadzi monitoring realizacji strategii z wykorzystaniem systemu wskaźników,
- współorganizuje spotkania robocze, opracowuje raport z realizacji strategii, który następnie szeroko upowszechnia, prowadzi akcję informacyjną i promocyjną.

W procesie realizacji strategii będą wykorzystywane następujące trzy grupy instrumentów:

- prawno-administracyjne, ekonomiczne i rynkowe, w tym finansowe oraz z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu
- informacyjno-edukacyjne, w tym monitoringu realizacji

- system aktualizacji strategii.

Mechanizmy partnerstwa międzysektorowego

Zarządzanie rozwojem lokalnym w kontekście partnerstwa sprowadza się do tworzenia właściwych warunków dla aktywności społeczności lokalnej i odnosi się ono do określenia koniecznych zmian i opracowywania efektywnych metod ich wprowadzania. Wymaga to włączenia wielu organizacji i osób w uspołeczniony proces określania priorytetów rozwojowych i ich osiągania przy wsparciu ze strony organizacji oraz zaangażowanych grup, na co składają się:

- Wysłuchiwanie i angażowanie lokalnej społeczności,
- Tworzenie wizji i kierunku,
- Efektywne działanie oparte na partnerstwie,
- Doprowadzanie działań do skutku,
- Opowiadanie się w obronie społeczności,
- Upodmiotowienie lokalnych społeczności,
- Odpowiedzialność przed społecznościami,
- Efektywne wykorzystanie zasobów społeczności.

Elementami kluczowymi tak pojętego partnerstwa są koncentracja na potrzebach społeczności jako całości, zintegrowanie procesów planowania rozwoju w lokalnym systemie instytucjonalnym oraz pełne zaangażowanie, konsultacje i uczestnictwo społeczności oraz organizacji partnerskich w określeniu celów, przygotowaniu Strategii i jej realizacji.

Proces przygotowania i realizacji Strategii oparto na następujących zasadach:

- Dobrobyt mieszkańców jako najważniejsze dobro,
- Koncentracja na wynikach, która wymaga określenia harmonogramu zadań, systemu oceny wyników działań, monitoringu i sprawozdawczości zwrotnej,
- Integracja środowisk lokalnych wokół sposobów rozwiązywania problemów,
- Zapewnienie uczestnictwa i informacji zwrotnej od mieszkańców,
- Dostępność, włączenie, otwartość na potrzeby i problemy jednostek,
- Partnerstwo priorytetów równość szans,
- Nastawienie na działanie,

- Odpowiedzialność i rewizja,
- Własność misji i celów rozwojowych.

Promocja Strategii

Odpowiedzialność za rozpowszechnianie informacji o postępach w realizacji Strategii oraz realizowanych w jej ramach projektach oraz ich efektach spoczywa na właściwych pracownikach Urzędu Gminy odpowiadających za promocję. Osoby i instytucje odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów i zadań będą również odpowiedzialne za rozpowszechnianie informacji i promocję. Jednostki te będą wykonywały następujące zadania:

- **dostarczanie i rozpowszechnianie informacji dotyczących funduszy wspierających projekty realizowane w ramach Strategii;**
- **dostarczanie i rozpowszechnianie informacji o projektach w ramach Strategii;**
- **inicjowanie i realizacja dodatkowych działań promocyjnych (akcje informacyjne, itp.).**

Głównymi kanałami informacyjnymi są:

- **tablice informacyjne umieszczane w miejscu realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy pomocowych,**
- **strona internetowa,**
- **Biuletyn Informacji Publicznej,**
- **ogłoszenia na tablicy ogłoszeń w urzędach administracji państwowej i samorządowej,**
- **informacje prasowe (press release),**
- **informacje przekazywane na sesjach plenarnych organów kolegialnych władz samorządowych,**
- **konsultacje w postaci zebrań i spotkań z mieszkańcami.**

Działania informacyjne i promocyjne podlegają regularnej ewaluacji oraz ocenie dokonywanej przez Wójta Gminy Jeleniewo.

System monitorowania, kontroli i oceny realizacji Strategii.

Monitoring Strategii

Planowanie to ciągły proces uwzględniający potrzebę modyfikacji celów i działań, który potrzebuje mechanizmów monitoringu i przeglądu dla zapewnienia niezbędnych informacji dla procesu decyzyjnego.

Monitoring jest ważnym elementem procesu bieżącego zarządzania strategiami i programami publicznymi, mającym na celu zapewnienie prawidłowości i wydajności wdrażania strategii finansowanych ze środków publicznych, poprzez zbieranie wiarygodnych danych o warunkach i efektach ich realizacji, porównywanie ich z zakładanymi wskaźnikami oraz podejmowanie przy udziale partnerów samorządowych, gospodarczych i społecznych decyzji o zmianach w tychże strategiach i programach. Monitoring jest procesem zbierania, przetwarzania i analizy danych na temat zakresu realizacji celów strategii. Dla monitoringu stopnia realizacji *Strategii* ważne jest stworzenie systemu wskaźników, dzięki któremu możliwe byłoby zmierzenie zakresu jego realizacji i zastosowanych instrumentów rozwoju, a dzięki temu zapewnienie wiarygodnych informacji na potrzeby podejmowania decyzji zarówno w kwestiach bieszących, jak i strategicznych.

Podstawową funkcją monitoringu i oceny *Strategii* jest umożliwienie sprawnego zarządzania jego realizacją poprzez monitorowanie postępów realizacji i oceny skuteczności wdrażanych działań i przedsięwzięć.

Konieczne jest rejestrowanie, analiza i aktualizacja kluczowych uwarunkowań rozwoju, które zapewniają możliwość elastycznego reagowania na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne. Mogą one bowiem spowodować konieczność modyfikacji celów strategii oraz wymusić zmianę sposobów ich realizacji. W związku z powyższym proces monitoringu powinien być oparty na weryfikacji realizacji Strategii według wskaźników określających zakres i uwarunkowania realizacji poszczególnych celów strategicznych.

Poniżej zaprezentowano zestaw wskaźników monitoringu realizacji poszczególnych celów strategii. Określone są one tylko w wartościach bazowych, jak element cyklicznej diagnozy sytuacji Gminy. Natomiast powinny być one systematycznie aktualizowane dla określenia kierunków i zakresów zmian sytuacji Gminy w kontekście poszczególnych celów strategicznych.

Konkurencyjność

Wskaźniki monitorujące **Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności Gminy Jeleniewo przy wykorzystaniu jej endogenicznego potencjału oraz szans rozwojowych**	**Jedn. miary**	**Rok bazowy 2014**
PODZIAŁ TERYTORIALNY		
Powierzchnia ogółem w ha	ha	13137
Powierzchnia ogółem w km2	km2	131
powierzchnia lądowa	ha	12604
użytki rolne razem	ha	10127
użytki rolne - grunty orne	ha	7310
użytki rolne - sady	ha	39
użytki rolne - łąki trwałe	ha	553
użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	2000
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	ha	194
użytki rolne - grunty pod stawami	ha	2
użytki rolne - grunty pod rowami	ha	29
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	ha	1466
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	ha	1415
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	51
grunty pod wodami razem	ha	533
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	ha	497
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	ha	36
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	294

użytki ekologiczne	ha	109
nieużytki	ha	499
tereny różne	ha	109
LEŚNICTWO		
Powierzchnia gruntów leśnych	ha	1415,72
lesistość w %	%	10,8
grunty leśne publiczne ogółem	ha	410,37
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	408,67
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	402,63
grunty leśne prywatne	ha	1005,35
Powierzchnia lasów ogółem	ha	1412,37
lasy publiczne ogółem	ha	407,02
lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	405,32
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	399,28
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	ha	1,42
lasy publiczne gminne	ha	1,70
lasy prywatne ogółem	ha	1005,35
TURYSTYKA		
turystyczne obiekty noclegowe	ob.	3
miejsca noclegowe	msc.	71
korzystający z noclegów	osoba	407
udzielone noclegi	szt.	1504
pensjonaty	ob.	1
miejsca noclegowe	msc.	45
korzystający z noclegów	osoba	305
udzielone noclegi	szt.	835
GOSPODARKA		
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (stan w dniu 31 XII)	-	153
sektor publiczny	-	9
sektor prywatny	-	144
Jednostki wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007		
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	7
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	-	1
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	-	15
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	-	2
Sekcja F - Budownictwo	-	21
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	-	34
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	-	14
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	-	8
Sekcja J - Informacja i komunikacja	-	2
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	-	7
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	-	1
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	-	7
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	-	0
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	-	2
Sekcja P - Edukacja	-	7
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	-	4
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	-	4
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	-	17
Podmioty - wskaźniki		

podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	-	484
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	-	67
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	-	38
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	-	48
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	-	78,2
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	-	37
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	-	6,0
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	-	3
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	-	28
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	-	3
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	-	107
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	%	7,8
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	%	0,00
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	%	0,00
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	%	0,00
Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym		
ogółem	-	781,8
0 - 9	-	730,7
10 - 49	-	46,0
50 - 249	-	5,1
OCHRONA ŚRODOWISKA		
Rezerwaty przyrody	ha	65,92
Parki krajobrazowe	ha	3016,00
Obszary chronionego krajobrazu	ha	7550,00
Pomniki przyrody	szt.	18
Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków	szt.	0
Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków miejskie i wiejskie	osoba	534
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, w tym	dam3	131,9
rolnictwo i leśnictwo	dam3	3
eksploatacja sieci wodociągowej	dam3	128,9
gospodarstwa domowe	dam3	112,5

Wskaźniki monitorujące Cel strategiczny 2. Rozbudowa instrumentów polityki i infrastruktury społecznej Gminy dla poprawy jakości życia, integracji oraz wszechstronnego rozwoju osobistego i zawodowego mieszkańców.	**Jedn. miary**	**Rok bazowy 2014**
LUDNOŚĆ		
Ludność faktycznie zamieszkała ogółem	osoba	3160
kobiety	osoba	1514
mężczyźni	osoba	1646
Ludność na 1 km2 (gęstość zaludnienia)	osoba	24
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	osoba	661
Ludność w wieku produkcyjnym	osoba	1957
Ludność w wieku poprodukcyjnym	osoba	542
W % ogółem ludność w wieku:		
Ludność w wieku przedprodukcyjnym jako % ludności ogółem	%	20,9
Ludność w wieku produkcyjnym jako % ludności ogółem	%	61,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym jako % ludności ogółem	%	17,2
Wskaźniki obciążenia demograficznego		
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	61,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	82,0

ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	27,7
Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	92
przyrost naturalny na 1000 ludności	-	3,2
urodzenia żywe na 1000 ludności	-	10,8
małżeństwa zawarte w ciągu roku	-	6,4
RYNEK PRACY		
Pracujący ogółem	osoba	180
mężczyźni	osoba	86
kobiety	osoba	94
Bezrobotni zarejestrowani		
ogółem	osoba	64
mężczyźni	osoba	27
kobiety	osoba	37
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem	%	3,3
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - kobiety	%	4,2
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - mężczyźni	%	2,5
ZASOBY MIESZKANIOWE		
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	m2	113,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę	m2	32,4
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:		
wodociąg	szt.	844
ustęp spłukiwany	szt.	804
łazienka	szt.	770
centralne ogrzewanie	szt.	665
EDUKACJA I WYCHOWANIE		
Placówki wychowania przedszkolnego		
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	ob.	2
punkty przedszkolne bez specjalnych	ob.	1
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego		
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	osoba	68
punkty przedszkolne bez specjalnych	osoba	12
Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego		
punkty przedszkolne bez specjalnych	msc.	16
Szkoły podstawowe		
Szkoły podstawowe ogółem	ob.	2
Szkoły podstawowe ogółem - uczniowie	osoba	208
Gimnazja ogółem	ob.	1
gimnazja ogółem - uczniowie	osoba	100
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe	%	85,07
Współczynnik skolaryzacji brutto szkoły gimnazjalne	%	93,46
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	osoba	
KULTURA FIZYCZNA, SPORT I REKREACJA		
kluby	szt.	1
członkowie	osoba	23
ćwiczący ogółem	osoba	10
ćwiczący mężczyźni	osoba	3
ćwiczący kobiety	osoba	7
ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	10
ćwiczący do lat 18 chłopcy	osoba	3
ćwiczący do lat 18 dziewczęta	osoba	7
sekcje sportowe	szt.	1
inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	osoba	2
OCHRONA ZDROWIA		

Przychodnie ogółem	ob.	2
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	-	6764
Apteki ogólnodostępne	ob.	0
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną	osoba	0
ŚRODOWISKOWA POMOC SPOŁECZNA		
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego ogółem	gosp.	205
Gospodarstwa domowe poniżej kryterium dochodowego	gosp.	121
Gospodarstwa domowe powyżej kryterium dochodowego	gosp.	84
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	-	197
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	osoba	437
Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	osoba	379
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	57,3
Kwota świadczeń rodzinnych w roku - ogółem	tys. zł	1042
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	tys. zł	810
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych w roku - ogółem	tys. zł	124
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	szt.	38
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych	zł	13955
KULTURA I SZTUKA		
biblioteki i filie ogółem	ob.	1
czytelnicy w ciągu roku	osoba	252
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	80
księgozbiór	wol.	12385
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	wol.	70,9
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	3160
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	3919,3

Wskaźniki monitorujące Cel strategiczny 3. Sprawnie zarządzana Gmina, efektywnie i skutecznie realizująca polityki publiczne	**Jedn. miary**	**Rok bazowy 2014**
URZĄDZENIA SIECIOWE		
Wodociągi		
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	150,6
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	150,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	810
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	112,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	2971
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	35,9
Kanalizacja		
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	31,1
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	31,1
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	31,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	164
ścieki odprowadzone	dam3	18,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	673
Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności	%	94,0
Korzystający kanalizacji w % ogółu ludności	%	21,3
Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności	%	0,0
Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km2 ogółem	km	114,6
Sieć rozdzielcza kanalizacyjna na 100 km2 ogółem	km	23,7
ODPADY KOMUNALNE		
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem	t	312,90
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca	kg	99,7

Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych	t	243,50
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	77,6
Jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	1
NIECZYSTOŚCI CIEKŁE		
Gromadzenie nieczystości ciekłych - zbiorniki bezodpływowe	szt.	392
Gromadzenie nieczystości ciekłych - oczyszczalnie przydomowe	szt.	335
OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ		
Obszary prawnie chronione	ha	10654,80
rezerwaty przyrody	ha	65,92
parki krajobrazowe razem	ha	3016,00
rezerwaty i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	ha	86,70
obszary chronionego krajobrazu razem	ha	7550,00
użytki ekologiczne	ha	109,58
pomniki przyrody	szt.	18
PLANOWANIE PRZESTRZENNE		
Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	szt.	5
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	ha	1015
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	%	7,7
DOCHODY BUDŻETOWE		
Dochody budżetu gminy		
dochody ogółem	zł	11621486
dochody własne	zł	3886362
dotacje ogółem (celowe + dotacje paragrafy 200, 620)	zł	4413402
subwencje ogólne	zł	3321722
subwencje na zadania oświatowe	zł	2366231
środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej	zł	-
dochody ogółem na 1 mieszkańca	zł	3704
dochody własne na 1 mieszkańca	zł	1238

Oprócz wykorzystywania wskaźników ilościowych osiąganych efektów należy zwracać pilną uwagę na społeczny odbiór realizacji *Strategii* i prowadzić szerokie konsultacje społeczne, celem określenia stopnia zadowolenia mieszkańców oraz celowości podejmowanych działań, co wzbogaci system monitoringu *Strategii* o ocenę jakościową oraz zapewni szerszą partycypację społeczną w procesach podejmowania decyzji oraz ich oceny.

Ewaluacja Strategii

Nieodłącznym, elementem monitorowania postępów realizacji *Strategii* jest ewaluacja skuteczności podejmowanych działań, zarówno na podstawie określonych wskaźników rzeczowych, efektywności wykorzystania środków finansowych oraz skuteczności pozyskiwania środków do montażu finansowego, jak również oceny sprawności systemu realizacji Strategii..

Przez ocenę (ewaluację) Strategii należy rozumieć określenie jego wartości w odniesieniu do wcześniej zdefiniowanych kryteriów i w oparciu o odpowiednie

informacje. Jest to ocena realizacji Strategii pod względem porównania faktycznych rezultatów z planowanymi, szerszego wpływu społeczno-ekonomicznego (impact assessment) oraz porównania poniesionych nakładów z rezultatami (analiza efektywności).

Główne kryteria ewaluacyjne, które będą stosowane podczas ewaluacji Strategii to:

- skuteczność (effectiveness) - pozwalająca określić, czy osiągnięto zakładane cele,
- efektywność (efficiency) - polegająca na porównaniu zaangażowanych zasobów z osiągnięciami na poziomie produktów, rezultatów lub oddziaływania strategii,
- trafność (relevance) - pozwalająca ocenić zgodność celów strategii z potrzebami gospodarki lokalnej,
- użyteczność (utility) - polegająca na porównaniu potrzeb lokalnych z osiągnięciami strategii,
- trwałość (sustainability) - polegająca na określeniu trwałości efektów strategii po zakończeniu jej realizacji.

Ocenie należy poddać tak warunki funkcjonowania samorządu gminnego. Obszary pomiaru:

- Zasoby
    - Zasoby ludzkie
        - Dostęp do wykwalifikowanych kadr
        - Dostęp do wolontariuszy
    - Infrastruktura
        - Jakość infrastruktury technicznej i społecznej
        - Jakość przestrzeni publicznej
    - Klimat biznesu
        - Jakość lokalnego standardu życia
        - Relatywne koszty prowadzenia działalności gospodarczej
        - Uwarunkowania prawne i bariery
- Podmioty wspierające

    - Wsparcie dla przedsiębiorczości i rozwoju innowacji
        - Wsparcie przez instytucje branżowe
        - Wsparcie przez instytucje otoczenia biznesu
    - Wsparcie publiczne
        - Publiczne strategie rozwoju lokalnego
        - Publiczne instytucje wsparcia
    - Dostawcy
        - Dostęp do materiałów i urządzeń na poziomie lokalnym
        - Dostęp do usług biznesowych na poziomie lokalnym
        - Dostęp do kapitału na poziomie lokalnym
- Otoczenie
    - Działania lokalne
        - Odległość od konkurentów
        - Odległość od klientów
    - Kompetencje / potencjały podmiotów gospodarczych i społecznych
        - Potencjał rozwoju przedsiębiorczości
        - Potencjał rozwoju produktów i usług

Obecna pozycja Gminy – obszary pomiaru

- Znaczenie
    - Masa krytyczna
        - Liczba mieszkańców i przedsiębiorstw
        - Proporcje reprezentacji sektorów
        - Liczba wspólnych projektów
    - Odpowiedzialność
        - Struktura decyzyjna
        - Odpowiedzialność w partnerstwie
    - Zasięg
        - Liczba klientów/kontrahentów/partnerów
- Interakcje
    - Tożsamość
        - Wewnętrzna świadomość
        - Zewnętrzne uznanie
    - Powiązania

        - Powiązania lokalne
        - Powiązania zewnętrzne
- Dynamika
    - Innowacja
        - Innowacyjność
        - Przychody z nowych produktów i usług
    - Rozwój
        - Ilość nowych podmiotów gospodarczych
        - Poziom rozwoju gminy

Powiązanie Strategii z politykami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi.

UWAGI WSTĘPNE

W Polsce w ostatnich latach nastąpiło zasadnicze uporządkowanie programowania strategicznego rozwoju na poziomie kraju, zgodnie z zapisami dokumentu Plan Uporządkowania Strategii Rozwoju [Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2011]. Dokument ten stanowi wiodący element przedsięwzięcia podjętego przez Rząd RP, polegającego na uporządkowaniu obowiązujących dokumentów strategicznych oraz zasadniczym zmniejszeniu ich liczby. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w Polsce występują trzy kategorie strategii rozwoju: długookresowa strategia rozwoju kraju, średniookresowa strategia rozwoju kraju oraz inne strategie rozwoju. Przyjęto, że w ramach tej trzeciej grupy zostanie przygotowanych 9 strategii zintegrowanych: (1) innowacyjności i Efektywności Gospodarki; (2) Rozwoju Kapitału Ludzkiego; (3) Rozwoju Transportu; (4) Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko; (5) Sprawne Państwo; (6) Rozwoju Kapitału Społecznego; (7) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego: Regiony, Miasta, obszary wiejskie; (8) Rozwoju systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej polskiej; (9) Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa.

Najważniejszym dokumentem strategicznym, dotyczącym sfery planowania przestrzennego, jest Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030, wynikająca z Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku. szczególne znaczenie ma także Krajowy Strategia Reform, określający sposób wdrażania Strategii Europa 2020 w Polsce. Unikalnym dokumentem o charakterze makroregionalnym, bardzo istotnym dla pięciu województw Polski Wschodniej, jest Strategia Rozwoju Polski Wschodniej.

Podstawowe uwarunkowania krajowe związane są z dokumentami dotyczącymi polityki społeczno-gospodarczej, przestrzennej i regionalnej, wynikającymi z przedstawionych wcześniej unormowań prawnych. w przypadku perspektywicznej polityki społeczno-gospodarczej na podstawie dokumentu długookresowego z roku 2009 o charakterze studialnym: „Polska 2030, wyzwania rozwojowe", będącym katalogiem dziesięciu najpoważniejszych wyzwań, przed jakimi stoi obecnie nasz kraj, w dniu 5 lutego 2013 roku Rada Ministrów przyjęła dokument przygotowany przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju" [Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji 2012]. Tego samego horyzontu czasowego dotyczy także „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030", przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 roku.

W przypadku dokumentów średniookresowych w dniu 25 września 2012 roku Rada Ministrów przyjęła dokument przygotowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego „Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo". Spośród dziewięciu zintegrowanych strategii rozwoju nowej generacji jak dotąd zostało zaakceptowanych przez Radę Ministrów osiem: (1) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie w dniu 13 lipca 2010 roku, (2) Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa w dniu 25 kwietnia 2012 roku, (3) Strategia Rozwoju Transportu w dniu 22 stycznia 2013 roku, (4) Strategia Sprawne Państwo w dniu 12 lutego 2013 roku, (5) Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki w dniu 15 stycznia 2013 roku, (6) Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 w dniu 9 kwietnia 2013 roku, (7) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 w dniu 26 marca 2013 roku, (8) Strategia Rozwoju

Kapitału Ludzkiego 2020 w dniu 18 czerwca 2013 roku. Obecnie trwają intensywne prace nad Strategią Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Ponadto, Rada Ministrów 11 lipca 2013 roku przyjęła aktualizację Strategii Rozwoju Polski Wschodniej do roku 2020.

POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU

W dokumencie tym, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 roku, przedstawiono: charakterystykę modelu rozwoju Polski do 2030 roku, cel główny i obszary strategiczne, warunki realizacji Strategii - ramy makroekonomiczne i harmonogram, cele strategiczne i kierunki interwencji w obszarach: konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, równoważenia potencjałów rozwojowych regionów, efektywności i sprawności państwa, a także monitorowanie realizacji Strategii. Określono jedenaście celów w horyzoncie czasowym roku 2030, jakimi są: (1) wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji; (2) zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym; (3) poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; (4) wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki; (5) stworzenie Polski Cyfrowej; (6) rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state"; (7) zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska; (8) wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; (9) zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego; (10) stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej oraz (11) wzrost społecznego kapitału rozwoju. Dla każdego z tych celów określono szczegółowe kierunki interwencji.

Celem głównym w horyzoncie czasowym roku 2030 jest poprawa jakości życia Polaków, mierzona z jednej strony zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce, a z drugiej strony zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów. Wymaga to przesunięcia

wydatków publicznych w kierunku wydatków prorozwojowych. Rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie: konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji); równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa (efektywności). Przyjęty w tym dokumencie model rozwoju opiera się o zasadę solidarności pokoleniowej, terytorialnej oraz innowacyjnej (solidarność zasady wyrównywania szans i konkurencyjności w celu innowacyjności). Trzecia fala nowoczesności (pierwszą przyniósł proces industrializacji, a drugą transformacja) powinna bazować na innowacyjności, umożliwiając uzyskanie nowych przewag konkurencyjnych, wykorzystując narzędzia edukacji oraz przyspieszonego impetu Polski Cyfrowej.

Jako kluczowy element rozwoju Polski do roku 2030 określono szczególną rolę geografii rozwoju: „Problem różnic między obszarami kraju, nierównomierność tempa rozwoju to sprawa fundamentalna", a „jej rozwiązanie powinno stanowić priorytet rozwojowy (...). Poszukiwanie odpowiednich i skutecznych narządzi dla realizacji tego zadania oznacza tworzenie warunków dla szerokiego promieniowania i rozprzestrzeniania się sukcesów centrów wzrostu, jak i wysiłek na rzecz wyrównywania szans poprzez rozbudzanie potencjałów rozwojowych obszarów i centrów lokalnych oraz regionalnych. Dla terytorialnego równoważenia rozwoju niezbędny jest efekt synergii rozwojowej płynący ze wzrostu znaczenia Warszawy w układzie konkurencji europejskiej, wzrostu znaczenia i pozytywnego promieniowania miast na regiony i obszary w określonej, geograficznej odległości (.) i twórczej wymiany między terytoriami o różnym stopniu rozwoju ekonomiczno-społecznego. Drugim, najważniejszym zadaniem w perspektywie 2030 r. jest pomniejszenie skali zróżnicowań (w średniej długości trwania życia, w jakości życia, potencjale wzrostu) występujących między poszczególnymi częściami terytorium kraju oraz neutralizacja społecznych skutków tych różnic, rzutujących na nierówności społeczne pomiędzy generacjami. (.) Dla realizacji celów związanych z geografią rozwoju istotna jest taka polityka, która wykorzystując mechanizm terytorialnego równoważenia rozwoju, skupiona będzie na wzmocnieniu procesów integracyjnych i powiązań funkcjonalnych. (.) Widać, jak olbrzymią siłę rozwojową ma stolica kraju, a dyfuzja poza oddziaływaniem Warszawy obejmuje tylko relacje między Wrocławiem i metropolitalnymi obszarami Krakowa i Katowic, już obecnie silnie zintegrowanych.

Większość obszarów funkcjonuje poza tymi powiązaniami. Dopiero w 2030 r. widoczne są efekty wielowymiarowej dyfuzji i powiązań między poszerzonymi obszarami integracji w relacjach między metropoliami. Rośnie skala powiązań, a także pozytywne oddziaływanie zewnętrznych relacji (Ukraina, Rosja)." [Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji 2012, s. 27-29].
Przedstawiono cele strategiczne i kierunki interwencji w obszarze równoważenia potencjałów rozwojowych regionów. Wskazano, że dynamicznie rośnie przewaga dużych miast nad regionami peryferyjnymi. Opisano problemy peryferyjności związane z lokalizacją obszarów daleko od ośrodków miejskich, o niskim poziomie wielofunkcyjności i dywersyfikacji źródeł dochodów ich mieszkańców, na których często dominują małe gospodarstwa rolne produkujące na własne potrzeby.

Zapisano, że: „Określając długoterminową strategię (...) rozwoju regionalnego nie można jednak tworzyć alternatywy: solidarność z regionami słabszymi (...) albo wspieranie najbardziej dynamicznych obszarów (...). Szansa relatywnie biednych obszarów polega bowiem nie na doraźnej pomocy w ramach polityki redystrybucji, ale przede wszystkim na uczestniczeniu w sukcesie najsilniejszych regionów poprzez budowanie i odpowiednie wykorzystywanie własnego potencjału rozwojowego. Jednocześnie przeciwdziałanie wyludnianiu się słabiej rozwiniętych obszarów musi być jednym z priorytetów polityki rozwojowej. Spójność rozumiana jest więc nie jako wyłącznie wyrównywanie poziomu dochodów, ale w kategoriach funkcjonalnych. Odnosi się do budowania intensywnych powiązań społeczno-gospodarczych i wykorzystywania komplementarnych zasobów w układzie terytorialnym".

Na tej podstawie zdefiniowano główne wyzwanie dla długookresowej polityki rozwoju następująco: „dotyczy wspierania najbardziej dynamicznych obszarów oraz wyrównywania szans rozwojowych obszarów słabszych poprzez rozwijanie i kreowanie ich potencjałów, przy jednoczesnej zintegrowanej, efektywnej poprawie powiązań komunikacyjnych (transport, Internet) obszarów słabszych z liderami rozwoju. Jako takich liderów w skali międzynarodowej wskazuje się metropolie (...). Za liderów rozwoju w skali krajowej uznać należy z kolei ośrodki regionalne, a na poziomie regionalnym ośrodki subregionalne. Zwiększenia szans rozwojowych słabszych obszarów upatrywać należy w ich funkcjonalnym powiązaniu z centrami wzrostu, tj. ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi, a tych z metropoliami". Na tej

podstawie stwierdzono, że: „Wyzwaniem dla długookresowej polityki rozwoju jest tworzenie warunków dla dyfuzji: wyrównywanie szans edukacyjnych, zwiększanie dostępności transportowej każdego miejsca w kraju, likwidowanie groźby wykluczenia cyfrowego, ale również wspieranie biegunów wzrostu (metropolie i ośrodki regionalne). Ponadto, wyzwaniem jest też budowanie endogenicznych potencjałów wzrostu w ośrodkach peryferyjnych, również po to, aby zwiększyć możliwości absorpcji przez nie impulsów rozwojowych płynących z biegunów wzrostu."

W ramach celu 8. - wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych - jako kierunki interwencji określono między innymi następujące: rewitalizację obszarów problemowych w miastach; stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta; zwiększenie stopnia dyfuzji połączeń wieś - miasto w celu dynamizowania rozwoju zarówno terenów miejskich, jak też obszarów wiejskich; wprowadzanie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast; wdrożenie mechanizmów polityki rolnej, stymulujących wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, wzrost wielkości gospodarstw i odchodzenie ludności związanej z gospodarstwami rolnymi do zatrudnienia w pozarolniczych sektorach gospodarki (...).

W ramach celu 9. - zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego - przewidziano jako kierunki interwencji: sprawną modernizację, rozbudowę i budowę zintegrowanego systemu transportowego; zmianę sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego oraz udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych.
Strategia Rozwoju Gminy Jeleniewo, pomimo krótszego horyzontu czasowego zasadniczo jest w pełni zgodny z filozofią rozwoju społeczno-gospodarczego proponowaną w długookresowej strategii rozwoju kraju. Nieco odmienna jest struktura celów, co jest związane z inną metodologią dokumentu długookresowego i średniookresowego, którym jest niniejszy Strategia.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU (KPZK) DO ROKU 2030

Obowiązującym dokumentem krajowym, o długookresowym horyzoncie czasowym, sięgającym roku 2030, jest Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 roku. Dokument ten jest podstawowym odniesieniem dla Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego. W KPZK wskazano na znaczenie polityki miejskiej oraz potencjału ośrodków metropolitalnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, w tym także Białegostoku, a także bardzo słabą dostępność terytorialną, zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną, województwa podlaskiego.

Jako cele KPZK 2030 określono:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
- Poprawę spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
- Poprawę dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych polski.
- Zwiększenie odporności przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

KPZK trafnie odwzorowuje peryferyjną pozycję województwa podlaskiego, co oznacza następujące kierunki interwencji polityki przestrzennej: „działania wspierające procesy urbanizacyjne, koncentracja działań w miastach wojewódzkich, restrukturyzacja obszarów wiejskich, wykorzystanie uwarunkowanych politycznie potencjałów wynikających z przygranicznego położenia".

Strategia Rozwoju Gminy Jeleniewo wpisuje się w cele KPZK ponieważ dotyczy lokalnych aspektów takich zjawisk jak restrukturyzacja obszarów wiejskich, wykorzystanie przygranicznego położenia, poprawę dostępności komunikacyjnej, czy lokalną politykę ładu przestrzennego.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020. AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (ŚSRK) została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 roku (Monitor Polski, 22 listopada 2012 roku, poz. 882). Wskazano, że ŚSRK jest podstawą wszystkich strategii średniookresowych do roku 2020. Elementami wizji polski w roku 2020 są przekształcenia instytucjonalne utrwalające sprawne państwo, a wyrazem tego będzie wyższa jakość funkcjonowania instytucji publicznych oraz aktywna rola kapitału społecznego. Zakłada się efektywny rozwój społeczno-gospodarczy, spójność społeczno-gospodarczą i terytorialną oraz tworzenie warunków wykorzystania potencjału gospodarki i społeczeństwa. Jako cel główny ŚSRK określono wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Zakłada się, że w roku 2020 produkt krajowy brutto na mieszkańca Polski, według parytetu siły nabywczej, przekroczy 74% średniej Unii Europejskiej, chociaż ze względu na kryzys gospodarczy wszystkie założenia makroekonomiczne do roku 2020 zostały skorygowane w dół. wyróżniono trzy obszary strategiczne interwencji: (1) sprawne i efektywne państwo; (2) konkurencyjną gospodarkę oraz (3) spójność społeczną i terytorialną. Jest to nowatorska konwencja, bowiem w dotychczasowych strategiach w polsce jeszcze nigdy nie eksponowano w taki sposób znaczenia sprawnego i efektywnego państwa. w ramach obszaru strategicznego (1) wyróżniono następujące cele: (1.1) przejście od administrowania do zarządzania rozwojem; (1.2) zapewnienie środków na działania rozwojowe oraz (1.3) wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli. w ramach obszaru strategicznego (2) zidentyfikowano jako cele: (2.1) wzmocnienie stabilności makroekonomicznej; (2.2) wzrost wydajności gospodarki; (2.3) zwiększenie innowacyjności gospodarki; (2.4) rozwój kapitału ludzkiego; (2.5) zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych;

(2.6) bezpieczeństwo energetyczne i środowisko; (2.7) zwiększenie efektywności transportu. W ramach obszaru strategicznego (3) wyróżniono jako cele: (3.1) integrację społeczną; (3.2) zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych oraz (3.3) wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integrację przestrzenną dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów terytorialnych. Na najniższym poziomie zidentyfikowano 46 kierunków interwencji, określając 32 z nich jako takie, które powinny być podejmowane także w strategiach wojewódzkich. Dotyczą one wszystkich wymienionych wcześniej celów, z wyjątkiem odnoszącego się do wzmacniania stabilności makroekonomicznej.

Strategia Rozwoju Gminy Jeleniewo stanowi dobre odwzorowanie obszarów strategicznych interwencji, celów oraz kierunków interwencji proponowanych w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Uwzględniając krajową, regionalną i lokalną specyfikę programowania rozwoju społeczno-gospodarczego zdecydowanie pokrywają się zapisy dotyczące obszarów konkurencyjnej gospodarki oraz spójności społecznej i terytorialnej. Obszar sprawne i efektywne państwo zależy przede wszystkim od rozwiązań na poziomie kraju (legislacyjnych, organizacyjnych, finansowych), dlatego został zaadresowany w Strategii w zdecydowanie mniejszym zakresie i w kontekście sprawności.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO (KSRR) 2010-2020. REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Podstawowym dokumentem kształtowania doktryny i praktyki polityki regionalnej w Polsce w obecnej dekadzie jest „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do roku 2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie" (KSRR) przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 2010 roku [Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2010]. Jest to kluczowe odniesienie dla Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020.

W dokumencie tym jako cele polityki regionalnej określono: (1) wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów; (2) budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych oraz (3) tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań ukierunkowanych terytorialnie, a także zaproponowano następującą strukturę alokacji środków: 63% na cel (1), 30% na cel (2) oraz 7% na cel (3). W KSRR zaproponowano także wprowadzenie kategorii obszarów strategicznej interwencji (OSI), kształtującej

terytorialny wymiar polityk publicznych. W KSRR zapisano także potrzebę kontynuowania makroregionalnego strategii Polski Wschodniej, dokumentując znaczenie utrzymania takiego priorytetu polityki regionalnej Polski także w tej dekadzie. W dokumencie tym uznano miasto Białystok za kluczowy element sieci osadniczej w Polsce.

W części diagnostycznej jako pierwsze wyzwanie określono: „lepsze wykorzystanie potencjałów najważniejszych obszarów miejskich do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz stymulowania rozwoju pozostałych obszarów". KSRR przywiązuje szczególną wagę do 18 miast wojewódzkich, ponieważ obszary funkcjonalne osiemnastu miast wojewódzkich generują obecnie ponad 51% produktu krajowego brutto Polski. Zapisano, że: „Najważniejsze dla rozwoju obszary miejskie to nie tylko obszary o największym znaczeniu społeczno-gospodarczym, naukowym i kulturowym, są one również centrami przyciągającymi kapitał materialny i ludzki, za pośrednictwem których regiony konkurują w przestrzeni międzynarodowej. Tworzenie warunków, w ramach polityki regionalnej i innych koordynowanych przez nie polityk publicznych, dla lepszego wykorzystania potencjału miast wojewódzkich jako »węzłów sieci miejskiej« w Polsce oraz włączenie ich w konkurowanie z najważniejszymi ośrodkami w Europie i na świecie, jest jednym z najważniejszych, determinowanych przestrzennie wyzwań rozwojowych". Wyzwanie 2. to zapewnienie spójności wewnętrznej kraju. Wskazano, że najgorzej skomunikowane z miastami wojewódzkimi, zarówno za pomocą transportu drogowego, jak i kolejowego, są między innymi obszary Polski północno-wschodniej.

W opisie celu 1. wskazano, że: „W obecnych warunkach rozwojowych motorami rozwoju kraju i poszczególnych regionów są największe ośrodki miejskie, wraz z ich obszarami funkcjonalnymi, a wśród nich te, które stanowią węzły współczesnych procesów społeczno-gospodarczych potrafiące tworzyć i przyciągać najlepsze zasoby ludzkie, inwestycje w sektorach zapewniających największą produktywność, kreować innowacje i włączać się w sieci współpracy z innymi podobnymi do siebie ośrodkami w układach międzynarodowych i krajowych dla zwiększenia komplementarności i specjalizacji, a tym samym pełniejszego wykorzystania korzyści aglomeracyjnych".

W ramach celu 1. wyróżniono jako jeden z kierunków interwencji polityki regionalnej wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych, adresując to do miast średniej wielkości, liczących ponad 20 tysięcy mieszkańców. Polityka regionalna ma

oddziaływać na zwiększenie znaczenia gospodarczego i społecznego tych miast, co umożliwia lepsze wykorzystanie potencjału odpowiednich regionów i ma szczególne znaczenie w Polsce północno-wschodniej. Ukierunkowane terytorialnie wsparcie, obok połączeń transportowych, dotyczyć ma: projektów wspierających integrację przestrzenną, społeczną i gospodarczą średnich ośrodków miejskich i ich otoczenia poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury transportowej i systemów transportu zbiorowego; wspomaganie kompleksowych planów lokalizacji, rozwoju i efektywności działania instytucji wspomagających kapitał ludzki, usługi finansowe oraz funkcje gospodarcze o ponadlokalnym obszarze oddziaływania; rozwijania i uzupełniania palety wysokiej jakości usług publicznych dotyczących przede wszystkim edukacji, ochrony zdrowia oraz kultury; budowy i modernizacji infrastruktury technicznej zapewniającej lokalizacji przedsiębiorstw wykorzystujących specyficzny, lokalny potencjał w zakresie określonej specjalizacji gospodarczej bazującej na zasobach ludzkich, ekologicznych czy kulturowych.
Wskazano, że szczególnym wyzwaniem polityki regionalnej pozostaje sytuacja na obszarach położonych wzdłuż granic z państwami nie będącymi członkami Unii Europejskiej, w tym Białorusi i Rosji (obwodu kaliningradzkiego). Polityka regionalna w tym przypadku nie może zastąpić rozwiązań politycznych, ale jej rola powinna polegać na łagodzeniu ich peryferyjności i wspieraniu rozwoju funkcji pozagospodarczych.

Strategia Rozwoju Gminy Jeleniewo wpisuje się w realizację określnej w KSRR tzw. triady rozwoju terytorialnego KONKURENCYJNOŚĆ-SPÓŃÓŚĆ-ŚPRAWNOŚĆ, ponieważ jej trzy cele strategiczne są jej lokalnym wyrazem.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA
Kolejnym dokumentem, formalnie obowiązującym od 9 listopada 2012 roku, jest Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020 (SZRWRiR). Uwzględnia ona koncepcję wielofunkcyjności obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w płaszczyźnie społecznej, gospodarczej i środowiskowej. Diagnoza zawarta w dokumencie uwzględnia zróżnicowanie przestrzenne i trendy rozwojowe obszarów wiejskich w Polsce. Kierunki interwencji wskazane w SZRWRiR obrazuje katalog działań, które należy podjąć w celu osiągnięcia zamierzonych rezultatów, zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym. Strategia

Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020 jest spójna z pozostałymi strategiami rozwoju.

Cel ogólny SZRWRiR został określony jako: Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju. Dokonana w dokumencie ocena rozwoju obszarów wiejskich wskazuje na konieczność podniesienia ich poziomu cywilizacyjnego, wzmocnienia potencjału rozwojowego ośrodków lokalnych, rozwoju usług publicznych, pełnego wykorzystania sieci teleinformatycznych, poprawy jakości placówek edukacji, rewitalizacji miast i miasteczek oraz rozwoju wszystkich form innowacyjności (w tym m.in. poprawy jakości kapitału ludzkiego i społecznego - poczynając od wczesnej edukacji przedszkolnej, przez rozwój działalności badawczo-wdrożeniowej, transferu wiedzy i na wdrożeniu rozwiązań innowacyjnych kończąc). Większość tych aspektów znajduje odzwierciedlenie w Strategii Rozwoju Gminy Jeleniewo, co jest naturalną konsekwencją jej wiejskiej specyfiki.
Cele szczegółowe zostały określone jako:

- Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.
- Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.
- Bezpieczeństwo żywnościowe.
- Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego.
- Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Cele Strategii Rozwoju Gminy Jeleniewo wykazują dużą spójność z celami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020, silnie akcentują potrzebę zrównoważonego rozwoju, poszanowania środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnej potrzebie dążenia do wielofunkcyjnego rozwoju wsi oraz podniesienia jakości życia także na obszarach wiejskich. Konkurencyjne i wielofunkcjonalne rolnictwo decyduje o bezpieczeństwie żywnościowym kraju, którego podstawą jest utrzymanie gruntów rolnych w dobrej kulturze rolnej poprzez zachowanie tych gruntów w gotowości do produkcji przy równoczesnym uwzględnieniu wymogów środowiska. Ważne jest również wsparcie inwestycyjne gospodarstw rolnych oraz kreowanie i wdrożenie innowacji w tych

gospodarstwach, które będą sprzyjały promowaniu zrównoważonej produkcji rolnej. W celu adaptacji rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu planowana jest koncentracja na działaniach dotyczących: upowszechniania upraw bardziej odpornych na susze i podtopienia, zarządzania ryzykiem w produkcji rolnej i rybackiej, wspierające redukcję emisji gazów cieplarnianych z rolnictwa i łańcucha rolno-spożywczego. Przyszłość polskiego rolnictwa powinna wspierać się na modelu rolnictwa opartego na gospodarstwach rodzinnych. Należy wdrażać koncepcję wielofunkcyjności rolnictwa, co na obecnym etapie rozwoju rolnictwa w Polsce jest już w pewnym stopniu stosowane poprzez łączenie funkcji produkcyjnych rolnictwa z funkcjami dotyczącymi ochrony środowiska. Wyzwania, jakie stoją przed gospodarstwami rolnymi, dotyczą dostosowania ich profilu działalności: rolniczej i pozarolniczej do możliwości produkcyjnych z uwzględnieniem potencjału środowiskowego, a także podwyższenia poziomu innowacyjności produkcji i produktów.
Dodatkowo w SZRWRiR dostrzega się potencjał do rozwoju energetyki opartej na źródłach odnawialnych. Polska postrzegana jest w UE jako państwo o dużych możliwościach produkcji biomasy na cele energetyczne. W odniesieniu do województwa podlaskiego dużym potencjałem jest tu biomasa pochodzenia zwierzęcego, stanowiąca produkt uboczny hodowli zwierząt. Doceniony w SZRWRiR został również pozytywny wpływ handlu zagranicznego artykułami rolno-spożywczymi na dynamikę PKB, jak też wysokie dodatnie saldo wymiany towarowej w tej grupie towarów, wpływające na poprawę bilansu płatniczego Polski, w czym województwo podlaskie i Gmina Jeleniewo ma istotny udział.

STRATEGIA ROZWOJU TRANSPORTU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 ROKU)

Strategia Rozwoju Transportu (SRT) do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), przyjęta przez Radę Ministrów 22 stycznia 2013 roku, zakłada kontynuację zamierzeń wskazanych w aktualnych krajowych dokumentach planistycznych sektora transportu, uwzględnia również trendy oraz kierunki zmian wskazywane w sektorowych oraz horyzontalnych dokumentach unijnych. Wprowadza także nowe rozwiązania konieczne do wdrożenia, w celu sprostania wymogom stojącym przed sektorem transportowym w I połowie XXI wieku.
SRT za główny cel przyjęła zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez

tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na stworzenie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju, gdyż sukces gospodarczy jest funkcją dostępności. Dokument podkreśla, że w pierwszej kolejności wysiłki inwestycyjne będą skoncentrowane głównie na dokończeniu nadrabiania zaległości infrastrukturalnych w zakresie zwiększenia dostępności transportowej w Polsce (drogi, koleje, lotniska, porty) i na zorganizowaniu podstawowej infrastruktury zintegrowanego systemu transportowego. Takie ukierunkowanie działań daje nadzieję na korzystną dla regionu zmianę priorytetyzacji inwestycji i szybszą poprawę dostępności regionu, w tym Gminy Jeleniewo.
Najważniejsze kierunki interwencji przewidziane w SRT są w swej istocie zgodne z kierunkami wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Gminy Jeleniewo - adekwatne obszary interwencji przedstawia głównie cel operacyjny 2.5. oraz w zakresie bezpieczeństwa transportu cel 3.3. W SRT wyraźnie zaznaczona jest konieczność ograniczania negatywnego oddziaływania transportu na środowisko. Zgodność z tymi zapisami zapewnia Cel 1 i Podprogram infrastruktury dla dostępności komunikacyjnej . Działania realizujące ten cel w obszarze transportu będą tym samym realizowały zapisy strategii Rozwoju Transportu.
Problemy istniejące w obszarze transportu, które porusza diagnoza, są w swoim kształcie zbieżne z problemami województwa podlaskiego. ocena dostępności transportowej SRT porusza problem największej peryferyjności drogowej i kolejowej do „rdzenia Europy" cechującej regiony wschodnie, jak również wymieniono województwo podlaskie wśród obszarów o najsłabszej dostępności transportowej mierzonej wskaźnikiem MDT (Międzygałęziowej Dostępności Transportowej).
Według SRT jednym z głównych wyzwań w perspektywie średniookresowej w przewozach pasażerskich w transporcie kolejowym jest konieczność poprawy stanu technicznego taboru, jednak z perspektywy jednego z najbardziej peryferyjnie położonych regionów kraju problemem i wyzwaniem istotniejszym jest nadal poprawa jakości istniejącej sieci. Diagnoza województwa podlaskiego w obrębie transportu kolejowego - tak pasażerskiego, jak i towarowego - jako największy problem wskazuje jakość istniejącej sieci kolejowej oraz oferowane połączenia, a zasadnicza poprawa sytuacji stanowi najistotniejsze wyzwanie rozwojowe w tym obszarze.

Zgodnie z dokumentem, głównym celem w poszczególnych strategiach rozwoju województw w zakresie transportu powinna być poprawa dostępności transportowej w wymiarze regionalnym i lokalnym. Odbiega to nieco od zapisów niniejszej Strategii, która w tym obszarze adresowana jest zarówno do dostępności zewnętrznej, jak też wewnętrznej obszaru.
Docelowa sieć autostrad i dróg ekspresowych w Polsce zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 października 2009 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz.U. Nr 187, poz. 1446), przywołana w dokumencie, zawiera najważniejsze dla województwa podlaskiego szlaki - S8, S19, S61.

STRATEGIA SPRAWNE PAŃSTWO

Strategia Sprawne Państwo 2020 (SSP) przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 12 lutego 2013 roku, to kolejna z dziewięciu zintegrowanych strategii rozwoju. Wpisuje się w nowy model zarządzania rozwojem kraju, zmierzający do zwiększenia skuteczności programowania i wdrażania polityki rozwoju oraz podniesienia jakości funkcjonowania instytucji publicznych.
Zgodnie z przedstawioną w dokumencie wizją Sprawne Państwo roku 2020 to państwo otwarte, pomocne, skuteczne i efektywne, o silnej pozycji międzynarodowej i wysokiej aktywności obywateli w życiu społecznym i politycznym. Prezentowany w strategii model to państwo optimum, w którym instytucje publiczne nie działają tylko dla obywateli, lecz wspólnie z nimi. Powyższe znajduje odzwierciedlenie w definicji celu głównego SSP: Zwiększenie skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami. Osiągnięcie celu głównego ma być możliwe w oparciu o cele szczegółowe i kierunki interwencji w perspektywie do 2020 roku. Wyznaczone cele i kierunki interwencji mają charakter horyzontalny i koncentrują się na podniesieniu skuteczności oraz efektywności funkcjonowania administracji rządowej i samorządowej, a także skuteczności realizowanych przez nią zadań oraz świadczenia usług publicznych. Zapisy dokumentu dotyczą przygotowania i wdrożenia ulepszeń systemowych, organizacyjnych i zarządczych, w celu osiągnięcia zmian służących podniesieniu konkurencyjności państwa i jego rozwoju przy równoczesnym wzroście zaangażowania obywateli w proces rządzenia, zapewniając dostęp do swoich zasobów informacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Jeleniewo podobnie, jak Strategia Sprawne Państwo 2020 wskazuje na jej podmiotowy charakter silnie akcentując cechę przedsiębiorczości rozumianą jako zdolność ogółu społeczeństwa do wykorzystania swego potencjału poprzez m.in. „wzięcie spraw we własne ręce", „zaradność". Powyższe zapisy odwołują się do wartości społeczeństwa obywatelskiego i zasady partnerstwa jako wyznaczników budowy kapitału społecznego. Ponadto proces przygotowania ZPRL zakłada udział szerokiego grona interesariuszy, w myśl zasady uspołecznienia dokumentu.

Z kolei cel 3 i kierunki interwencji wskazane w jego podprogramach korespondują z zakresem przedmiotowym SSP. Jednym z kierunków interwencji określonych w Strategii Rozwoju Gminy jeleniewo jest poprawa jakości działania loklanych instytucji publicznych. Sprawność administracji ma pociągać za sobą podniesienie efektywności i dostępności usług publicznych. W sposób bezpośredni wiąże się to z działaniami przewidzianymi w dokumencie krajowym w takich obszarach, jak m.in. edukacja, usługi zdrowotne, pomoc społeczna, transport publiczny, usługi kulturalne, usługi rynku pracy itp. Natomiast interwencja na rzecz wzrostu efektywności działania pomiotów oraz służb bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa w bezpośredni sposób wpisuje się w działania przewidziane w ramach jednego z celów szczegółowych SSP.

Usprawnienie działalności instytucji publicznych wymaga szerokiego wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Ich stosowanie stanowi element poprawy efektywności, innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, a także wydajności świadczenia usług publicznych przy jednoczesnej redukcji kosztów. Zgodnie z przedstawionymi w SSP wynikami diagnozy w zakresie dostępu do usług telekomunikacyjnych obecny stan rozwoju infrastruktury szerokopasmowej, a także poziom jej wykorzystania, jest relatywnie niski w porównaniu z większością pozostałych krajów Unii Europejskiej, jak również odległy od celów przyjętych w Europejskiej Agendzie Cyfrowej (EAC). Budowa społeczeństwa informacyjnego i upowszechnienie możliwości korzystania z usług świadczonych drogą elektroniczną możliwa jest przy polepszeniu jakości infrastruktury w tym zakresie, a także podniesieniu kompetencji. Szerokie wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych stanowi istotne wyzwanie rozwojowe, do osiągnięcia którego przyczynić się ma interwencja zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym.

SSP stanowi istotną informację dla Gminy Jeleniewo na temat kierunku planowanych zmian administracji publicznej w celu poprawienia jej efektywności, a także może być punktem odniesienia do przeprowadzenia oceny efektywności administracji na poziomie lokalnym.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020" zaczęła obowiązywać 13 lutego 2013 roku po jej przyjęciu przez Radę Ministrów. Jej celem głównym jest „Wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy". W brzmieniu zapisów Strategii, innowacyjność gospodarki to „zdolność i motywacja podmiotów gospodarczych do ustawicznego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczych i rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków. Innowacyjność oznacza również doskonalenie i rozwój istniejących technologii produkcyjnych, eksploatacyjnych i dotyczących sfery usług, wprowadzanie nowych rozwiązań w organizacji i zarządzaniu, doskonalenie i rozwój infrastruktury, zwłaszcza dotyczącej gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji". Natomiast efektywność gospodarki oznacza „maksymalizację efektów przy użyciu określonej ilości zasobów bądź osiągnięcie zamierzonego celu przy wykorzystaniu możliwie najmniejszej ilości zasobów (głównie nakładów kapitałowych, surowcowych czy materiałowych) lub optymalnie alokowanych zasobów (obok zasobów kapitałowych kluczową rolę odgrywają tutaj zasoby ludzkie). Kluczem do zwiększenia efektywności gospodarowania jest zarówno wzrost innowacyjności, jak i tworzenie warunków dla sprawnego prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej".

Cele szczegółowe wymienione w tym dokumencie są zgodne z celami Strategii Rozwoju Gminy Jeleniewo i koncentrują się na:

- Dostosowaniu otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.
- Stymulowaniu innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy.
- Wzroście efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.
- Wzroście umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Kierunki interwencji, za pomocą których będą realizowane cele szczegółowe, wskazują zarówno na bariery uniemożliwiające działalność gospodarczą i innowacyjną, jak i na działania pobudzające taką działalność. Odnoszą się m. in. do systemu prawnego, który powinien być tworzony w oparciu o dowody analityczne i eliminować przeszkody w prowadzeniu działalności gospodarczej. Poruszają również kwestie rozwoju sektora nauki, który poprzez podnoszenie jakości badań naukowych będzie stymulował wprowadzanie innowacji w przedsiębiorstwach. Współpraca sektora nauki z biznesem jest bardzo ważna, ponieważ jedynie przewagi konkurencyjne budowane w oparciu o wiedzę i innowacje mają szansę na trwały wzrost i tworzenie nowych miejsc pracy. Jednocześnie działania rozwojowe w ramach interwencji publicznej powinny wspierać wprowadzanie innowacji nie tylko w nowych branżach, ale także w przemysłach tradycyjnych funkcjonujących na danym terytorium.

STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2022

Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 9 kwietnia 2013 r. Cel ogólny Strategii został określony jako „wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa narodowego", przedstawiony w dokumencie jako „synergia wysiłków poszczególnych organów, instytucji i służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa do identyfikacji i eliminacji źródeł, przejawów oraz skutków zagrożeń bezpieczeństwa narodowego". W brzmieniu zapisów Strategii efektywność zostanie osiągnięta poprzez podnoszenie sprawności zasadniczych elementów systemu bezpieczeństwa narodowego, a spójność poprzez zwiększanie integracji między politykami publicznymi a polityką bezpieczeństwa oraz wzmacnianie współpracy i koordynacji, a docelowo osiągnięcie integracji wewnątrz systemu bezpieczeństwa narodowego. Zgodnie z zapisami dokumentu osiągnięcie celu głównego ma zagwarantować lepszą realizację interesów narodowych, przyczynić się do osiągnięcia odpowiedniego pod względem ilościowym i jakościowym potencjału państwa, który umożliwi zachowanie wpływu na rzeczywistość międzynarodową i przebieg procesów wewnętrznych oraz stymulację pozytywnych tendencji ewolucyjnych w kraju i poza nim.

Realizacji celu głównego będą służyć cele operacyjne, które koncentrują się na:

- Kształtowaniu stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym.
- Umocnieniu zdolności państwa do obrony.
- Rozwoju odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego.
- Zwiększeniu integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa.
- Tworzeniu warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Priorytety i kierunki interwencji w ramach celu czwartego Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa z jednej strony przedstawiają działania sektora bezpieczeństwa na rzecz wzmacniania realizacji celów polityki rozwoju, z drugiej - pokazują możliwości wykorzystania potencjału społeczeństwa obywatelskiego na rzecz bezpieczeństwa. Cel 3 Strategii Rozwoju Gminy Jeleniewo i kierunki interwencji jej Podprogramów korespondują z kierunkami interwencji celu czwartego Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 wskazującymi na istotne umacnianie powiązań między bezpieczeństwem narodowym a obszarem edukacji, ochrony dziedzictwa narodowego, wspierania zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, ochrony środowiska, infrastruktury, planowania przestrzennego i rozwoju regionalnego, a wraz z rosnącą wagą kapitału społecznego dla funkcjonowania państwa też na wspieranie współpracy z partnerami społecznymi działającymi na rzecz bezpieczeństwa narodowego i obronności.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020

Kolejną z dziewięciu strategii zintegrowanych jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (SRKS) 2020, przyjęta przez Radę Ministrów 26 marca 2013 roku. Została opracowana odpowiedzi na wyzwania, jakie identyfikuje Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. SRKS wskazuje, że polityka rozwoju powinna wspierać inicjatywy i procesy, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz wspólnego dobra i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych składników życia społecznego, gospodarczego i kulturowego. Działania wskazane w SRKS mają wspierać obywatelskie zaangażowanie, zachęcać do współpracy a także wzmacniać kreatywność Polaków.

Z perspektywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jak również ustaleń raportu „Polska 2030.Wyzwania Rozwojowe" wynika, że „wzmacnianie kapitału społecznego jest projektem cywilizacyjnym, od którego powodzenia zależy jakość życia Polaków i rozwój gospodarczy kraju". Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski jest głównym celem SRKS. Cel główny będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:

- Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.
- Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.
- Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.
- Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Do pełnej realizacji wszystkich celów niezbędne jest współdziałanie różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej: podmiotów publicznych, organizacji społecznych, administracji samorządowej oraz podmiotów prywatnych. SRKS przyczynia się do realizacji celu 11 Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Wzrost społecznego kapitału rozwoju", wdrażając określone w dokumencie kierunki interwencji:

- przygotowanie i wprowadzenie strategii edukacji obywatelskiej na wszystkich poziomach edukacji, w perspektywie uczenia się przez całe życie;
- promowanie działań szkół i innych podmiotów w zakresie realizacji projektów społecznych;
- uproszczenie mechanizmów zrzeszania się ludzi przez ograniczenie procedur i obciążeń dla stowarzyszeń, fundacji i inicjatyw obywatelskich;
- promocja partycypacji społecznej i obywatelskiej (przez docenianie ludzi zaangażowanych w działalność społeczną, kampanie społeczne, wykorzystywanie nowoczesnych technologii, wprowadzanie nowych technik głosowań i komunikowania się administracji z obywatelami);
- zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym ludzi przez stałe zwiększanie dostępności zasobów kultury i kształcenie nawyków kulturowych;
- modernizacja infrastruktury oraz rozszerzenie ról społecznych instytucji kultury, w tym bibliotek i ośrodków kultury.

Cele SRKS są także komplementarne z celami średniookresowej „strategii Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo",

w tym w głównej mierze z celami szczegółowymi obszaru dotyczącego sprawnego państwa, który zakłada: tworzenie efektywnych i otwartych na problemy obywatela publicznych instytucji, włączanie obywateli w proces kształtowania polityki rozwoju, budowanie społeczeństwa obywatelskiego przez rosnącą aktywność obywatelską, dbałość o publiczny interes a także wysoką jakość przestrzeni i debaty publicznej. Inwestycje w kapitał społeczny w Strategii Europa 2020 zostały uznane za jeden z kluczowych czynników przyczyniających się do osiągania większej spójności społecznej i budowy społeczeństwa opartego na wiedzy. Niezbędne w tym celu jest uruchomienie mechanizmów o charakterze społecznym, takich jak zaufanie społeczne, odwaga i otwartość na nowatorskie rozwiązania, system edukacyjny wspierający kreatywność, itp. Innowacje społeczne są równie istotne jak innowacje produktowe czy marketingowe. Pojedyncze firmy czy instytucje muszą nauczyć się działać wspólnie w dynamicznych układach sieciowych.
Budowa kapitału społecznego to również dbanie o zdrowe relacje społeczne, dobro wspólne i współpracę. Istotne staje więc wzmacnianie społecznych i obywatelskich kompetencji mieszkańców regionu a także wspieranie dialogu społecznego. Fundamentem budowania silnego kapitału społecznego jest z jednej strony wzmacnianie więzi opartych na wspólnej tożsamości i umiejętności do jej ciągłej, twórczej reinterpretacji, z drugiej integralnym elementem jest otwartość na inne wzorce kulturowe, wartości, tradycje, normy zachowań i sposoby życia.
Cel 2 Strategii oraz Podprogram rozwoju kapitału społecznego korespondują i wychodzą naprzeciw zapisom SRKS.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) 2020, została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 18 czerwca 2013 roku. SRKL stanowi odpowiedź na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020. Dzięki zastosowaniu często wysoce nowatorskich rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia, strategia będzie punktem wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce. SRKL ma za zadanie wdrażać priorytety zapisane w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności" oraz Strategii Rozwoju Kraju 2020.
Wyzwania, jakie stoją przed Polską w obszarze rozwoju kapitału ludzkiego, to uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i

podejmowania pracy, miejsca dla lokowania inwestycji i tworzenia większej liczby miejsc pracy.
Wizja przyszłości Polski jako kraju, który rozwija się dzięki wysokiej aktywności zawodowej, pozwoliła ukierunkować Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego na obszary wymagające interwencji przez określenie celów, które ma ona wypełnić. W SRKL zawarto diagnozę głównych problemów i obszarów wymagających podjęcia działań w celu poprawy sytuacji. Zakres tych obszarów obejmuje zagadnienia z różnych dziedzin życia, m.in.: rynku pracy, polityki społecznej, opieki zdrowotnej, edukacji, problematyki osób niepełnosprawnych i starszych.
SRKL została oparta na koncepcji polegającej na budowaniu kapitału ludzkiego w pięciu etapach życia: (1) wczesne dzieciństwo, (2) edukacja szkolna, (3) edukacja na poziomie wyższym, (4) aktywność zawodowa, uczenie się dorosłych i rodzicielstwo, (5) starość.
Celem głównym Strategii jest rozwijanie kapitału ludzkiego przez wydobywanie potencjałów obywateli w taki sposób, aby mogli w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.
W SRKL wyróżniono pięć celów szczegółowych o strategicznym znaczeniu dla rozwoju kapitału ludzkiego w Polsce:

- Wzrost zatrudnienia.
- Wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
- Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej.
- Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na pięciu wymienionych etapach życia. Zasady i narzędzia realizacji SRKL zostaną uszczegółowione w Dokumencie Implementacyjnym. Narzędzia realizacji SRKL będą przyporządkowane do wymienionych pięciu etapów życia człowieka.
Zakres działań przewidzianych w ramach narzędzi będzie odpowiadać głównym zamierzeniom rządu na najbliższe lata. Działania obejmą obszary opieki prenatalnej, opieki nad matką i dzieckiem, pomocy rodzinom z małymi dziećmi (w tym niepełnosprawnymi), oraz modernizacji systemu edukacji szkolnej, w tym zawodowej.

W Dokumencie Implementacyjnym przewidziano także działania służące poprawie jakości studiów magisterskich i doktoranckich, a także dostosowania edukacji na poziomie wyższym do wymogów rynku pracy. Przewidziane zostały także działania skierowane do osób czynnych zawodowo, ale także poszukujących pracy, jak również mające usprawnić system pomocy społecznej i umożliwiające uczenie się przez całe życie. Przewidywane są także działania mające na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób. Uwzględniono również działania mające na celu poprawę stanu zdrowia społeczeństwa oraz skierowane do osób starszych, a także osób dotkniętych niepełnosprawnością - mające wspomagać ich aktywność w życiu zawodowym i społecznym.
Strategia odpowiada również na wyzwanie odrobienia zaległości w stosunku do państw, które dotychczas osiągnęły wyższy poziom rozwoju - przez propozycję rozwiązań w poszczególnych obszarach oraz uwzględnienie cyklu życia człowieka.
SRKL pozostaje komplementarna wobec innych strategii zintegrowanych, przede wszystkim Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, tworząc ramy rozwojowe dla kapitału ludzkiego na wszystkich etapach życia.
Cel 2 Strategii Rozwoju Gminy Jeleniewo, w szczególności Podprogram rozwoju kapitału ludzkiego, są spójne z celami SRKL.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DO ROKU 2020
Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 (SRWP) została uchwalona przez Sejmik Województwa Podlaskiego w 2006 r. Po sześciu latach jej obowiązywania, w efekcie dynamicznie zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz zmian formalno-prawnych prowadzenia polityki rozwoju w Polsce, nastąpiła konieczność aktualizacji tego dokumentu. Jedną z podstawowych przesłanek jest zasadnicza zmiana paradygmatu w polityce regionalnej. Nowy paradygmat polityki regionalnej polega przede wszystkim na:

- silnym ukierunkowaniu interwencji publicznej na wzmacnianie konkurencyjności
- regionów oraz odblokowaniu procesów wzrostowych poprzez pełniejsze wykorzystanie przewag konkurencyjnych i potencjałów rozwojowych (skoncentrowano uwagę na endogenicznych cechach terytorialnych, zamiast egzogennych inwestycjach i transferach, nacisk położono na szanse, a nie na bariery rozwoju);

- odejściu od modelu krótkoterminowych, odgórnie dystrybuowanych dotacji do modelu wieloletnich, zdecentralizowanych polityk rozwojowych ukierunkowanych na wspieranie wszystkich regionów, bez względu na ich stopień zamożności, między innymi poprzez mobilizowanie lokalnych zasobów i środków tak, aby wykorzystać swoje specyficzne przewagi konkurencyjne bez nadmiernego uzależniania się od krajowych transferów i dotacji; odejściu od rozproszonej interwencji do bardziej selektywnych (skoncentrowanych) inwestycji.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego została przygotowana z uwzględnieniem Założeń Systemu Zarządzania Rozwojem Polski, przyjętych na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009 r. oraz w spójności z obowiązującymi dokumentami europejskimi i krajowymi. Proponowane w strategii rozwiązania są zgodne z horyzontalnymi zasadami obowiązującymi w Unii Europejskiej – trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz równouprawnienia kobiet i mężczyzn i niedyskryminowania.
Przyjęta wizja brzmi: Województwo podlaskie: zielone, otwarte, dostępne i przedsiębiorcze.

W związku z tym, ze Strategia Rozwoju Gminy Jeleniewo integruje wszystkie lokalne polityki rozwojowe, które – w różnym wymiarze, ale jednak - wnoszą wkład w rozwój regionu, poniżej przedstawiono tę część wiązki celów SRWP, w które bezpośrednio wpisuje się Strategia Rozwoju Gminy Jeleniewo:

CEL STRATEGICZNY 1. KONKURENCYJNA GOSPODARKA

CEL OPERACYJNY 1.1. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

CEL OPERACYJNY 1.2. WZROST INNOWACYJNOŚCI PODLASKICH PRZEDSIĘBIORSTW

CEL OPERACYJNY 1.3. ROZWÓJ KOMPETENCJI DO PRACY I WSPARCIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW REGIONU

CEL OPERACYJNY 1.4. KAPITAŁ SPOŁECZNY JAKO KATALIZATOR PROCESÓW ROZWOJOWYCH

CEL OPERACYJNY 1.5. EFEKTYWNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW NATURALNYCH

CEL OPERACYJNY 1.6. NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA SIECIOWA

CEL STRATEGICZNY 2. POWIĄZANIA KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE

CEL OPERACYJNY 2.2. POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ WOJEWÓDZTWA

CEL OPERACYJNY 2.3. ROZWÓJ PARTNERSKIEJ WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ

CEL OPERACYJNY 2.4. ROZWÓJ PARTNERSKIEJ WSPÓŁPRACY MIĘDZYREGIONALNEJ

CEL STRATEGICZNY 3. JAKOŚĆ ŻYCIA

CEL OPERACYJNY 3.1. ZMNIEJSZENIE NEGATYWNYCH SKUTKÓW PROBLEMÓW DEMOGRAFICZNYCH

CEL OPERACYJNY 3.2. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

CEL OPERACYJNY 3.3. POPRAWA STANU ZDROWIA SPOŁECZEŃSTWA ORAZ BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

CEL OPERACYJNY 3.4. OCHRONA ŚRODOWISKA I RACJONALNE GOSPODAROWANIE JEGO ZASOBAMI